

EVANGÉLIKUS ÉLETEK

Megtornyosodott
mátyásföldi templom

Mit csinál
a lelkész nyáron?

Így segíthetünk
az evangélikus
kincsek megőrzésében

Szeretetre hangoltan

Köz-Ép-Pont Székelyföld szívében • 7. oldal

KÖNYVAJÁNLÓ

ÚJRA KAPHATÓ

1250 Ft

1250 Ft

Újra kaphatók kiadónk meditációs, **lelkiségi kötetei**
Szabó Lajos szerkesztésében a két szentségről: **a keresztségről**
és az úrvacsoráról.

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Túl július idusán

Mint a *Mit csomagoljunk még be nyaraláshoz?* című írásunkból is kiderül, a vakációzásra időt szakító magyarok több mint fele – ha teheti – „július második, valamint augusztus első felében” szánja kikapcsolódásra szabadnapjait. Okkal feltételezhetjük hát, hogy az *Evangélikus Élet* mostani számát is többen veszik kézbe. Hogy azután ez lapunk elmélyültebb olvasását eredményezi-e, avagy épp ellenkezőleg, arra „elmulasztottunk” rákérdezni közelmúltban mellékelt felmérésünkben. Ezúton is köszönetet mondunk azonban mindazoknak, akik vették a fáradságot, és visszaküldték a magazinunkkal kapcsolatos kérdőívet. Kiértékelése még javában tart, de arról sem feledkeztünk meg, hogy a kitöltését névvel és lakcímmel vállalók között ígéretünkhöz híven kisorsoljuk a könyvjutalmakat; a nyertesek nevét következő számunkban közöljük.

Visszatérve „szabadságos lapszámunk” tartalmára, szabad legyen cikkeink – különösen is hitmélyítő írásaink – figyelmesebb olvasását javasolnom. Ideértve mostani magazinunk talán legizgalmasabb, az *ellenségszeret* parancsát elemző írását is... Tematikájában változatosra sikeredett magazinunkban egykori közreműködők jóvoltából idézzük fel a Lutheránus Világszövetség 1984-es budapesti nagygyűlését. Az archív fotókkal is gazdagon illusztrált múltidézés vélhetően számos idősebb olvasónkból előcsal lelkesítő emlékeket.

Megtornyosodott a mátyásföldi evangélikus templom. A főváros XVI. kerületének kisebbfajta szenzációjáról Vető István lelkipástorral beszélgettünk. Két evangélikus iskola újraindításának is részese volt Urbán Ágnes. A budapesti Deák Téri Evangélikus Gimnázium tanárának portréja a vele készült interjúból rajzolódik ki.

Nem szűkölködünk persze kifejezetten nyári témákban – gondolatokban – sem. A „szülői őrző-védő szolgálat árnyas és napos oldalairól” szóló eszmefuttatás például a nagyszülők érdeklődésére is bizvást számot tarthat. Jelen lapszámunk ugyanakkor eloszthatja azt a tévhitet, hogy nyáron csak táborokból meg konferenciákból áll az egyházi élet. Hál’ Istennek, azokból is van bőven, ám épp ez az az évszak, amikor pályakezdő lelkészeink hivatalosan is szolgálatba állnak. Krónikás oldalainkon nem kevesebb mint hat fiatal ordinálásáról (életük talán legmeghatározóbb eseményéről) tudósítunk.

Kánikulában is hűségesen templomba járó olvasóink figyelmébe ajánljuk a *Mit csinál a lelkész nyáron?* című írást, amelyből – egyebek mellett – az is kiderül, hogy gyülekezeteink pásztorai is „emberből vannak”. Miként egyházunk szabadságon lévő – avagy a testi-lelki feltöltökezésre még csak készülő – médiamunkásai is...

■ T. PINTÉR KÁROLY

Álomviadal versben

„Még 1945 őszen osztálytársam, Sikuta Gusztáv festőművész eljuttatta a verseimet Vas Istvánhoz. Tetszetek Vasnak, és a *Budapest ostromából* címűt azonnal közölte a *Köztársaság* című lapban” – mondta 1987-ben megjelent interjújában Jánosy István. A száz éve született költő, író, műfordító felszentelt evangélikus lelkészként kezdte pályáját.

36. oldal

Az utolsó vacsora Kecskeméten

Animációs rövidfilmet készített *Az utolsó vacsora* címmel Rófus Ferenc rajzfilmrendező. Az alkotást a tizennegyedik kecskeméti animációs film-fesztiválon vetítették először nyilvánosan. A *légy*

című filmjéért 1981-ben Oscar-díjjal jutalmazott alkotó négy évtizedet várt arra, hogy elkészíthesse a Leonardo da Vinci freskója ihlette „festményfilmjét”.

43. oldal

Szeretetre hangoltan

Formabontó istentisztelettel nyílt, formabontó istentisztelettel zárult július 12-én a negyedik Köz-Ép-Pont erdélyi lutheránus ifjúsági találkozó: a mintegy háromszáz fiatalból álló gyülekezet tagjainak egy, a Tusnádfürdőn töltött négy nap programjaira kérdező keresztretjvényt kellett megfejteniük. A vízszintes sorokba írt válaszok egy-egy – egymás alá került – betűje adta ki azután azt a szót, amellyel a két szolgálattevő lelkész szerint leginkább kifejezhető a találkozó egésze. Eszerint mindaz, amit e közösség az együtt töltött napok során átélt, nem volt más, mint – istentisztelet.

7. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Cservenák Mihályné Éva nyugdíjas, gyülekezeti pénztáros – Patvarc. Egész életemet átszövi Isten kegyelme. Sokat imádkozom otthon és a gyülekezet közösségében, mert tudom, hogy az imádságnak nagy ereje van. Evangélikus családban születtem, nekem a vallásosság már kiskoromban is természetes volt. Szüleimmel jártam a templomba. Rendszeresen részt vettem a hittanon, az ifjúsági órákon. Később Túrmezei Erzsébet biztatására a patvarci gyermekeknek bibliaórákat tartottam. Nekem a templomunk a második otthonom. 1982-ben lettem a gyülekezet pénztárosa, ezt a szolgálatot szeretettel és alázattal azóta is Isten dicsőségére végzem. Emellett a gondnoki teendőket is elláttam.

Férjem is hívó evangélikus családból származik. Két lányom és három unokám van, lányaim is szolgáltak a gyülekezetben. Kisebbségi lányom a konfirmációja után tizenhárom éven keresztül volt kántor.

Életemen érzem és tapasztalom az Úr Jézus kegyelmét. Tudom, hogy igaz Jézus üzenete: „...íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” (Mt 28,20)

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Bankkártyás persely a templomban

A budapesti Jézus Szíve jezsuita templomban bankkártyás perselyt állítottak fel, amely június 28. óta működik. Magyarországon ez az első katolikus (és vélhetően az első keresztény – a szerk.) templom, ahol bankkártyával is adakozhatunk.

A Jézus Szíve jezsuita templom nem plébánia, ezért nem szednek önkéntes egyházi hozzájárulást (közismertebb néven egyházi adót), és – Szent Ignác intelmeit követve – nincs adománygyűjtés sem a szertartások, szentmisék alatt. A templom fenntartása ugyanakkor évről évre ko-

moly költséget jelent, most pedig, amikor éppen felújítás alatt áll az épület, minden fillér számítt. A hívek a misék előtt és után dobhatják adományaikat a kihelyezett perselyekbe – illetve most már bankkártyát is használhatnak. A terminálon keresztül ötszáz, ezer vagy háromezer forinttal lehet támogatni a templomot: egy gombbal ki kell választani, milyen összeget szeretnénk adni, majd érintős (paypass) fizetési módal lehet adakozni.

■ Forrás: Jezusszive.jezsuita.hu, Magyar Kurír

ORATIO OECUMENICA

Mindenható Istenünk, megköszönjük irgalmasságodat és jóságodat. Magasztalunk azért, hogy gyermeki bizalommal fordulhatunk hozzád imádságunkban.

Köszönjük, hogy a nyár kellős közepén sem némulsz el, hanem hűségesen hívogatsz a te követésedre, a rólad szóló vallástételre. Köszönjük, hogy meghallottuk hívásodat, és nem bűneink szerint cselekszel velünk, és hogy keresztségünkben megmutatod a bűnbocsánat ajándékát.

Köszönjük neked egyházadat, gyülekezeteink közösségét, amelynek te vagy az Ura, és mi tagjai lehetünk. Adj nekünk felülről jövő erőt, hogy új élet járja át közösségeinket, hogy megelevenedjenek gyülekezeteink. Szentlelked késztesen arra, hogy örömmel szolgáljunk, és legyen erőnk felvenni keresztségünket.

A te kezvedbe tesszük le vezetőinket, előljáróinkat, országunkat, nemzetünket. Adj tisztánlátást, bölcsességet, fizikai és lelki erőt azoknak, akik döntéseket hoznak, akikre vezetésünket és pásztorolásunkat bízta.

Imádkozunk, Urunk, a családokért, szülőkért és gyermekekért, nagyszülőkért és unokákért. Kérünk, te segíts, hogy önzőségünk ne tegye tönkre a legfontosabb emberi kapcsolatainkat. Imádkozunk azokért is, akik ma nem lehetnek itt velünk. Idősekért, betegekért, szenvedőkért, magányosokért. Imádkozunk azokért is, akik nyári pihenésüket töltik, és azokért is, akiket hivatásuk gyakorlása akadályoz meg ebben. Könyörgünk azokért is, akik ezekben a napokban búcsúznak szeretteiktől, és megrendült szívvel keresik a te atyai szeretetedet. Légy az életük végéhez közeledőkért, hogy meglásák, hozzád közelednek.

Segítség, hogy megteljen a szívünk hálaival azért a nagy csodáért, amelyet a világunknak nevezhetünk; amelyet megteremtettél és fenntartasz. Kérünk, te légy velünk továbbra is! Ámen.

Szentháromság ünnepe után 6. vasárnap

Lk 9,18–26

És ti, mai tanítványok?

Vajon a 2019-ben élő Krisztus-követők kinek mondják őt? Nem arra gondolok, hogy ki milyen szép egyházi-as kifejezéssel tudja felcímkézni az Úr Jézust. A kérdés sokkal inkább arról szól, hogy mit jelent neked mindaz, amit tudsz róla. Mit érzel, amikor kimondod a nevét? Ki mered-e egyáltalán mondani az ő nevét mások előtt?

A börtönben. Teológushallgató-korunkban, a múlt évezred vége táján gyakran tartottunk missziós órát; jártunk börtönben is. Az egyik ilyen alkalmon áramütésként ért bennünket a felismerés: ezeket az embereket ugyan hiába szórjuk meg a jól bevált szakzsargonnal. Szentháromság, Mindenható, Megváltó, Örökkévaló, Alfa és Ómega – ezek mind leperegnek róluk, és csörömpölve esnek a földre. Akkor értettük ezt meg, amikor az egyik fogvatartott visszaszólt: „Ha az Isten tényleg olyan, mint egy atya, akkor én köszönöm, nem kérek belőle.”

Hirtelen feltáruult előttem az a kommunikációs szakadék, amelyet addig nem láthattam, de akkor hirtelen a partjára értem, és meginogtam. Számomra nagyon kedves és kifejező Istent Atyának szólítani, mert jóságos és gondoskodó szülőket kaptam. Neki ellenben arról szólt rövidke gyerekkora, hogy az alkoholfüggő apja rendszeresen bántotta őt és a családtagjait. Érthető módon görcsbe rándul a gyomra, ha az apa vagy atya szót csak meghallja is. Onnantól fogva megpróbáltuk az ősi keresztyén kifejezéseket valami mai, egyszerű szóra cserélni vagy legalább kézzelfogható magyarázattal közelebb vinni.

Minden a kommunikációtól függ. Ez a kissé közhelyesen hangzó mondat az egyházi életben is aktuális. Ma, a kommunikációs forradalom korában hogyan fogjuk tudni közvetíteni Isten szeretetének evangéliumát? Néha érkeznek hozzám prédikációs visszajelzések, és meglepve hallgatom, az istentiszteletről mennyire mást vittek magukkal a hívek, mint amit üzenetként a szívükre akartam helyezni. Én mondtam valami általánosat Jézusról, de ő egészen személyes üzenetként hallgatta, és a saját életére alkalmazott mondanivalóként vitte haza.

Szavak nélkül. Ma talán nem is az a kérdés, hogy kinek mondjuk őt, és milyen szavakkal teszünk bizonyosságot az emberek előtt a názáreti Jézusról. A kérdés sokkal inkább az, hogy merünk-e egyáltalán beszélni őróla. Mert ma mindenhol mindenre van kommunikációs csatorna, amelyen keresztül informálódunk és kapcsolatot tartunk. De mintha a Jézusról szóló csatorna hiányozna a sorból. Mert a vallási tolerancia és a politikai korrektség megkívánja, hogy vallásos kérdésekről ne is nagyon

beszéljünk a templomon kívül. Amúgy is azt érezzük, a szavak mára megkoptak: nem lehet bízni az emberi beszédben. Eltűnt az őszinte, igaz emberi szó – mind csak féligazság, manipuláció.

Jézus – mintha csak látta volna korunk nagy dilemmáját – elénk rajzolt egy másfajta kommunikációs módot, amelyet így lehetne megnevezni: „a szavak helyett beszéljenek a tettek”.

KÉPŐNK ILLUSZTRÁCIÓ

Megkérdezi a tanítványait, kinek mondják, kinek látják őt, majd elmondja, hogy szenvedni fog, meghal, de harmadnapra feltámad. Hogy valójában nem a beszédünk pontossága, a kifejezéseink számítanak, hanem ami mögöttük van, az áldozatvállalással formálódó szeretet.

Egy éve. Amikor ezeket a sorokat papírra vetem, pontosan egy éve annak, hogy édesapámat hirtelen és tragikus módon elvesztettük. A baleset után bementünk hozzá a kórházba. A betegágyon egy összetört testbe bezárt ép és töretlen lelket találtunk. Ahogy kimosolygott ránk a hatalmas fájdalmak közül, és szokása szerint jóízűen megviccelt minket, szavak nélkül megtette számunkra élete legnagyobb bizonyágtételét. Azt üzenete: nincs miért panaszkodni, mert Isten szeret minket. Értünk adta a legdrágább kincsét, az ő Krisztusát. Nála, vele örök életünk van. Mert a keresztből élet fakad. A halál után jön a folytatás.

■ SÁGHY BALÁZS

Imádkozzunk! *Drága Úr Jézus Krisztus, köszönjük, hogy te nemcsak a szavaiddal tanítottál minket, hanem ártatlan véreddel pecsételted meg az örök isteni szeretetet. Add nekünk Szentlelkedet, hogy bátran és hitelesen tanúskodjunk rólad szóban és egész életünk bizonyágtételével. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (július 28.) [Mária] leült az Úr lábához, és hallgatta beszédét. Lk 10,39 (Zsolt 69,33; Mt 28,16–20; Róm 6,3–8[9–11]; Zsolt 119,97–104) Nem tudjuk, hogy Máriának, Mártának vagy éppen Lázárnak volt-e teológiai képzettsége. Az azonban kétségkívül kiderül e jól ismert epizódból, hogy Mária a lehető legjobb részt választotta: nyitott szívvel hallgatta a Mestert, Jézus Krisztust. Az írástudó Pál írta egykor a római keresztyéneknek: „A hit tehát hallásból van, a hallás pedig Krisztus beszéde által.” (Róm 10,17) Az Úr beszéde inspirálta Johann Sebastian Bachot is – e napon halt meg 1750-ben – bámulatos életművének megalkotásában.

Hétfő (július 29.) Jézus mondja: Kérjétek, és adatik nektek, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyitattik nektek. Mt 7,7 (1Sám 1,27; 2Móz 14,15–22; Mt 6,25–34) A Hegyi beszéd eme kijelentését az imádság szerzési igéjeként tartjuk számon. Abban, hogy mit kérjünk, hol keressünk, és kinél zörgessünk, ugyancsak elgázított bennünket Mesterünk, amikor elmondta tanítványainak a *Miatyánkot*. A nagy egyházatya, Augustinus írja egyik levelében: „Imádkozunk bár akármilyen szavakkal [...], ugyanazt imádkozzuk, ami benne van az Úr imádságában, ha helyesen és Istennek tetszően imádkozunk. Viszont aki olyasvalamiért imádkozik, amit ezzel az imádsággal nem lehet kapcsolatba hozni, nem tilosan imádkozik, de nagyon emberi módon.”

Kedd (július 30.) Én adok majd a szomjazónak az élet vizének forrásából ingyen. Jel 21,6c (Zsolt 27,13; ApCsel 2,32–40; Mt 7,1–6) Víziókon keresztül Jánosnak megadatott, hogy bepillantást nyerjen a földön túli létbe, látva többek között e világ s benne a sátánnak és segítőtársainak (a két fenevadnak) az elmúlását. Ezt követi az új égről és földről szóló látomása, melyben maga Isten szólal meg: „Én vagyok az Alfa és az Ómega, a kezdet és a vég. Én adok majd a szomjazónak az élet vizének forrásából ingyen.” Erről az élő vízről beszélt Megváltónk a samáriai asszonynak, amikor így szólt: „...aki abból a vízből iszik, amelyet én adok neki, soha többé meg nem szomjazik, mert örök életre buzgó víz forrásává lesz benne.” (Jn 4,14) Urunk, add nekünk is ezt az élő vizet!

Szerda (július 31.) Akinek van füle, hallja! Mt 11,15 (Hab 2,20; ApCsel 16,23–34; Mt 7,7–11) Jézus Keresztelő Jánosról szóló tanításának ez a csattanója. A Mester Jánost tartja az utolsó profétának, akivel a törvény időszaka is a végéhez ért, és valami egészen új vette kezdetét. Jézus utal arra is, hogy János személynében teljesül be ama ősi ígélet, hogy az egykor elragadtatott

Illés próféta – a világ Megváltóját megelőzően – visszajön. Az új korszak beköszöntéről szóló örömhír azóta hirdettetik nemzedékről nemzedékre. Van-e fülünk, mely hallja ezt, s új életre kel Jézussal?

Csütörtök (augusztus 1.) Pál mondta: De mivel Isten mind e mai napig megsegített, itt állok, és bizonyosságot teszek kicsinyeknek és nagyoknak. ApCsel 26,22 (Zsolt 22,20; Mt 18,1–6; Mt 7,12–23) A két éve Cézareában raboskodó apostolt többször kihallgatták. Nagy hatással volt az újdonsült helytartóra, Fesztuszra és az ő köszöntésére az udvarába érkezett királyi párna is. Pál mesterien felépített védőbeszéde egyértelműen arról tanúskodik, amit Jézus előre megígért az övéinek: „Amikor azonban átadnak titeket, ne aggódjatok amiatt, hogyan szóljatok, vagy mit mondjatok, mert megadatik nektek abban az órában...” (Mt 10,19) Mi se féljünk és hallgassunk, amikor szólunk kell, „mert vétkesek közt cinkos, aki néma!” (Babits Mihály: Jónás könyve)

Péntek (augusztus 2.) Ti azonban szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót, és adjatok kölcsön, semmit sem várva érte: nagy lesz akkor a jutalmatok, és a Magasságos fiai lesztek. Lk 6,35 (Péld 16,7; 1Kor 12,12–18; Mt 7,24–29) Ellenségszeretet – ha valamilyen gyökeresen újat hozott a Názáreti, akkor éppen ez az! A szeretet fontosságát már akkor jelezte, amikor a *Tízparancsolat* mellé az Isten- és emberszeretetről szóló két nagy parancsolatot emelte ki a *Töréből*. Nem elégedett meg azonban ennyivel. A káini mentalitással szemben (vö. 1Jn 3,11–12) egy egészen sajátos és új parancsolatot is adott (ha úgy tetszik: a tizenharmadikat), amelyet életével pecsételt meg: „Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást: ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást! Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.” (Jn 13,34–35)

Szombat (augusztus 3.) [Isten,] aki tulajdon Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért odaadta, hogyan ne ajándékozna nekünk vele együtt mindent? Róm 8,32 (Ézs 33,13; Jel 3,1–6; Mt 8,1–4) A szeretet kifejezésének csúcspontja az, amikor valaki a másikért áldozza fel magát. Ezt ésszel aligha lehet megmagyarázni. A parlamentar Nikodémusnak viszont megadatott, hogy magától a Mestertől halljon erről: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz öbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16) Eme öröklétet Jézusban és Jézus által ma is bárki elnyerheti.

■ BLÁZY ÁRPÁD

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Szeretetre hangoltan

Evangélikus Köz-Ép-Pont Székelyföld szívében

Miközben a Magyarországi Evangélikus Egyház – érthető aggodalomtól vezérelve – igyekszik segítséget nyújtani a felvidéki (szlovákiai) magyar ajkú evangélikusság anyanyelven történő pásztorlásához, nem lehet eléggé méltányolni az önálló egyházkerületként mintegy huszonötezer hívet tömörítő Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyháznak az „utánpótlás” érdekében tett erőfeszítéseit. Ennek jegyében immár negyedik alkalommal szervezték meg Köz-Ép-Pont elnevezéssel az erdélyi lutheránus ifjúsági találkozót. Az idén július 9–13. között zajlott rendezvénysorozat helyszíne a székelyföldi Tusnádfürdő volt, mottója pedig a jól ismert jézusi kérdés: „Szeretsz-e engem?”

Mintegy két héttel az Orbán Viktor beszédeiről elhíresült tusványosi szabadegyetem (hivatalos nevén: Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor) jubileumi eseményének kezdete előtt, evangélikus fiatalokkal népesült be a három évtizede történelmet író fürdőváros táborhelye. Kedd délutántól szombat reggelig összesen mintegy háromszáz résztvevő figyelme fókuszált annak a Jézus Krisztusnak a személyére és mondandójára, aki immár több mint kétezer éve határozza meg nemcsak a történelem időszámítását, hanem embermilliók személyes életét is.

Család-, nemzet-, istenszeretet

A késő délutáni megnyitóneműségeen a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke tudatosította a jelenlétükben, hogy e változatos programokat kínáló találkozó elsődleges célja, illetőleg lehetősége az Istennel való találkozás, a Krisztus-követésre való vállalkozás.

Adorjáni Dezső Zoltán energikus köszöntőbeszéde után lelkészek, teológusok és a tábor vezetésében is részt vállaló fiatalok minden szempontból rendhagyó nyitó istentiszteleten világitottak rá

a tanítványhoz, Péterhez intézett jézusi kérdés különböző aspektusaira. A dramatizált dialógusokkal körbejárt „szeretsz-e engem?” (Jn 21,16) kérdés azután a délelőtti előadások során köszönt vissza a programban, mélyebben is elemezve a családot, a nemzetet és az Isten iránti szeretet mibenlétét és fontosságát.

A keddi megnyitón egyébiránt nemcsak az egyházkerület püspöke és a találkozó fő szervezője, Koszta István brassói lelképásztor köszöntötte a megjelenteket, hanem Tusnádfürdő polgármestere, Albert Tibor is, aki az 1850-es évektől kiépült Hargita megyei fürdőváros történetével kapcsolatos információkon túl a medveszély komolyanvételére is nyomatékkal figyelmeztette a fiatalokat. (A szervezők olyannyira komolyan vették az intelmet, hogy bár a körbekerített táborhely védelmét huszonnégy órán át biztosították, a közeli Szent Anna-tóhoz tervezett pénteki kirándulást – elégséges vadőr hiányában – lemondták.) A táborban a leányok a kemping faházikóiban, a fiúk többségükben sátrakban éjszakáztak. ►

A megnyitőünnepség szívmengető epizódja volt, amikor a szervezők színpadra szólították – mondhatni: „visszatapsolták” – a találkozó zenei szolgálatára vállalkozott magyarországi együttes vezetőjét, Végh Szabolcsot, hogy átadja részére a Reményik Sándor-díjat. A balatonszárszói Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon igazgatójának személyében a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház legmagasabb kitüntetését első ízben vehette át anyaországi evangélikus.

Áhítatok keretezte programsorozat

Nem csupán a zenei szolgálattelvők és a találkozó állandó elemét alkotó reggeli és esti áhítatok igehirdetője, Nánai László evangélikus tábori lelkész érkezett a jelenlegi országhatár „túloldaláról”, de a táborlakók mintegy harmadát is magyarországi fiatalok tették ki, akik egyházunk anyagi hozzájárulásával lehettek részesei ennek a sokuk számára talán életre szóló élményt nyújtó székelyföldi alkalomnak.

A Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház és az ugyancsak romániai Evangélikus Ifjúsági Keresztyén Egyesület szervezésében zajlott Köz-Ép-Pont találkozót – miként a romániai egyház programjait általában is – magyarországi kormányzati szervek is támogatták; a tábor fővédnöke Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, a Keresztyéndemokrata Néppárt elnöke volt.

Az átgondolt program spirituális tartalmát az említett áhítatok keretezték, a délelőtti fő előadásokon elhangzottakat pedig – ebéd előtt – tíz kis csoportban beszéltek meg a résztvevők. Délután alternatív programok közül lehetett válogatni. A mindenkori – és többnyire inkább hűvös – időjárás függvénye volt, hogy a kézműves-foglalkozások vagy a sportolási lehetőségek vonzottak-e többeket. Délután öttől ismét egy-egy központi program ígért kulturális élményt, míg vacsora után koncertek garantáltak felszabadult együttlétet. Lefekvés előtt a Csenszatorban még a *Nikodémusok órája* kínált lelki elcsendesülést a nyugovóra térők számára.

Tábori lelkeség

A nyitónapon a környékbeli reformátusok alkotta Messzehangzó együttes koncertje fogadta az érkezőket, vacsora után pedig DJ Pici feledtette táncra készítő zenével a hűvösebb klímát.

Másnap – a reggeli áhítatot követően – Koszta Enikő, Bandi Márta és Papp Noémi lelkésznek a családi élet viszonylatában elemezték referátumaikban a „szerepsz-e engem?” kérdését, amelyről azután a fiatalok rajokba rendeződve beszélgethettek tovább. Délután ugyan népdalok tanulására is volt lehetőség, ám ezen a foglalkozáson mintha kevesebben lettek volna, mint a csíkszeredai Undercover együttes késő estébe nyúló koncertjén...

Szerdán az Emberi Erőforrások Minisztériumának egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára volt a délelőtti vendégelőadója. Tekintettel arra, hogy Soltész Miklós – kvázi magánemberként – már az előző nap délutánján bekapcsolódott a tábor programjába (meghallgatta a két erdélyi humorista, Lung László és György Botond „dumasínházát”, egy röplabdameccsen pedig még enyhe sérülést is szenvedett), a fiatalok körében jóval kedvezőbb fogadtatásra talált, mint amilyenre egy politikus – tizenévesek előtt – általában számíthat. Az államtitkár a haza, illetőleg a nemzet iránti szeretet fontosságáról beszélt, és ebben a közegben különösen jól, erőt adón hangzott az a kijelentése, hogy leginkább „azok a nemzetiségek tudnak megmaradni, amelyek életében a hit is jelen van”...

Délután a Mátka néptáncgyüttesnek köszönhetően ének- és hegedűszó

zengte be Tuszánfűrdő táborozóhelyét, megelőlegezve az esti táncház vidám hangulatát; ez alkalommal a méltán híres Magyarpalatkai Banda húzta a talpalávalót.

A zárónap délelőttjén Nánai László evangélikus lelkész nem csupán igei „éberesztővel” szolgált. A magyarországi protestáns tábori lelkészség püspökhelyetese – úgy is mint alezredes – bepillantást engedett a tábori lelkészség sajátos és olykor békeidőben sem veszélytelen szolgálatának kulisszái mögé.

Keresztretjvény

Kedd este formabontó istentisztelettel nyílt, péntek este formabontó istentisztelettel zárult a negyedik Köz-Ép-Pont erdélyi lutheránus ifjúsági találkozó: a tábori gyülekezet tagjainak a Tuszánfűrdőn

töltött négy nap programjaira kérdező keresztretjvényt kellett megfejteniük. A vízszintes sorokba írt válaszok egy-egy – egymás alá került – betűje adta ki azután azt az egyetlen szót, amellyel a két szolgáltató lelkész szerint leginkább kifejezhető a találkozó egésze. Eszerint mindaz, amit e közösség az együtt töltött napok során átélt, nem volt más, mint – istentisztelet.

Jóllehet a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház és az Evangélikus Ifjúsági Keresztyén Egyesület szervezésében minden második évben megszervezett „erdélyi Szélrózsa” nyilvánvalóan szerényebb mása a közbülső években rendezett magyarországi evangélikus ifjúsági találkozóknak, megvalósítása tiszteletre méltó teljesítmény. Mi több, helyben hagyva a mostani program egészét summázó lelkészek definícióját: méltó istentisztelet. ▶

Arról tulajdonképpen már az úrvacsorás záró istentisztelet előtt „értésülhettek” a táborlakók, hogy akár egy különböző programokkal vegyes közösségi alkalom is tekinthető istentiszteletnek. A tusnádfürdői találkozó utolsó napjának délutánján ugyanis nem kevésbé hiteles személyiség, mint Bőjte Csaba ferences rendi szerzetes szövegezt meggyőzően arról, hogy a szeretetközösségben megélt bármilyen tevékenység sokkal inkább Istennek tetsző cselekedet, mint a formális templomlátogatás.

Szeretetközösségben

Már Csaba testvér érkezése előtt megjött a találkozóhoz helyet adó kempingbe a tusnádfürdői Szent László Gyermekvédelmi Központ delegációja. Ez a 2006-ban amerikai magyarok adakozásának köszönhetően létesített otthon is a Bőjte Csaba által alapított Dévai Szent Ferenc Alapítvány kötelékébe tartozik, és jelenleg közel száz árva gyermek otthona. Hogy a velük együtt lakó nevelőkkel valódi szeretetközösséget alkotnak, arról szavaikon túl tekintetük is tanúskodott... Bemutatkozásuk alighanem az idei Köz-Ép-Pont legfelélemlőbb „istentisztelete” volt.

A már említett úrvacsorás záró istentisztelet kezdetén köszöntö meg a szervezők, programfelelősök, közreműködők áldozatos munkáját Zelenák József sepsiszentgyörgyi evangélikus lelkész, püspökhelyettes, nem mulasztván el kö-

„Ezeknek a fiataloknak és vezetőiknek is az a feladatuk, hogy amit kapnak a környezetükből – az evangélikus hitet –, tartsák meg, erősítsék, és lehetőség szerint adják tovább. Ha ez sikerül nekik, akkor meg tudják őrizni a nyelvüket, magyarságukat és a szülőföldjüket is” – nyilatkozta a Magyar Távirati Irodának Soltész Miklós.

Az államtitkár fontosnak tartotta, hogy a kétévente Erdélyben rendezett lutheránus táborba magyarországi fiatalok is érkeztek. Így a tábor lehetőséget ad arra, hogy az erdélyi és magyarországi lutheránus ifjak megismerjék egymást, egymás helyzetét. Hozzátette: kilenc éve kiemelt terület a magyar kormány számára a nemzetpolitika. Ennek lényegét abban látta, hogy segíteni kell a Magyarországtól elszakított nemzetrészeknek a magyarságban és a nemzetben való megmaradását. Úgy vélte: a lutheránus tábor és a hasonlóak is ezt a célt szolgálják. Mint mondta, a Kárpát-medencében élő magyarok emellett jó állampolgárai lehetnek azoknak az országoknak, amelyekben élnek.

Az MTI-nek adott nyilatkozatában Soltész Miklós arra is kitért, hogy a magyarságban való megmaradás soha nem mások ellen irányul. Amiként Magyarországon természetesnek tartják, hogy sokat köszönhetnek az ott élő nemzetiségeknek a kultúra, a művészet, a gazdaság területén, ezért támogatják ezeket a nemzetiségeket, jó lenne, ha a környező országok, így Románia sem félné a magyaroktól. „A közel másfél milliós magyarság sokkal inkább erősíti ezt az országot. Remélem, hogy ezek a táborok is üzenik a többség felé, hogy a kereszténységben egyek vagyunk, és megmaradásunk is összekötődik a jövőben” – vélte Soltész Miklós államtitkár.

■ Forrás: MTI

szöveget mondani a tábort többször is felkereső medvéket „kitessékkelő” biztonságoknak sem.

Vacsora után – mintegy ráadásként – a DJ Hunay néven ismert lemezlovas melegítette fel a már-már vacogókat. És miként a nyitónap estéjén, koncertjét ő is az Ismerős Arcok együttes *Nélküled* című felvételével zárta. Ez a dal, illetőleg a dal szövege – más-más kontextusban – többször elhangzott a találkozó során, és

még a záró istentisztelet keresztretjvényében is helyet kapott. Hiszen a család és a nemzet vonatkozásában vallhatjuk, hogy „mi egy vérből valók vagyunk”, ám keresztényekként azt is tudhatjuk, hogy a mennyei hazának Krisztus kereszten kiontott vére által lehetünk – már ma is – egyenlő polgárai. És a kegyelmesen szerető Isten ebből az örök hazából senkit sem szeretne nélkülözni.

■ T. PINTÉR KÁROLY

FOTÓK: TÖRÖK FRANCISKA

Isten országát keresve

Baranyay Bence lelkészé avatása Kőszegen

Különleges alkalmat jelentett Kőszegen június 29-én az evangélikus gyülekezetben szolgáló lelkész házaspár gyermekének ordinációja. Baranyay Bencét Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke indította el a szolgálat útján. Az úrvacsorás istentisztelet liturgiájában szülei, Baranyay Csaba és Baranyayné Rohn Erzsébet lelkészek, az Evangélikus Hittudományi Egyetem képviselőjében dr. Bácskai Károly tanszékvezető egyetemi docens, valamint a helyi énekkar működött közre.

Az Isten által végbevitt dolgok nagy pillanataiba kapcsolódunk ma be – emelte ki igehirdetésében a püspök. Szemerei

János kifejtette: a lelkészjelölt választott igéje, a Máté írása szerinti evangélium 6. fejezetének 33. verse („Keressétek először Isten országát és az ő igazságát, és mindezek ráadásaként megadatik majd nektek”) jó útmutató lehet számára mindahhoz, ami

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Névjegy. Az 1992-ben Budapesten született Baranyay Bence szüleinek legidősebb gyermeke. Szülei Szárazdon, Siófokon, Pécsen szolgáltak, 2004 óta a Kőszegi Evangélikus Egyházközség lelkészei. Középiskolai tanulmányait a városi Jurisics Miklós Gimnáziumban végezte. Itt ismerte meg későbbi feleségét, Gáspár Anettet, akivel 2018 nyarán kötöttek házasságot. Diákévei alatt meghatározó élményt jelentett számára a gyülekezeti ifjúsági közösség, a Szélrózsá találkozók és a zenei táborok. 2012-ben, az érettségi után kezdte meg tanulmányait az Evangélikus Hittudományi Egyetemen. Teológushallgatóként egy évet ösztöndíjjal a Helsinki Egyetemen töltött, majd egy évig gyakornokként egyházunk országos irodájának ökömenikus és külügyi osztályán dolgozott. Részt vett a Szélrózsá találkozók szervezésében is. Hatodéves gyakorlatát a budapesti Deák téri gyülekezetben végezte Cselovszky Ferenc lelkész mentorsága alatt. Ordinációja után a Répcelak-Csánigi Evangélikus Egyházközségben kezdi meg beosztott lelkési szolgálatát.

■ – AM –

Aktuális társadalmi kihívások közép-európai teológusok szemével

A Bécsi Egyetem Evangélikus Teológiai Karán rendezték meg július 4–7. között a dél-, kelet- és közép-európai protestáns teológiai fakultások tizenegyedik konferenciáját. Az elhangzott hozzászólásokat a szervezők – a korábbi évekhez hasonlóan – szeretnék a konferencia honlapján (Somef.univie.ac.at) is közreadni.

A kétévente megrendezett tanácskozáson idén a bécsi, a debreceni, a budapesti, a komarnói, a nagyszombati, a pápai és a prágai református, illetőleg evangélikus hittudományi egyetemeket, egyetemi karokat képviselő oktatók (köztük e sorok

írói) vettek részt. A német nyelvű konferencián ki-ki beszámolhatott a szakterületén folytatott legfrissebb kutatásairól, az előadásokat követő hozzászólások és viták pedig megfontolásra érdemes visszajelzést jelentettek a további munkához.

Az együtt gondolkodás nyitottságát is jelezte, hogy a protestáns konferencia bevezető előadását Regina Polak katolikus professzor tartotta az egyházak életét aktuálisan alakító globális kihívásokról. Ezután tisztújításra került sor. A konferencia grémiuma a leköszönő elnök, Karl Schwarz professzor helyére

a prágai Károly Egyetem tanárát, Peter Moréet választotta meg; a titkári teendőket változatlanul Robert Schelander bécsi professzor látja el.

Péntek este az Ausztriai Evangélikus Egyház, a Valláspedagógiai Főiskola és az Európai Egyházak Közössége (GEKE) központjában rendezett fogadásra volt hivatalos a konferenciázók közössége Karl Schiefermair egyházfőtanácsos és a GEKE jelenlegi főtitkára, Mario Fischer meghívására.

■ BALOGNÉ VINCZE KATALIN,
DR. HAFENSCHER KÁROLY, SZÜCS KINGA

Kövess engem!

Rosenbergerné Babka Anna ordinációja Ikladon

Bár korábban már két lelkész indult szolgálatba a gyülekezetből, június 30. mégis különösen jeles nap volt az Ikladi Evangélikus Egyházközség életében, hiszen temploma első ízben volt helyszíne lelkészavatásnak. Rosenbergerné Babka Anna személyében a helyi lelképásztor leánya tette le esküjét. Az ünnepi istentisztelet liturgiájában Fabiny Tamás elnök-püspök és Korányi András, az Evangélikus Hittudományi Egyetem egyháztörténet-professzora mellett az édesapa, Babka László szolgált.

Igehirdetésében Fabiny Tamás püspök rámutatott arra az igazságra, amelyet a zsolttáros is megfogalmaz: nemzedékről nemzedékre megmarad Isten hűsége. Ennek aktualitása kézzelfogható a gyülekezetben, hiszen a lelkész édesapa is áldásával indítja szolgálatra az immár Luther-kabátot viselő leányát. Fabiny Tamás kiemelte azt is, hogy Anna nem egyedül kapja ezt az áldást, hiszen már a szíve alatt hordott gyermek is részese mindennek.

Az ordinációra választott igében ugyanakkor a kereszt hordozása áll a középpontban: „Akkor Jézus ezt mondta tanítványainak: Ha valaki én utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztjét, és kövessen engem!” (Mt 16,24) Az igehirdetésben megfogalmazódott, hogy a Krisztust követő ember élete so-

ha nem egyszerű, mivel az ilyen ember mindig szembemegy a korszellemmel.

Annát két énekkel köszöntötte a gyülekezet énekkara és gyermekkórusa. Különösen is megható pillanat volt a jelenlévők számára, amikor Anna először fordult szembe Luther-kabátban a gyülekezettel.

Az úrvacsora után Anna személyes hálája fogalmazódott meg az *oratio oecumenica* imádságban. Elhangzott: hálás szívvel tekint otthoni gyülekezetére mint nagy családjára, ahol éveken keresztül hitben nevelkedett, és Istentől bölcsességet, szolgálatban való állhatatosságot kérve indul a kapott gyülekezetekbe.

Az imádságot köszöntések sora követte: elsőként Ecker József, az ikladi gyülekezet felügyelője köszöntötte a frissen felavatott – gyermekkorától ismert

– lelkészöt. Korányi András professzor arról szólt, hogy Anna továbbra is tartsa meg azt a lankadatlan figyelmet és teológiai érdeklődést, amely az egyetemen is jellemezte őt. Mekis Ádám, az Észak-Pest Megyei Egyházmegye esperese számba vette mindazokat, akik számára ünnep Anna ordinációjának napja.

Andreas Siemens, a németországi Bad Essen-i testvérgyülekezet lelkésze után Babka László köszöntötte leányát. Az édesapa örömmel idézte fel azt az emléket, hogy Anna már kislányként is otthonosan próbálgatta fel a lelkészi öltözéket. Bobál István, a Hévízgyörki Evangélikus Egyházközség (itt töltötte Anna a hatod évét) felügyelője a köszöntésében kiemelte ennek az évnek a tartalmasságát, megköszönve a mentor lelkész, Lindákné János Zsuzsanna felkészítő munkáját.

A templom mellett felállított sátrak alatt képernyőn követhették figyelemmel az eseményeket mindazok, akik már nem tudtak bent helyet foglalni. Az ünnepi alkalom szeretetvendégséggel folytatódott.

■ ROSENBERGER TAMÁS

Névjegy. Rosenbergerné Babka Anna 1993-ban született Vácon. Életének első négy évét Egyházasdengelegen töltötte, ahol édesapja lelkészként szolgált. Tanulmányait az Ikladi Tasnádi Lajos Német Nemzetiségi Általános Iskolában kezdte meg, majd 2004 és 2012 között az Aszói Evangélikus Petőfi Gimnáziumban folytatta, ahol édesanyja is tanít. 2007-ben konfirmált Ikladon, édesapjánál. Később Babka László lelkész mellett a gyülekezet gyermek- és ifjúsági munkájának szolgálatába is bekapcsolódott: a táboroknak már nemcsak résztvevője, hanem aktív szolgálója lett, év közben színjátszó kört és gyermekénekkart szervezett.

Anna fontosnak tartja Isten személyes elhívását mind Jézus Krisztus követésére, mind a lelkészi szolgálatra. Az ikladi gyülekezetben a közös szolgálat során ismerkedett meg férjével, Rosenberger Tamással, akivel 2016 augusztusában házasságot kötöttek. Őszre várják első gyermekük érkezését.

Teológiai tanulmányai során a tudás és a lelki élet összhangjára törekedett. Igyekezett aktívan kivenni részét a feladatokból: az Evangélikus Hittudományi Egyetemen egy évig Szabóné Mátrai Marianna, a Gyakorlati Intézet vezetője mellett, majd egy évig Szabó Lajos rektor mellett dolgozott a Gyakorlati Tanzék demonstrátoraként. A 2014–2015-ös tanévet Heidelbergben töltötte, ahol megalapozódott a gyakorlati teológia iránti érdeklődése, majd a 2017–2018-as tanév második félévét férjével, Rosenberger Tamással Helsinkiben végezte el. Hazatérése után a Hévízgyörki Evangélikus Egyházközségben töltötte hatod éves gyakorlatát. Beosztott lelkészi szolgálatát július 1-jén kezdte meg Galgagyörkön, illetve Váckisújfalun.

FOTÓ: CSÜRY CSABA

Sinkó-Szabó Lilla lelkésszé avatása

Története során első alkalommal került sor ordinációs ünnepségre a harkai evangélikus gyülekezetben július 5-én, amikor Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke lelkésszé avatta Sinkó-Szabó Lillát. A liturgiában az Evangélikus Hittudományi Egyetem részéről dr. Szentpétery Péter tanszékvezető egyetemi docens, valamint Mesterházy Balázs, a gyülekezet korábbi lelkésze vett részt.

A lelkészjelölt választott igéje, 2Kor 5,14–15 alapján Szemerei János Krisztus szorongató szeretetéről beszélt, amely zavarba ejti és ösztönzi az embert, ugyanakkor nem lehet kikerülni, szükséges választ adni rá.

A *Confirma* elhangzása után a frissen felavatott lelkész személyes imádságba foglalta háláját a megtett útért és mindazokért az emberekért, akik elkísérték. Ezt követően közösen osztott úrvacsorát Szemerei János püspökkel.

Az istentisztelethez kapcsolódva, ünnepi közgyűlés keretében hangzottak el a köszöntések. Elsőként az egyházkerület lelkészi vezetője nyújtotta át új szolgatársának az ordinációs oklevelet. Ezután jókívánásait tolmácsolta Szentpétery Péter, aki a lelkésznek szakdolgozati témaveze-

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

tője is volt; illetve Szabó András, a Nógrádi Egyházmegye esperese, aki a hatodévében mentora volt. A helyi gyülekezet nevében Mesterházy Balázs köszöntötte az új szolgatársat. Harka község részéről Molnár Csabáné kenyeret és bort adott át Lillának

Névjegy. Sinkó-Szabó Lilla a Sopronhoz közel fekvő Harkáról származik, 1993-ban született. Középiskolai tanulmányait a soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnáziumban végezte. 2011-ben az érettségi után iratkozott be az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-lelkész szakára. Itt ismerte meg későbbi férjét, Sinkó Gábor Vilmost – maga is lelkész –, akivel 2017 nyarán kötöttek házasságot. Ordinációja után egy évig – a Körösi Csoma Sándor program keretében – a berlini magyar közösséget fogják férjével együtt pásztornálni.

szimbolikus ajándékként, majd zárásként Töreki István, a település korábbi polgármestere mondott köszöntőt.

Az ünnepség a templom udvarán tartott szeretetvendégséggel ért véget.

■ – ADÁMI –

Szemerei G. Benjamin ordinációja

Családias légkörben zajlott Szemerei G. Benjamin ordinációja a budahegyvidéki evangélikus templomban július 6-án: a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke, Szemerei János az unokaöccsét indította el a lelkészi szolgálat útján. A liturgiában Keczkó Pál helyi lelkész, a Budai Egyházmegye esperese mellett az Evangélikus Hittudományi Egyetem képviselőjében dr. Varga Gyöngyi tanszékvezető egyetemi docens működött közre.

A lelkészjelölt választott igéje, Mt 11,29–30 alapján tartott prédikációját gyerekkori emlékek felidézésével kezdte a püspök. A lelkészi szolgálatot a lószerszámhoz hasonlította, amely kötöttséget, elkötelezettséget jelent. Hangsúlyozta: „A kötöttségek felszabadítóak is lehetnek, s ezt Jézus szolgálatában élheti meg az ember. Mert Jézus igája nem lehúzó, hanem felemelő teher.”

Az eskütételt, az áldások és a *Confirma* elhangzását követően Szemerei G. Benjamin Szemerei Jánossal együtt osztott úrvacsorát a népes gyülekezetnek.

Az istentisztelet végén került sor a köszöntőkre. A nyugati kerület lelkészi vezetője átadta a frissen felavatott lelkésznek az ordinációs oklevelet, illetve első szol-

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

gálati megbízását. Ezután Varga Gyöngyi mondta el jókívánásait, majd Keczkó Pál és Keczkó Szilvia helyi lelkészek búcsúztak el hatodévesüktől. Polgárdi Sándor, a Veszprémi Egyházmegye esperese el-

Névjegy. Szemerei G. Benjamin Székesfehérváron született 1993-ban. Középiskolai tanulmányait Bonyhádán, a Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban végezte. Gimnazistaként kezdett zenélni a Keresztmetszet zenekarban. Érettségi után, 2012-ben felvételt nyert az Evangélikus Hittudományi Egyetemre. A 2015–2016-os tanévben ösztöndíjjal a berlini Humboldt Egyetemen tanult. 2019 nyarán házasságot kötött Baintner Fanni Katalinnal. Ordinációja után beosztott lelkészként a Veszprémi Egyházmegye területén lévő somlószlósi és kertai gyülekezetben kezdi meg szolgálatát.

mondta, hogy örömmel várja új kollégájának munkába állását. Végül a helyi ifjúság áldáskívánása hangzott el. Az ünnepet a templomkertben szeretetvendégség zárta.

■ A. M.

Az Úr szolgálatában

Horváth-Hegyi Ádám ordinációja Nyíregyházán

Ünnepre hívták a híveket július 6-án a nyíregyházi evangélikus Nagytemplom harangjai: ezen a szombaton tett lelkészi fogadalmat Horváth-Hegyi Ádám teológushallgató. A liturgiában dr. Fabiny Tamás elnök-püspök, Bozorády Zoltán nyugalmazott lelkész, illetve az Evangélikus Hittudományi Egyetem képviselőjében dr. László Virgil egyetemi adjunktus szolgált. A záró oltári szolgálatot az újonnan avatott lelkész és két – szintén lelkész – testvére, Horváth-Hegyi Olivér és Horváth-Hegyi Áron végezték.

Szokatlan volt Fabiny Tamás igeválasztása: „Most pedig Istenre bízzak titeket és kegyelme ígéjére, akinek van hatalma arra, hogy építsen és örökséget adjon a szentek közösségében.” (ApCsel 20,32) Az Északi Egyházkerület püspöke hangsúlyozta, hogy ez Pál apostol búcsúja az efezusi hívektől. Talán majd így történik mindez 2060 környékén

is, amikor Ádám elköszön a szolgálattól. Talán majd ő is elmondhatja Pál apostol szavait... Az Isten népéről való gondoskodás során azonban a lelkésznek nem szabad megfelelednie önmagáról sem, magára is gondot kell viselnie. Ennek eszköze a személyes hitélet erősítése, a rendszeres imádság, a rendezett és példás családi élet,

a különböző továbbképzések, valamint a pihenés és a feltöltődés.

Az igeszolgálat és a lelkészavatás után különösen is felemelő volt a három lelkész testvér közös oltárszolgálat. Az úrvacsorát és az elbocsátó imádságot köszöntések sora követte.

Elsőként Homoki Pál lelkész köszöntötte új szolgatársát annak a soltvadkerthi gyülekezetnek a tagjaival, ahol Ádám a hatodéves gyakorlatát teljesítette. Ezután Bororády Zoltán nyugalmazott nyíregyházi lelkész szólott Ádámhoz, az Evangélikus Hittudományi Egyetem képviselőjében pedig László Virgil fejezte ki örömét a jeles alkalomból. A nyíregyházi egyházközség részéről dr. Kovács László Attila igazgató lelkész, a Hajdú-Szabolcsi Egyházkerület részéről pedig Zsarnai Krisztián esperes mondott köszöntést.

Az Északi Evangélikus Egyházkerület lelkészi vezetőjeként Fabiny Tamás püspök köszöntötte a kerület új lelkészét, és bejelentette, hogy Horváth-Hegyi Ádámot a salgótarjáni gyülekezetbe helyezi. Végezetül Ádám édesapja, Horváth Csaba mondott hálaadó szavakat, majd Jávori Pálnak és családjának énekszolgálatát zárta a templomi köszöntések sorát.

A nagytemplomi együttlétet követően az evangélikus általános iskolában kötetlen beszélgetésre és állófogadásra invitálták a vendégeket.

■ CSÚRY CSABA

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Névjegy. Horváth-Hegyi Ádám 1989-ben született Nyíregyházán hatgyermekes család legifjabb tagjaként. Ádám számára nem vezetett egyenes út a teológiára, hiszen a gimnáziumban még leginkább a fizika és a biológia érdekelt. Érettségi után a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karán folytatta tanulmányait. Bár szeretett az orvosi egyetemre járni, engedett az Úr hívásának: másodév után váltott, és 2012-ben az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-lelkész szakára felvételizett. A 2014–2015-ös tanévet lehetősége volt ösztöndíjasként az Egyesült Államokban tölteni: a columbusi Trinity Lutheran Seminaryn tanult, a 2017–2018-as tanévben pedig hat hónapig a bajorországi Neuendettelsauban, az Augustana Hochschulén ismerkedett a német egyházi élettel. Egyetemi éveit gyakornokként dolgozott a Magyar Evangélikus Tanácskozó Testületnél és az Északi Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatalában.

Hatodéves gyakorlatát a Soltvadkerthi Evangélikus Egyházközségben Homoki Pál lelkész mentorságával végezte. Beosztott lelkészként augusztus 15-én kezdte meg szolgálatát Salgótarjában, szeptember 14-én pedig örök hűséget fogadnak egymásnak Lupták Dórával.

Ajándék a Várban és a Várból

Lukács Máté András lelkésszé avatása

A család és barátok mellett népes budavári és maglódi gyülekezet fogadta július 7-én a huszonnégy lelkész vezetésével a budavári evangélikus templomba belépő lelkészjelöltet, Lukács Máté András. Az ordináló püspök, dr. Fabiny Tamás mellett az oltári szolgálatban dr. Bácskai Károly docens az Evangélikus Hittudományi Egyetem képviselőjében, Bence Imre budavári igazgató lelkész a küldő gyülekezetet képviselve szolgált.

Az a vámszedő, aki evangélista lett, a Máté nevet viselte. Miként az a kiskamasz – az 1992-ben Budapesten született Lukács Máté András –, aki az évek során teológushallgatóvá érett. A Máté név

jelentése: „Isten ajándéka”. Lukács Máté András akkor kapcsolódott be a budavári gyülekezet közösségi életébe, amikor édesapja először vitte nyári táborba. Attól a pillanattól kezdve – s ekkor 2003-at írtunk – egyre aktívabb lett a gyülekezetben. Örömmel készült a konfirmációjára, és már akkor érezhető volt, hogy közösségformáló derűjével és érdeklődésével az ifjúság aktív tagja lesz.

Így is történt. Lelkes ifis volt, több feladatot is vállalt, s közben egyre aktívabban vett részt a gyülekezeti élet más területein is. A Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban töltött évek után szociológia-alapdiplomát szerzett, s ezután iratkozott be az Evangélikus Hittudományi Egyetemre.

A szentelési igehirdetés alapigéje Jézus hívása volt, amely Máté evangéliumából idézve a meghívón is olvasható volt: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek.” (Mt 11,28)

Az avatási liturgiában – az eskü és az apostoli csók után – Máté vállára helyez-

ték az egyházkerület ajándékaként kapott stólát. Az igehirdetés után az „Indulj az úton...” kezdetű ének csendült fel, amely egykor Máté konfirmanduscsoportjának indulója volt.

Huszonnégy szolgatárs áldotta meg a felavatott lelkészt. A legidősebb a Lukács Máté András keresztelő lelkész, D. Szebik Imre nyugalmazott püspök volt, aki egykor Miskolcon Máté nagyszüleit is pásztorolta. A legfiatalabbak pedig Máté évfolyamtársai voltak, akiket az előző napokban szenteltek lelkésszé.

A gyónási és az úrvacsorai liturgiát már a felszentelt lelkésszel végezte közösen Fabiny Tamás, és az úrvacsoravétel után, az istentiszteletet követően a templomban hangzottak el a köszöntések is. Az egyházkerület nevében dr. Fábri György északi egyházkerületi felügyelő mondta el köszöntő szavait. A kerület ajándékait Fabiny Tamás adta át, s egyben elmondta azt is, hogy Máté első szolgáti helye Galgaguta gyülekezete és a hozzá tartozó települések lesznek. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem nevében Bácskai Károly szólt. A küldő gyülekezet lelkésze, Bence Imre azt a képet elevenítette fel Mátéról, amikor kiskamaszként egy alkalommal a táborban talpig vértben, középkori harcosként feszített. Bátorította, hogy a lelki fegyverzet felöltésével vérteljeze magát Isten szolgálatára.

Gyakorlati évét Máté a maglódi gyülekezetben töltötte; mentora, Németh Mihály lelkész köszönetet mondott azért, hogy olyan lelkesen és odaadóan vett részt a képzésben, és bátorította a felszentelt szolgatársat, hogy beszélgesse a Mesterrel, de keresse azokat is, akik mesterei voltak a képzése során. A maglódi gyülekezet Magdala kórusa énekkel köszöntötte volt hatodévesüket, és ebből is kirajzolódott, hogy mennyire megszerették őt ez alatt az egy év alatt. A budavári ifi nevében Sass Lujza adta át személyes szavak kíséretében az emlékeket felidéző fotómontázst.

A gyülekezet termében és az udvaron szolid vendéglátás keretében lehettek még együtt a vendégek és a családtagok.

■ Forrás: Evangelikus.hu / Bence Imre

FOTÓK: SKRIBA DÁNIEL

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Éneklő gyülekezet

Bencze András püspökhelyettes
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Négy képet osztok meg olvasóimmal. A képeket az éneklés köti csokorba. Az a különleges kifejezőeszköz, amely mostanában mintha halkabban csendülne, mintha helyét gépi hangok vennék át. Ez a csokor azonban éppen azt a csodát mutatja meg, amelyet az éneklés ad; abban a reményben, hogy valakiben újra felébred a vágy arra, hogy ezt a csodát megélje.

Betegágy mellé hívtam a kötelesség. Idős, demens aszszonyt látogattam meg. Miről is lehetne vele beszélgetni, amikor a gondolatok csupán távoli asszociációkban fogalmazódnak meg benne? Szólt azért az ige, az áldás és végül egy ének is: „Jer, dicsérjük Istent...!” S az ének megnyitotta az addig alig érthetőn szóló száját, a kórtértem lakói is felkapták fejüket, ahogyan az asszony szájából tisztán szólt az Isten-dicséret.

Tudom, az agyban az éneklés központja másutt található, mint a beszédé. Az éneklő nem dallamosan beszél, hanem énekel. S ha a beszédet tönkretette is már a betegség, az éneklés még működik pontosan. De vajon van-e olyan ének, amely értelmünk homályosodásával is még megszólal bennünk? Van-e olyan Isten-dicséretünk, amely belénk ivódott, mint a ráncok a homlokunkra?

Egy filmben a gondokkal küzdő kamasz lánynak egy reklám kis dala csendül fel újra és újra. Vajon melyik dalam, melyik dal vésődött mélyen emlékeinkbe? Egyházi iskoláinkban mennyire fontos volna, hogy elkötelezett tanáraink az evangélikus korálokat is megtanítsák értőn és szeretettel!

Kedves barátom nem tud énekelni. Kisiskoláskorában a hallgatást ajánlották neki. Azért ő minden istentiszteleten kinyitja énekeskönyvét. „Tudod, én a szememmel éneklek” – mondja ilyenkor. Telnek az évek, és egyszer-másszor észreveszem ám, hogy már nemcsak a szeme, hanem az ajka is mozog. Legutóbb pedig – feleségének születésnapján – együtt énekelünk az énekeskönyvből. És szájából mintha apró hangfoszlányok is elértek volna hozzám. „Most a feleségemet köszöntöttük” – magyarázta utólag. Ugye milyen csodákra képes a szeretet? Megnyitja barátom száját, hogy a köszöntésből ő se maradjon ki!

Szebik Attila idézi a *Keresztyén Igazság* című lap 2019/2. számában Augustinust: „Aki szeret, az énekel.” Bárcsak volna bennünk ilyen Isten-szerelem, ilyen ragaszkodó kötődés

mennyei Atyánkhoz! Bárcsak lebontana bennünk minden gátat a csodálat, hogy Jézusunk hűséggel és odaadással áll mellettünk!

Az idézett cikk tájékoztat egy felmérésről, amely szerint az istentisztelet idejének tizennyolc-húsz százalékát tölti ki a zene egy olyan gyülekezetben, ahol kiváló kántor orgonál, felkészülten játszva a korálok prelúdiumait is. Egy órából tehát tizenkét perc. Valóban nem sok. Pedig az éneklés imádság, az éneklés tanítás, az éneklés a közösség megélésének egyik eszköze. Együtt énekelni olyan, mintha egy asztalhoz ülnénk le. Olyan, mint együtt játszani.

Két ilyen eseményt idézek fel. Nagyvelegen voltunk hittanostáborban. Naponta két-három alkalommal is együtt énekelünk. Nyolcvanöt hittanos, huszonöt felnőtt, komoly kis zenekar – szépen zengett az ének. Ezeknek a gyerekeknek már megadatott a közös éneklés örömeinek élménye. A kis tábori füzetben ifjúsági énekek, ébredéskori dalok és korálok is találhatóak – és a gyerekek örömmel énekeltek minden stílust.

A másik esemény Fóthoz kötődik. Kántorképzés folyik itt már nagyszüleink korától. Korálok és gregorián énekek, klasszikus művek és gospelzene egyaránt megszólal. Nem tudjuk, hogy akik most itt tanulnak, lesznek-e gyülekezeti kántorok vagy kórusvezetők. De a gyülekezet igényes, szorgalmas munkatársai lehetnek. Akik megtapasztalják, hogy a gyülekezet akkor tölti be hivatását, ha mindenki hozzáteszi a maga tehetségét és szorgalmát gyakorlásban, kórusban való éneklésben, kétkezi munkában is, bibliolvasással és imádsággal. S aki hozzátette a maga táalentumait, annak este valóban szívből száll fel a „lépcsőimádság”, amikor közösen énekekkel, zsolttárokkel, imádsággal és áldással fejezik be a napot.

Négy kép az éneklésről. Az egyház képe ez. Mert az egyházi éneklés sohasem magányos. Mindig belekapcsol az éneklők sorába. Akkor is, amikor reggel, kávékészítés közben dúdolunk: „Hadd áldlak teljes szívből...” Akkor is, amikor a kórházi ágyon csendül fel: „A jóságos Isten áldjon tovább is minket...!” Akkor is, amikor gyermekednek énekel az esti éneket, alig hallhatóan, de mélyre vésődően: „Ez a nap is csendesen...”

Hadd zengjen az egyház éneke nemzedékről nemzedékre! ■

Hittel végzett munka a recept

Éttermeket is ellát a dabasi családi vállalkozás

Negyven évvel ezelőtt, éppen nyáron fogott vállalkozásba a gyóni születésű, evangélikus Kosztolányi Erzsébet és katolikus férje, Ferenc. Savanyúságokkal kezdtek, amelyeket a Fehérvári úti piacra vittek eladni. Szorgalmuk, szakmai hozzáértésük meghozta a gyümölcsöt: a 2005-ben alapított Dabas-Food Kft. mára huszonegy főt foglalkoztató, az élelmiszeriparban országosan ismert családi cég lett. Evangélikus vállalkozásokat bemutató sorozatunk legújabb darabjában megjelenik még Stefan és Pisti is, akik – pontosabban amelyek – nélkül bizony leállna az üzemben az élet.

Ragyogó nyári napon érkezünk Dabaszra. A kertvárosi övezetben tábla igazít útba a Dabas-Food felé. A kerítés mögött, elől virágos verandájú családi ház. A telepen élelmiszergyártó csarnok és raktár nyújtózik a júliusi napfényben. Targoncák, fehér munkaruhás emberek intenek felénk. Az első benyomások: a makulátlan tisztaság, a rendezett környezet bizalmat kelt – jó gazdát sejtet a háttérben. S ha mindez kevés lenne: az üzemcsarnok felől intenzív sárgabarackillat árad.

Fokról fokra önerőből

A kis irodában Kosztolányi Erzsébet és fia, Ferenc, a cég ügyvezetője fogad. Rögtön tisztázzuk, hogy nem csupán névrokonosság áll fenn: Kosztolányi Dezső a családfelelős egyik távoli oldalágán lehet fel.

Az egész család egy célért küzd: a szülők és egyetlen fiuk mellett menyük is velük dolgozik, s már kamaszkorú a leendő utánpótlás, a két unoka is.

„Gyalulni való tököket, zöldséget vittünk a Fehérvári úti piacra, aztán ezeket később magunk kezdtük savanyítani. Akkoriban tíz asszonnal dolgoztunk. Majd Pesterzsébeten vettünk egy bodegát, ahol káposztát, kovászos uborkát árultunk. 1983-ban kerültünk be a Várház téri nagycsarnokba – idézi fel a kezdeteket a cég főnök asszonya. Kedves, határozott jelenség, tömör mondataiból életbölcesség bontakozik ki. – 1991-re épült fel az üzemünk Dabason. Azóta csak itt dolgozunk, feladtuk az árusítóhelyeinket.”

Savanyúságot ma már nem készítenek, termékpalettájukon lekvárok, pizzaszósz, ketchup, majonéz, mustár szerepel.

Az ifjabb Ferenc élelmiszeripari szakiskolába ment; mint mondja, számá-

éttermi kiszolgálásban árusítják, ez vált be az idők során. A gépesítés megsokszorozta a termelést, ma nagy teljesítményű eszközök dolgozzák fel a félkész árukat, az aszeptikus hordókban érkező gyümölcsvelőt, sűrítményt vagy fagyasztott gyümölcsöt, paradicsomot.

A csapat zöme fiatalokból áll, a családiasság alapvető; a régi gárda huszonegy év után gyakorlatilag innen ment nyugdíjba. Ferenc már a generációváltásnál lett édesanyja jobbkeze. A jövő zenéje, de ma úgy érzi: tizenhat éves fia szívesen veszi majd át a stafétát. A márkanév – Beni – min-

Az ifjabb Kosztolányi Ferenc édesanyjával, Erzsébettel

ra természetes volt a választás. „Gyerekkora óta magától állt be segíteni, soha nem parancsoltuk neki, hogy dolgozzon” – fűzi hozzá Kosztolányi Erzsébet. A gépésztchnikus édesapa is örült, hogy fia élelmiszeripari technológus lett – ma imponáló szakértelemmel, elméleti és gyakorlati tudással mesél szakmájának titkairól.

Az iroda falán függő térképen színes rajszögek jelzik a száznál több üzleti partnert. Termékeiket nagykereskedelmi,

denesetre erre utal: Bence és Niki, a két unoka nevét viseli. „Hátha serkenti őket. Tudják, de nemigen foglalkoznak vele” – meséli nevetve Ferenc.

A minőség esetében nem kötnek kompromisszumot. Visszatérő, nagy megrendelőik vannak. „Egy ismerősünk mesélte, hogy a Balatonon Beni majonézt látott mindenütt. Ez nagyon jó érzés – meséli Erzsébet. A munka szépsége is ebben áll. – Bemegyünk egy étterembe, hamburgere-

rezőbe, és látjuk, hogy a mi termékünk van ott – folytatja. – A nehézség az, hogy a nagy multikkal kell versenyeznünk. Gazdasági fölényük van, de a mi kicsiségünk előnnyel is jár: egyedi kérésekre tudunk alakítani az összetételen, ízvilágon” – folytatja Ferenc.

Ahogy az ízhatásról, állagról, textúráról, a süteményekben ideális lekvárról beszél, látszik, hogy mindent tud a témáról, és szívügye, hogy a legjobbat tegye le az asztalra.

Volt-e megtorpanás, nehézség? – kérdezem. „Jött a gazdasági válság. Túléltük azt is, de hitelt soha többé nem veszünk fel! Voltak krízisek, de túljutottunk rajtuk” – összegez az édesanya. Átsegítette őket szorgalmuk, felelős gazdálkodásuk, hitük. Kosztolányiék mindent önerőből valósítottak meg, sem uniós, sem állami támogatást nem kaptak soha.

Természetes ökümené

Igen, a hit, amely mélyen gyökerezik. Erzsébet a gyóni Luther utca szülötte, az evangélikus templommal szemben nőtt fel. Ezernyi emlék fűzi oda. „Akkor Gyónon majdnem mindenki evangélikus volt, az én valamennyi felmenőm is. Minden vasárnap mentem a templomba, Ruttkay-Miklós Géza bácsi volt a lelkész, nála is konfirmáltam. Ő nagyon kemény volt! A konfirmációra be kellett vágni az *Evangélikus énekeskönyvet* – én a mai napig abból élek, amit nála megtanultam. Idén volt az ötvenéves konfirmációi ünnepünk! Utána jött Kertész Géza bácsi, no, ő egészen más jelenség. Mostani lelkészknőnek, Balog Eszternek is nagyon erős és jó a kisugárzása” – meséli Kosztolányi Erzsébet.

A sok munka mellett jut-e ideje részt venni a gyülekezeti életben? – tudakoljuk. „Benne vagyok az énekkarban, minden pénteken járok próbára. Az énekkar kikapcsolódás! Kedvenc énekem a *Tégy egygé, Urunk és Az Úr csodásan működik*. 2017-ben minden hónapban másik templomban voltunk, alakult egy nagy kórus – csodás volt énekelni! Apukám volt ilyen nótás kedvű. Sokat megyünk föllépni az énekkarral, csak nők – neveti el magát. – A hit erős tartást ad. Ha az ember bajban van, kéri a Jóistent, hogy segítsen. És ő segít, csak sokszor elfelejtjük megköszönni. Minden vasárnap megyek a templomba! Az a feltöltődésem. Fiam katolikus lett, mint a férjem, aki a házasságunk kezdetétől természetesen jön velem evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Kosztolányi Erzsébet és Balog Eszter lelkész

istentiszteletre is. Gyónon három vallás van, ebben nőttünk fel.”

2017-ben azt a bizonyos havi istentiszteletet – miként Balog Esztertől, a gyóni gyülekezet lelkészétől megtudjuk – a reformáció emlékére alkalmából a reformátusokkal közösen szervezte az evangélikus közösség Dabason és térségében; az alkalmakon a gyóni evangélikus gyülekezeti kórus a térségi összevont kórusban szolgált. A lelkész súgja meg utóbb azt is: nincs olyan szeretetvendégség, amelyre Erzsébet ne vinne a sok finomságból, ő maga erről szemérmesen hallgat.

Mustármag és olaj

Ezután bibliai szimbólumok „földjére” lépünk. Védőruhában nyitunk be a gyártócsarnokba. Fiatal, fehér munkaruhás férfiak és nők szorgoskodnak bent: ötszáz kilós kondérban főzik épp a baracklekvárt. Az ezüstszerű, modern német gép magán viseli a nevét: Stefan. A dupla falú, félautomata berendezés magas hőfokon, gyorsan főzi meg a gyümölcsöt, ketchupot, bébiételt.

„A gépek között ő a Rolls-Royce – magyarázza Ferenc. – Óráként ezerötszáz kilogramm lekvárt tudunk lefőzni rajta. Mellette a régebbi változata a kis Stefan, azaz Pisti. Megtartottuk őt is amolyan vészpartaléknak.”

A gyártórészlegben szószokat és prémiumlekvárokat, sütésálló termékeket készítenek. Nyitottak az egyedi, személyre szabott receptúrák megvalósítására is. „A recepteket ki kellett dolgozni, sok lépcsőfoka volt annak, hogy idáig jutottunk.” Mint megtudjuk a büszke édesanyától, „Ferenc találja ki a recepteket, van egy laborja, ott kísérletezik kislábosban, Thermomixszel”.

Ha ebbe a „boszorkánykonyhába” nem jutunk is be, az üzemből tovább sétálunk: az egyik teremben épp mustármagot törnek, majd vízzel, fűszerekkel elegyítik. Egy fiatal ember tojássárgájaport és olajat adagol egy gépbe.

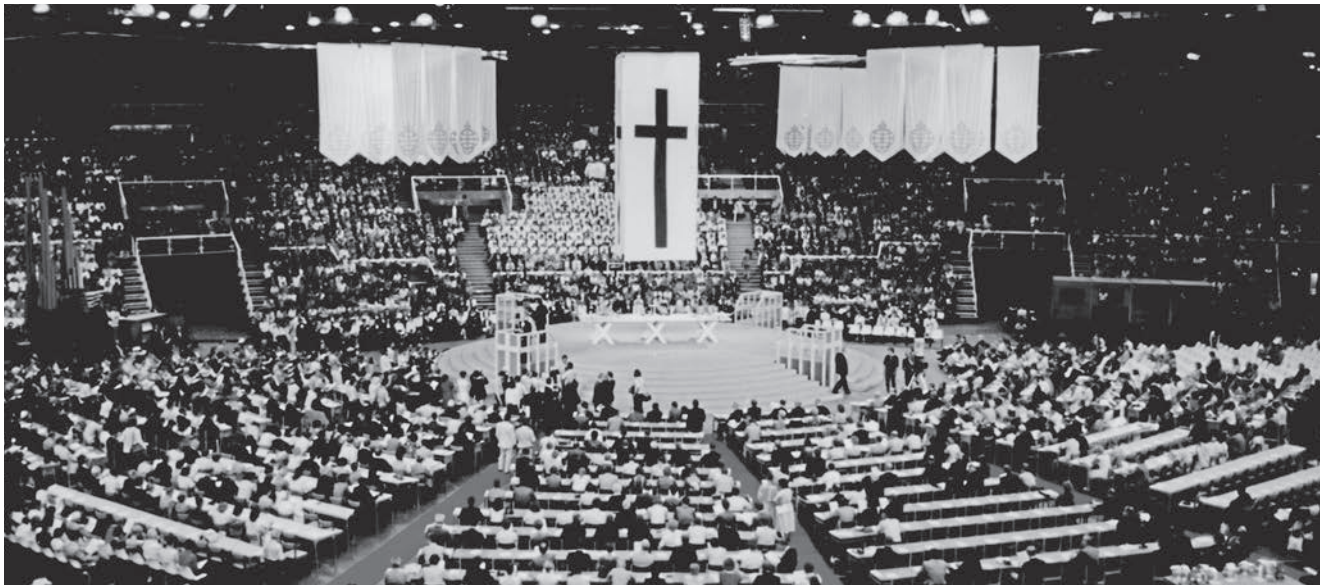
A kérdésre, hogy miért a leghálásabb Erzsébet az elmúlt negyven évben, így felel: „Hogy soha nem adtuk fel. Mindig küzdöttünk. Nem jött és nem is jön könnyen semmi. De segített a hitem, volt kibe kapaszkodnom.”

Ha csak egy mustármagnyi hite van az embernek, hegyeket tud megmozdítani. Akkor az olaj, a felkenés, az áldás is megérkezik hozzá az Úristentől – vonjuk le a végén együtt a tanulságot.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

Két hét megszívlelendő tanulságai

A Lutheránus Világszövetség budapesti világgyűlése

Még ma is felcsillan azoknak a szeme, akik részesei lehettek, ha szóba kerül közöttük a harmincöt évvel ezelőtti esemény, a Lutheránus Világszövetség hetedik, 1984-ben Budapesten tartott világgyűlése. Különösen emlékezetes a megnyitó és a záró istentisztelet, amelyet a frissen felépült, de azóta tűzvészben elpusztult Budapest Sportcsarnok fogadott be.

Igébe, imádságba ágyazva

Az ország szinte minden gyülekezetéből érkezett evangélikusokkal telt meg a hatalmas nézőtér. Ekkor közvetített először istentiszteletet a televízió Magyarországon. Nem lehet elfelejteni, amit éreztünk, amikor az utolsó órákban felállított hatalmas orgona hangjára tízezer jelenlévő énekelte az új énekeskönyv frissen tanult énekeit: „Kelj fel, kelj fel, fényes nap, / Áraszd ránk világotat!” „Adj békét a mi időnkben, Úristen, téged kérünk.” Magyar püspök, Káldy Zoltán volt az igehirdető. Magyar és külföldi lelkészek osztották az úrvacsorát a felálló különböző pontjain.

A közbeeső vasárnapon, 1984. július 29-én megnyíltak a gyülekezetek, amelyek a külföldi résztvevőket vendégül látták, de a vendégek révén egy kicsit a gyülekezetek előtt is kinyílt a nagyvilág. A nyelvi, kulturális, politikai és életmódbeli különbségeken átívelő találkozásokat nem lehetett programozni, ott mindenki önmagát adta úgy, amint akarta és tudta.

Mintegy ezer hivatalos vendég életét és munkáját kellett megszervezni. Sok és sokféle program volt: hazánk bemutatása, egyházunk bemutatkozása, eközben pedig biztosítani kellett, hogy a világszövetség a maga feszes ügymenete szerint elvégezhesse munkáját: elfogadják a beszámolókat, meghatározzák a következő évek feladatait, mindenkit meghallgassanak, döntéseket hozzanak, és új tisztségviselőket válasszanak.

Akinek ideje engedte, és türelme is volt hozzá, láthatta, hogy olykor éles véleménykülönbségek között kölcsönös tapintatot és alkalmazkodást kíván, ha sokan akarnak közösen cselekedni és járni. Mivel azonban egyházak szövetsége, egyházak közössége ülésezett, a tanácskozások igébe és imádságba ágyazottan folytak.

Nyugodt teret és időt kellett biztosítani a mindennapi elcsendesedéshez minden reggel és este.

A naponkénti áhítatokon hazai gyülekezetek énekkarai szolgáltak. Az ő közös felkészülésük során volt az első evangélikus országos énekkari találkozó, amelyet azóta egyre újabbak követtek.

Tánc összekötött lábbal

Nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy a rendezés egészében jól sikerült. A hazai sikert aligha lehet rövidebben és találébban jellemezni, mint annak a nem könnyen lelkesedő evangélikusnak a szavával, aki így foglalta össze véleményét: „Jó volt evangélikusnak lenni.” És azzal, hogy annyi év után is kézbe veszik a fényképeket, megbecsülik az emlékebe kapott tárgyakat, és némelyek leveleznek vendégeikkel.

Az első évek megemlékezései a közös élményeket elevenítették fel. Három és fél évtized után újra és újra fel kell idézni, hogy el ne felejtjük. De azoknak, akik nem lehettek jelen, hogyan is lehetne elmondani, mi történt és hogyan, s milyen kihívásokkal kellett szembenézni?

Ma, amikor a kisgyermek kezében is mobiltelefon van, már mi magunk sem tudjuk elképzelni, hogy akkor még mobiltelefon és számítógép nélkül is boldogultunk. S hogyan léptek be az országba olyanok, akiknek az útlevele az egész világra érvényes volt, kivéve néhány országot, köztük Magyarországot. Hogyan váltak valóra számunkra addig szokatlan kívánságok is egy olyan országban, ahol minden egyházi megmozduláshoz – gyülekezeti vendégszolgálattól az épületek renoválásán át a gyülekezeti körlevelek sokszorosításáig – külön állami engedélyre volt szükség.

Ennek ellenére sem mi, hazaiak nem gondoltuk, sem a külföldiek sem vélték úgy, hogy mindenki akármit mondhat vagy tehet. Az a kimondatlan, de állandóan szem előtt tartott cél, hogy a világszövetség szabadon tárgyalhasson az evangélikusság belső helyzetéről és a nagyvilág égető kérdéseiről, de közben senkinek ne ártson, az összekötött lábbal való táncoláshoz hasonlítható feladat. Könnyű mondanivaló, hogy ezt vagy azt másképp kellett volna. Mindenkinek lehetősége, hogy hasonló helyzetben jobban csinálja.

Az előkészületek két éve alatt fokozatosan tudatosodott bennem, hogy mintha rendkívüli állapotban lennénk azért az egy célért, hogy annak a két hétnek az alapján az ország jó hírét vigyük magunkkal a vendégek. Nem sejtettem, hogy roppant változás hajnalán vagyunk. De azt sem, hogy milyen nehéz lesz jól élnünk az új helyzet adta lehetőségekkel.

A fiatalok – a világ négy sarkából érkeztek és a magyarok is, akik a világgyűlés előtt egy héttel különálalkozón vehettek részt – óriási lelkesedéssel és türelmetlenül, ugyanakkor mégis nemcsak a saját jövőjük, hanem a világ sorsa iránti felelősséggel is terjesztették a világgyűlés

Káldy Zoltán

elé vágyaikat, várakozásaikat, javaslatokat a béke megőrzésének (vagy inkább megteremtésének) és az alternatív katonai szolgálat bevezetésének ügyében. Komolyan feszegették nemcsak a nehezen mozgásba hozható egyházi világszervezet lehetőségeit, hanem saját hazájuk szűkre szabott politikai kereteit is. Izgalmas lenne utánajárni, hogy azok a leányok és fiúk, akik mára javakorabeli nők és férfiak, hogyan munkálkodtak álmaik megvalósításán, és mivé lett egyház és világ általuk.

Leleményes fáradozás a sikerért

Negyedszázadnyi, sokszor vitatott püspöki szolgálattal a háta mögött emberileg meg lehet érteni, hogy Káldy Zoltán igyekezett is megragadni azt az elismerést, amelyet a világszövetség elnökévé választás jelent. Ettől bizonyára nemcsak a saját, hanem egyházunk súlyának növekedését is várta az állami hatóságok előtt. Itthon egyesek nyilvánosan is féltették őt ennek terhéért.

A körülmények bátoríthatták ebben a törekvésében. Nem az ő ötlete volt ugyanis, hogy Budapestre jöjjen a hetedik világgyűlés. Több alkalommal a vendéglátó egyház püspökét választották elnökké. Sokan ismerték őt a világszövetségben. Más, talán tekintélyesebb egyházi vezetők nem vállaltak jelöltséget, vagy az akkori világ helyzetben nem számíthattak a harmadik világból való küldöttek szavazataira.

Az elnöki tisztséget Káldy tisztességes választási eljárásban szerezte meg. Személyes tragédiája, hogy elnyert tisztségében betegsége és halála miatt csak rövid ideig állhatott. Az ő nemcsak határozott, hanem tekintélyalapú vezetési stílusa nem kizárólag az ő személyének vonása volt, hanem a kor külső követelménye is. Ma úgy látom, hogy az autoriter vezetési stílusnak nem orvossága, ha valahol a vezetést elutasító vagy azt nem vállaló, egymásra figyelni nem akaró és alkalmazkodásra képtelen, „mindenki a maga feje szerint” önféjű és önjáró az egyházi és a gyülekezeti élet.

Közel hetven magyar segítette a lebonyolítást a világgyűlés és az ifjúsági találkozó összesen három hete alatt. Sokan már előtte is segítettek. Az előkészületekben részt vevőket – köztük azokat is, akik kritikusan nézték akár Káldy Zoltán püspöki szolgálatát, akár az egyház betagozódását a rendszerbe – szinte magával ragadta a vágy, hogy jól sikerüljön a világgyűlés. Lelkészek, lelkészfelelőségek, énekkarok, teológiai hallgatók és gyülekezeti tagok áldoztak napokat, heteket, talán még az évi szabadságukból is arra, hogy odaadással és leleményesen fáradozzanak a világgyűlés sikerén. Rajtuk kívül meg kell említeni azokat, akik nem egyházunk tagjaiként vagy szimpatizánsaiként, hanem mint szolgáltatók és üzleti partnerek képességeik javát mozgósították a siker érdekében.

Ennek a megemlékezésnek az írását nem azért vállaltam, hogy magamat vagy a kort fényezhessem. Sokkal inkább azért, hogy újra elmondhassam a köszönet szavát: jó volt, életre szóló élmény volt együtt dolgozni. És azért vállaltam az írást, hogy újra elmondhassam: Krisztus teste, az egyház úgy van megszerkesztve, hogy ha az egyik tag szenved, vele együtt szenved valamennyi, és ha dicsőségben részesül az egyik tag, vele együtt örül valamennyi.

Megújulásra van szükségünk, hogy ez valóság legyen.

■ REUSS ANDRÁS

FOTÓK: GYÓRI ANDRÁS, TIMÓTHEUS

FOTÓK: GYÓRI ANDRÁS TIMÓTHEUS

Kívülre sugárzó öröm és belső összefogás

Sokak lelkesedéséből lettek beszédtemává az evangélikusok – emlékezés a világgyűlésre

dén is összejöttünk, egykori kőszegi gimnazista osztálytársak, egy nem kerek évfordulóra Kőszeghegyalján, Bozsokon. Negyvenhét év után először most úgy, hogy ki-ki hozhatta magával a házastársát, családtagját is. A bearanyozódott gimnazistaidőről szóló nosztalgiazás így egészségesen csökkent, többet beszéltünk a máról, és kevesebbet magasztaltuk fiatalságunk nagy tetteit. Jobban odafordultunk egymáshoz. Az igazi meglepetés azonban nem ez volt számomra, hanem egy „beszólás”.

Az egyik esti beszélgetés alkalmával az egyetlen tősgyökeres budapesti osztálytársam nagy lelkesen fordult felém, és újságolta, mintha valami egészen friss hírt közölné: „Nem láttalak téged, pedig én mentőtisztként végig ott voltam a Budapest Sportcsarnokban az evangélikus nagygyűlésen 1984-ben. A fél júliust és augusztus elejét ott töltöttem. Pazar volt! Egészen ütős rendezvény! Nem volt azért az semmi az akkori időben, máig emlékszem rá. Kítettetek magatokért, az biztos. Sose láttam annyi evangélikust! Igaz, hogy már régen történt, de mindig te jutottál erről az eszembe, hiszen a mi osztályunkból egyedül te mentél papnak, és éppen evangélikus lelkész lettél. Érettségi óta nem találkoztunk, de én azért követtem a pályafutásodat a neten. Azóta is ilyen elevenek az evangélikusok? Biztos volt már több hasonló nagy rendezvényetek.”

Alig tudtam megállítani a rajongását, hogy elmondhassam neki végre: természetesen én is ott voltam mint delegátus a teremben és az eseményeken, és azt is, hogy nem mindennapi egy ilyen világtalálkozó.

Nagyon megleptek a hajdani osztálytársnak ezek a mondatai. Pár nappal később pedig váratlanul felkérést kaptam telefonon: lenne-e kedvem írni a Luth-

ránus Világszövetség harmincöt évvel ezelőtti budapesti nagygyűléséről? Hattottak az osztálytársam szavai is, egyből igent mondtam. Nem tudom, mennyire véletlen egybeesés, mennyire különleges összekapcsolódás ez, egy biztos: valami egészen lényegeset tükrözött vissza az ő néhány mondata. A visszaemlékezésem mottója is lehetne. Bizony sokakat megrögzített és sokakat elért Magyarországon is ez a világgyűlés.

Feltűnő és vonzó esemény. A budapesti nagygyűlés egyik legjellemzőbb tulajdonsága az volt, hogy sokak figyelmét magára vonta. Témává lettünk. Szunnyadó evangélikusok is ráébredtek: hisz én is konfirmáltam! Voltak például olyanok, akik a Budapest Sportcsarnok tetején virítót, két héten át a troliból, buszokból, autóból is jól látható, másfél méteres betűkkel írt hatalmas molinó – „VII. Evangélikus Világgyűlés” – hatására eszméltek rá újra evangélikusságukra. A hetes buszon több ilyen beszélgetést is hallottam: „Sokan lehetnek ezek az evangélikusok,

ha megkapták a sportcsarnokot!” Voltak persze ellendrukkerek is, akik furcsállottak és végképp nem tudták hova tenni ezt a nyüzsgést és feltűnést.

Nem lehetett nem látni a rendezvényt, az eseményeket és a mozgást. Az pedig nem szorul magyarázatra, hogy azokban az években milyen rendkívüli dolognak számított, hogy egy keresztény rendezvény ekkora nyilvánosságot és teret kapjon. Majd öt évvel később, 1989 nyarán Billy Graham Népstadionban tartott evangélicizációja volt ilyen nagyszabású keresztény esemény, de az már a rendszerváltás izgalmas napjaiban történt.

Nagyon is „láthatóan evangélikus” volt a tizenkétezres nyitó istentisztelet, amelyet élőben közvetített a Magyar Televízió, mégpedig nem a múlt légkörét árasztó, hagyományos templomi helyszínről, hanem egy zsúfolásig telt sportcsarnokból, fiatal svéd énekesekkel, afrikai táncokkal, tízezer magyar evangélikussal és Káldy Zoltán püspök emberközeli prédikációjával. Beszédtemává lettünk mint evangélikusok országszerte. ►

Sokak összefogása: reménység. Észre lehetett és észre kellett venni a magyar közéletben 1984-ben azt, hogy az evangélikusok valami nagy eseményre vállalkoztak, amely sokakat megmozgat, és sokakat érint. Az öt földrész több mint száz országából érkeztek a résztvevők. Felkerültünk a világkereszténység térképére. Sokan megtanulták ekkor, hol van Budapest.

A kezdeményezés persze nem alulról jött, hanem a legkisebb részletekig nően fölülről. Azóta sokat bírált diktatorként, püspöki kézből. Az eredmény viszont – és ezt sem lehet kétségbe vonni – a gyülekezetek megmozdulása és kétségtelen növekedése volt. Élni kezdett az evangélikus gyülekezetekben a fő téma – „Krisztusban reménység a világnak” – mint megélhető valóság. Sok bizonytalanság, szürkeség, sőt kilátástalanság közepette felcsillant, hogy mégiscsak van ok a reménységre a magyar evangélikusságban. Minden külső nehézség és politikai megszorító erő ellenére működni kezdett egy belső lelkesedés, egyfajta vállalkozókedv és öröm. A lehetőség csillant meg: nem lehet minket leírni. Van bennünk életerő.

A nagygyűlést megelőző ifjúsági találkozón zsúfolásig megtelt a Deák téri templom fiatalokkal, és csak a beidegződött óvatosság tartotta udvaron belül a gyertyával a kezében meghatottan éneklő rengeteg fiatal. Építkezések, felújítások indultak el, énekkarok készülődtek a sportcsarnokbeli szolgálatra, utazó csoportok szerveződtek. Pár szót mindenki

tanulni akart idegen nyelven: ha jönnek a vendégek, meg tudjunk szólalni. Aszszonykörök készítették a vendégeknek adandó kis ajándéksomagokat. Megmozdult az állóvíz.

Lehet ma vitatni ezer kérdést. Volt nehézség is bőséggel, láttuk, tapasztaltuk az árnyoldalakat is. Nyilvánvalóan beavatkozott az eseményekbe a politika. Nem lehetett kontroll nélkül kaput nyitni a világ bármely sarkából érkezett keresztények előtt, a politika mégis demonstrálni akarta a szabadságot. Ebből zavaros helyzetek teremtődtek, feszültségek gerjedtek egyházon belül is. De aki akkor átélte ezt a világtalálkozást (Kelet és Nyugat, észak és dél, szabad és zárt világ,

demokrácia és diktatúra találkozását), az minden ellentmondásos körülmény ellenére életre szóló élményt kaphatott.

Ma lehet ugyan mosolyogni a kézzel hímzett terítők készítésének itt-ott túlszervezett akcióin vagy a gyorstalpaló nyelvtanfolyamokon és az egész túlfűtött nyüzsgésen, a kézi vezérlésen vagy a szövevényes politikai viszonyokon. Egy biztos azonban: sok evangélikus testvér vállalt erején felül lelkes közreműködést minden ellenszolgáltatás nélkül, csak mert meg akarta élni és meg akarta mutatni, hogy jó evangélikusnak lenni.

Ezekben a hetekben nem igazán számítottak a különbségek, az egymástól homlokegyenest eltérő beállítottságok. Nagyon sokan fogtak össze és dolgoztak együtt a találkozó sikeréért. Az önkéntesek szerepét nem lehet eléggé értékelni. Hiszen az egyháznak abban az időben csak a lelkészek voltak fizetett alkalmazottai. Mindenki más azért dolgozott, mert részese akart lenni az eseménynek. Semmi egyéni haszna nem származott a dologból.

Csak egy példa: a vasárnapi gyülekezetlátogató program kilencszáz vendégét mobiltelefon és internet nélkül sikerült száztizenkét vendégszállító autóval eljuttatni a gyülekezetekbe, prédikációikat, üdvözlő szavait tolmácsolni, őket vendégül látni. Ugyanígy történt előtte egy héttel a korszaknyitó ifjúsági előtalálkozón a világ negyvenkilenc országából érkezett küldöttekkel is. Évtizedek múltán is sokan emlékeztek ezekre a találkozásokra.

Érdeemes emlékezni harmincöt év után is. Ma csendben megkérdezhetjük: vajon sikerült-e ilyen összefogást és ekkora mozgást evangélikus egyházunkban azóta akár csak néhányszor is elérni? A kívülre is sugárzó öröm és a belső összefogás lelkesedése hatalmas kincs. Reményt és erőt ad. A legegyszerűbb gyülekezeti tagnak is, az egyházi csúcsvezetőnek is.

Bölcsen jellemzi az akkori állapot öszszetett voltát és az akkori feszültségeket dr. Reuss András, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professzora a huszadik évfordulóra írt tanulmányában: „Kétségek voltak a Magyarországi Evangélikus Egyházban is. Egyáltalán nem volt bizonyos, hogy rendelkezünk-e a szükséges szervezőképességgel, és megvannak-e a külső feltételek. Hogy tapasztalatunk nincs, azt mindenki tudta. Felvetődött az is, hogy talán nem ilyen megfeszített munkát igénylő, demonstratív, reprezentatív feladatot kellene magunkra vállalni ahelyett, hogy saját egyházunk építésén fáradoznánk.” (*Lelkipásztor*, 2004, 366. o.)

Akkor, 2004-ben még tízen emlékeztek meg a fő szervezők közül objektíven és szubjektíven ezekről a napokról a *Lelkipásztor* folyóiratban. Hatan már nincsenek az élők sorában az akkori emlékezők közül, akik átérték, átgondolták és át is küzdötték a budapesti nagygyűlés fényeit és árnyékait személyesen és sok munkával.

Akkor is kétféle lehetősége volt – miékként ma is – az emlékezésnek és az értéke-

lésnek. Vannak, akik a politikai játszmákra, az akkori egyéni ambíciók visszásságára és a kézi vezérlésre, a „kötelező reménységre” emlékeznek elsősorban, és ez elhomályosítja, súlytalanná teszi az akkor megmutatkozott igazi értékeket. Vannak azonban olyanok is, akiknek a szemében és emlékezetében az átélt élmény erősebb az árnyoldalaknál. Sok lelkierőt merítettek abból a három hétből. Annak élményéből, hogy a magyar evangélikus gyülekezetek élni akartak, meg akarták mutatni az erejüket, részesülni akartak a „tízezren együtt

énekelünk” élményében. Át akarták élni, hogy ehhez a közösséghez tartozni jó.

Harmincöt év után sokan nincsenek már köztünk a lelkes presbiterek, lelkészek, gyülekezeti asszonyok és férfiak közül, akik szívüket-lelküket kitették 1984-ben azért, hogy jól sikerüljön és élmény legyen a budapesti találkozó. Mi pedig próbáljuk megőrizni becsülettel az emlékeket: szavaikat és tetteiket, de lelkesedésüket és gondolataikat is, és szeretni akarjuk az evangélikus közösséget.

■ SZABÓ LAJOS

FOTÓK: GYÓRI ANDRÁS TIMÓTHEUS

Szülői szünidő?!

A nyári őrző-védő szolgálat árnyas és napos oldalai

A Paul Tillich evangélikus teológus által kifejtett „sötétbe ugrás” bátorságára van szükség, amikor például a Balatonra utazva az autó hátsó ülésén vagy épp a vonatülésen két – netán több – vakációzni készülő kisgyerek várja a fejest ugrást a nyárba... A szünidei gyermeketelgetés témakörét körüljáró kétrészes cikkünkben a nagy hőségre való tekintettel a kisgyermekes lét nem épp állóvízben mártózunk meg, és igyekszünk a mélyére evezni.

Magas UV-sugárzás, kullancs-veszély, szúnyogtámadás, a strandon vígan úszkáló vírusok és baktériumok... Ha végre itt a nyár, minden sarkon leselkedik ránk a veszély, legalábbis a média a hatásvadász módszereivel erre igyekszik ráirányítani a figyelmünket. Való igaz, vannak olyan külső hatások, amelyekre fel kell készülnünk, de azért az élet nem a védekezésről, a gyanú árnyékában való reszketésről szól, kiváltképp nem a legelevenebbek, a leggyanútlanabbak társaságában. Őket a felelősségteljes óvintézkedések után talán érdemes odabízni a természeti erők Urára.

Nyári katasztrófavédelem

A külső környezet körültekintő megválasztása, a gondos felkészülés és – a műanyagmentes júliusra való tekintettel – a csomagolás mellett a gyermekekkel tervezett nyári programok előkészületeinek vannak kevésbé egyértelmű, de nagyon is szükségszerű mozzanatai, például, hogy mindig legyen B tervünk. Vannak helyzetek, amelyeket a legjobb megelőzni, kikerülni. Minden szülő ismeri, amikor rezeg a lécz, a gyülekező sötét fellegeket és a pillanatot, amikor kitör a vihar...

*

Testemre kötözve a néhány hetes kicsi, és előttem a feladat: indulásra bírni egy ellenálló kétévest. Egészen átlagos öltözködési hercehurca, tipikus utolsó pillanatos pelenkás baleset, és még – mantrázom magamnak – ezt meg azt se feledd... Nem akar jönni. A játékos invitálás és kérések után következik a vonszolás. Leginkább átesünk a küszöbön. Félsiker. A meredek lépcsőn nem adja oda a kezét, majd ledobja a földre

a kedvenc kacsáját – utána még jobban rázendít, merthogy a kacska leesett. Zeng a lépcsőház. Leérünk végre. Kilépjünk a kapun. Városképi látványosság: ideges anyuka és nevetlen gyerek. Sajnálkozó vagy fennakadt szemöldökű tekintetek. A szülőről szakad a víz, próbálja kifújni az odabent összegyülemllett feszültséget, és próbál megnyílni az új szakasznak. A kicsi biztatóan pislog az arcomba a kendőből, ahonnan egész idő alatt egy nyiffanás sem érkezett. Legalább ez...

*

Utólag minden ilyen helyzetet rekonstruálni lehet, és fel lehet fedezni azokat a csúszós banánhéjakat, amelyekre sikeresen ráléptünk; jobbra minden sarkon ott leselkednek. Legjobb, ha ezt adottságként fogadjuk el, ezzel az attitűddel sok bosszúságtól megóvhatjuk magunkat, energiát spórolhatunk, és figyelmünket a megoldásra összpontosíthatjuk.

Érdemes a nagy igényekből leadni és heroikus vállalkozások helyett elérhető, „minimalista” célokat kitűzni. Lehet, hogy szép a Gellérthegy, de ha délelőtt tíz óra után sikerül csak elindulnunk a gyerekekkel, a legnagyobb hőségben érünk majd oda nyugósen, éhesen – és egy három-évest pillanatnyi kellemetlen érzeteiért a panoráma nem fog kárpótolni.

Őrmester vagy a bennünk élő gyermek

Csak a testvérek közötti szokásos harci jelenetek: „eznemjó”, „mértígy”, „énnem”, „övolt”, „elvette”, „elvitte”, esetleg „kicsavarta”. Ilyenkor az emberből mintegy gombnyomásra bújjik elő az autoriter őrmester, akinek szavait aztán olyan eredeti módon tudják visszamondani a „megfegyelmezettek”: „mifolyikitt?”, „hagyjátokabba!”, „hogygondolod?!” „mitképzelsz!”, „ittavége!”. Fárasztó, unalmas, hatástalan, hálátlan és nem utolsó sorban életidegen szerep.

Ha valakinek egyszer is sikerül egy adott nagyfeszültségű felnőtt versus gyermek helyzetből nevetést fakasztania, ha képes magát is megmosolyogni, már

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

ráérezhet a szülői „szabad akarat” ízére és rejtett ajándékaira. Akinek nem, annak jó hír: minden határainkat feszegető kapcsolat, minden nehézkedős élethelyzet a barátunk lehet – ha van bátorságunk új szemmel tekinteni rá.

Ha merjük nem túl komolyan venni magunkat egy szituációban, és ha érkezik a sugallat vagy a magas labda, merjük „leszedni a pattanókat”, egész biztos, hogy olyan szülők vagyunk, akik még emlékeznek a bennük élő gyermekekre. És erre érdemes tudatosan is, újra és újra emlékeztetni magunkat. Mert a legtöbbször nem közvetlen a vele való kapcsolat. Van azonban egy hang odabenn, amelyki sűg, és igyekszik rámutatni, hogy minden összevont szemöldök és szigorúra húzott szája mögött ott bujkál a nevetés.

„Áldás leszel!”

A szülő lelki jólléte – és ezt sokszor elfelejtjük – az alapja a gyermek jóllétének, test-lelki szükségletei megfelelő kielégítésének, a róla való örömteli gondoskodásnak, a vele való kreatív foglalkozásnak. Jól jöhet olykor egy harmadik értő-érző szem, aki tapintatos szeretettel hallgatja meg panaszos szánkat. Akit – ha nehézség merül fel a hétköznapi taposalmában, és bennünket túlfeszítenek

a negatív érzelmek: az aggodás, a bizonytalanság, a szituatív idegbaj – bátran felhívhatunk, és kertelés nélkül elmondhatjuk, kiönthetjük neki a szívünket. Vagy akár akkor is megtalálhatjuk, ha épp a jó érzéseinket szeretnénk még mélyebben elraktározni későbbi muníciónak.

Mondhatja erre bárki, hogy „de hát mire vannak a barátok?”, sőt az imádságos élet épp arról szól, hogy a legmélyebb érzéseinket, kétségeinket tárhatjuk fel bizalmasan Isten előtt. Mindezt nem vonja kétségbe senki, ugyanakkor akinek gyermeke van, az pontosan tudja, milyen a gyerekekkel együtt ruhástul elájulni esténként, amikor a konyhában halmokban vár a mosogatni-való, a gépen meg a félkész cikk...

Pszichológiailag bizonyított tény, hogy a másik ember pusztja jelenléte, maga a meghallgatottság érzése, az érzelmek kimunkálása a verbalizálás útján már önmagában is oldja a feszültséget, a szorongást, és segít a konstruktív megoldások keresésében. A kisgyermekes hétköznapiak olajozott működtetésében tehát lehetséges, hogy fokozottabban igaz a „segíts magadon, az Isten is megsegít” közmondás – mindehhez elsőként sokaknak meg kell tanulnia egyáltalán benső szükségleteik artikulálását.

Az érvekből és ötletekből kifogyva, megfáradt lélekkel nézem a küzdelmes per-

cek után csatagos szőke fürtöket, az érdekvényesítő sírástól még mindig maszatos, kipirult arcot, aztán tekintetem a pólója feliratára téved: „Áldás leszel!” A 2016-os Szélrózsán kapta a keresztyányjától. Biztos, ami biztos, kettőt is kapott belőle. Elmosolyodom.

Közben ő is megnyugszik lassan. Uzsonnázni invitálok – biztos recept. Engedelmesen masirozik mellettem a begéret áldás. A közös étkezés áldásos tevékenység. Nincs kínzó vágy, szükséglet, feszültséget keltő érzet. Csak a jelen van, amelyben egymással szemben csendes egyetértésben tápláljuk magunkat. „Együgyűek” vagyunk. Belesimulunk. Aztán újra futjuk a köröket – odakint és idebent egyaránt...

Leleményes szeretetből állandóan jól vizsgázni még a legnagyobb stréberek sem tudnak. Kisgyermekesként borítékolható a bukdácsolás a szünidei hétköznapi vizsgáin – de rendre bukott állapotunknak és a „vizsgáztatók” dinamikus változó kedélyének megfigyelése, megérteni igyekvése, a folyamatos „viharzóna” olyan tapasztalatot nyújt, amely valódi, távlatos találkozásoknak nyit teret a ránk bízottakkal, a világgal, benne önmagunkkal és nem utolsósorban a világ Teremtőjével.

■ KINYIK ANITA

Gáborítás

FOTÓ: BALÁS GERGŐ

Ülök a főtí evangélikus templomban, és hallgatom egyházunk kántorképző intézete idei első tanfolyamának kórusát. Bár én is itt nőttem fel, mégis minden évben megindít a tény, hogy a nyári szabadságok idején összegyűlik ötven gyermek és fiatal, akik tizenöt – többnyire náluk alig idősebb – oktató vezetésével két és fél hétig együtt muzsikálnak, imádkoznak, és közben közösséggé válnak. Hála érte Istennek!

De azt se feledjük, hogy Isten emberen keresztül munkálkodik: e jegyzet most – kivételesen, de komoly indokkal – egyetlen egyházzeneész, Bence Gábor méltatására vállalkozik. Régóta közvetlen munkatársak vagyunk, nagyjából azonos a képzettségünk és az értékrendünk, ezért érzem személyes feladatommá, hogy feltárjam szakmai értékeit.

Az egyházzene, a kántori szolgálat sok gyülekezeti tag számára távoli, titokzatos világ. Ha jól megy, akár természetesnek veszik; ha rosszul, esetleg bosszankodnak; de többnyire nem igazán tudják felmérni, hogy az istentisztelet szíve-lelke múlik az egyházzeneész szakértelmén és elkötelezettségén (mindkettő egyformán fontos).

Bence Gábor évtizedek óta az igényes egyházzene művelésére és megismertetésére törekszik: a kelenföldi gyülekezet karnagy-kántoraként, az Evangélikus Kántorképző Intézet vezetőjeként – és eddig a tanévig a Deák Téri Evangélikus Gimnázium énektanáraként. Most a

főtí tanfolyam kórusa számára összeállított műsorának (lásd keretben) elemzésével szeretném bemutatni őt.

Még egy állandóan működő énekkar műsorválasztása is rejt buktatókat, hát még egy olyan kórusé, amelynek összetétele teljesen kiszámíthatatlan. Bence Gábor nagy tapasztalatot tükröző megoldása: tematikus és stílusbeli sokszínűség a darabok kiválasztásában, kifogyhatatlan lelemény a művek megvalósításában.

„Mind énekeljete, keresztények!” – Az első műsorblokk zenei eszközök segítségével érzékeltette a felekezetek teológiai és mentalitásbeli különbségeit.

„Mindenkoron dicsérjük őt!” – A második műsorblokk bibliai és liturgikus szövegek feldolgozásával több évszázados időutazásra invitált. Bence Gábor kiaknázta a tanfolyam hallgatóinak és tanárainak tudását, amikor szólóénekesekre és hangszeresekre is bízott feladatot (és stílushű új szót is komponált egy tételhez).

Elterjedt nézet, hogy az ifjúsághoz a „könynyű” műfajokon (ifjúsági ének, gospel és hasonló) keresztül vezet az út. Bence Gábor – túl azon, hogy bármilyen műfajú éneket stílusosan kísér – hisz az értékes zene erejében: felkészültségénél és személyiségénél fogva képes kulcsot adni a klasszikus műfajok befogadásához is – a gimnáziumban és a kántorképzőben egyaránt.

Bence Gábor az elmúlt években többször kapott eseti megbízást nagyszabású egyházi rendezvények zenei programjának összeállítására. Az eddigi életútja elismerése volna, ha tudását és tapasztalatait ezentúl méltó keretek között, országos szinten adhatná át. Az egyházzene ügye ugyanis túlmutat önmagán: egész közösségünk jóllétéhez, jövőépítéséhez járul hozzá.

■ ECSÉDI ZSUZSA

Egyházzenei hangverseny a 159. nyári kántorképző tanfolyam vizsgáján, 2019. július 13-án

„Mind énekeljete, keresztények!” – keresztény felekezetek jellegzetes énekei
 Ortodox – Ó, él az én Megváltóm, jól tudom (Jób 19,25–26)
 Római katolikus – Jesu, Rex admirabilis (himnusz, G. P. da Palestrina)
 Evangélikus – Jézus, boldogságom (korál, J. Crüger)
 Református – Áldjátok az Úr nevét (a 135. genfi zsoltár, C. Goudimel)
 Anglikán – I Heard the Voice of Jesus Say (himnusz; V. Williams)
 Baptista – Menj, vigadozva hirdesd! (spirituálé, Lisznyay Gábor)

Kodály Zoltán: Esti dal

„Mindenkoron dicsérjük őt!” – öt korszak, öt stílus
 Heinrich Schütz: Jó pásztor az Úr (Zsolt 23; SWV 398) – barokk
 Christoph Dalitz: Pentaton Kyrie vegyes karra – kortárs
 Thomas Morley: Nolo mortem peccatoris (Nem kívánom a bűnös halálát) – reneszánsz
 Michael Haydn: Angyali őrzőt rendelt tehozzád az Úr (Zsolt 91,11–12) – bécsi klasszikus
 Camille Saint-Saëns: Justorum animae (Az igazak lelkei Isten kezében vannak; Bölcs 3,1–2) – késő romantikus

Mit csomagoljunk még be nyaraláshoz?

„Az idén a magyarok 62 százaléka tervez nyaralást. A legtöbben (35 százalék) július második, valamint augusztus első felében (22 százalék) – írta nemrégiben egy napilap, a 18–59 éves korosztály körében végzett reprezentatív kutatás eredményeit ismertetve.

A pihenés bizony nem luxus: létszükséglet. Olyan biblikus tevékenység, amellyel Isten ajándékozta meg az embert. Már a Genézis arról tudósít, hogy miután Isten elkészült világot teremtő munkájával, megpihent a hetedik napon. S nem csupán pihent, hanem „megáldotta Isten a hetedik napot, és megszentelte azt...” (1Móz 2,3)

A keresztény ember a hivatásának gyakorlása során Isten dicsőségére tevékenykedik, s ahhoz, hogy ezt szépen és eredményesen lássa el, időnként meg kell állnia, ki kell lépnie munkahelyének falai közül.

Rendhagyó „csomagolási tanácsok” következnek, hogy mit vigyünk még magunkkal a nyaralásra – a bőröndöt sem kell egyelőre elővennünk.

Átélés. Foglyokként élünk sokan, a laptop, a mobiltelefon, a közösségi média, a tévé foglyaiként. Szabadságunk legyen szabadság ebben is! Van, amit ilyenkor érdemes tudatosan kikapcsolni, letenni és átadni magunkat egy lelki épülést segítő könyvnek, egy nyaralóhelyünkön felkeresett istentisztelet új élményének, az adott táj szépségének, a csend tisztaságának, egy ismeretlen város titkainak, egy új barátságának, finom ízeknek vagy egy hatalmas – legalábbis kiadós – sportolás után érzett jóleső fáradtságának. Kincskereső munka ez, de megéri – valaki már elrejtette nekünk ezeket a kincseket!

Belső béke. Mire elérkezik az augusztus, fáradtak, nyúzottak lehetünk, testünk-lelkünk sóvárog a pihenésre. De hogyan kapcsoljunk át pár óra alatt pihenő üzemmódra? Kérjük mindenképp előtt belső lecsendesülést, fogékonyságot a szépség, a megszólító isteni hang befogadására! A természet, a szeretteink, a jókedvű kirándulások, a naplementék, a hegyek, vizek, erdők Isten irántunk való szeretetének megnyilvánulásai. Áldott idővé válik a szabadság, ha letesszük az ő kezébe a feszült, pörgős, határidős, fárasztó hónapokat, és nyitott lélekkel figyelünk rá. Igéje elkísér, és új felismeréseket adhat, ahogy egyre békésebb lelkünk rezonál rá.

Derű. Luther Márton a példa, hogy milyen humorral, (ön)íroniával lehet élni hívó életünket. Isten gyönyörködik abban, ha mi, gyermekei boldogok vagyunk. A játék, a sport, a nyári programok ezernyi válfaja mind olyan derű- és örömforrás, amely kiemel a hétköznapiakból. A családi legendáriumban, ugye, olvasóinknak is vannak szép számmal vicces történeteik? Vigyük magunkkal a derűre való készséget, a mosolyt, éljük át és osszuk meg egymással a vidám pillanatokat – az együtt nevetés ráadásul közösséget összetartó erő is...

Hála. Sosem volt olyan divatos dolog hálanaplót vezetni, mint napjainkban. Felsorolni is lehetetlen, hány helyen olvasunk a Szentírásban a háláról, az isteni gondviselés felismerésének lélekemelő erejéről. Sokan panaszkodnak, s közben nem veszik

észre, mi mindent adott már eléjük az Úristen. „Vigyük el” és „írjuk tovább” belső, lelki hálanaplónkat! Az év eltelt hónapjait is leltározzuk pihenésünk idején, és gyarapítsuk is: egy-egy imádságban forduljunk Istenhez, és fogalmazzuk meg – legyen bármilyen apróság –, ami boldoggá tett minket. Huszonnégy óra alatt nem egyet fogunk felismerni...

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Mértékletesség. Bár a nyaralás nagyszerű lehetőség a lazításra, a a komfortzónánkból való kilépésre, csomagunkban legyen benne egy adag önfegyelem, mértékletesség, méltóság is. Őrizzük meg magunkat attól, amitől Isten parancsolatai a mi védelmünkben óvni akarnak, s ha nem vagyunk biztosak a határookban, kérjünk tőle útmutatást! A Bibliánál nincs jobb „útikönyv” az életben, járjunk bármerre, érjen bármilyen inger, kísértés, benyomás – az Írás eligazít, hogy melyik a jó, a helyes út, és melyikre ne lépünk rá a szabadság laza heteiben sem.

Nyitottság. Ezt semmiképp se hagyjuk otthon! Isten szólongatta prófétáit, Jézus a legváratlanabb módon és pillanatban hívta el tanítványait, bizonyosságtevőit, és szól hozzánk ma is! A nyaralás remek alkalom arra, hogy szokatlan környezetben, új élmények által erősítse hitünket, gazdagítsa istenképünket a Mindenható.

Türelem. Ebből ma kevés van, s mint a bizalom, törekeny, hamar elillan, jól csomagoljuk hát be! A pihenés kiragad a zaklatott hétköznapiakból, de nem jön gombnyomásra – adjunk időt magunknak is, a velünk lévőknél is az egymásra hangolódásra.

„Megőríz az Úr jártodban-keltesben, most és mindenkor” (Zsolt 121,8) – áldott indulást, áldott megérkezést!

■ S.-K. D.

Megtornyosodott mátyásföldi templom

Különleges históriája van a főváros XVI. kerületének villanegyedében álló evangélikus templomnak. A kezdetekkor az 1930-as éveket írták, idén pedig új fejezet nyílt az épület történetében: messziről is látható tornyot kapott. Vető Istvánnal, a mátyásföldi gyülekezet lelkészével beszélgettünk.

– **Hogyan létesült evangélikus gyülekezet Mátyásföldön?**

– A Cinkotai Evangélikus Egyház-község fiókgyülekezete a mátyásföldi. Az 1930-as években egyre több tehető pesti család építtetett itt villát, ahol a hétvégéket vagy az egész nyarat töltötték. Hamarosan kialakult egy aktív evangélikus közösség, amelynek tagjaiban felmerült az igény, hogy hitéletük színteréül épüljön templom. Meg is bízták a kor egyik legnevesebb építészét – többek között számos evangélikus templom

tervezőjét –, Sándy Gyula műegyetemi tanárt, hogy készítse el az épület tervét.

– **Ez, gondolom, meg is valósult.**

– Sándy Gyula valóban elkészített egy tervet, a megálmodott épület azonban meglehetősen díszes, a megvalósítása tehát igen költséges lett volna. Ezért a mérnöknek új változatot kellett letennie az asztalra. Ezt az építetők végül elfogadták. A munkálatok hamarosan megkezdődtek, ám a második világháború miatt időnként lelassultak, akadoztak. Az épület tornyát – a háborús helyzet miatt

– nem is tudták befejezni, a toronysisak nem készült el. A templomszentelésre 1949. május 22-én került sor.

– **A közismert evangélikus építész nemcsak a templom szerkezetét álmotta papírra, hanem a ma is látható gyönyörű, fakazettás mennyezetet is ő tervezte.**

– Sándy Gyula festett fakazettáin saktáblaszerűen elrendezve ősegházi szimbólumok és erdélyi díszítőmotívumok váltogatják egymást. Ezek a letisztult formák igazi harmóniát árasztanak. A templompadoknak is érdekes történetük van egyébként. A gyülekezet tagjai még az építkezés közben megegyeztek az asztalossal a részletekről, de a háborús pusztítás miatt magukban már lemond-

tak arról, hogy valaha is elkészülnek. Az ország újjáépítése idején azonban egy nap megjelent az asztalos a templomudvaron, szekerén az elkészült padokkal. A csodálkozó tekinteteket látva nemes egyszerűséggel csak ennyit mondott: „Megigértem.”

– Az a mátyásföldi templom, amelyben most beszélgetünk, sajnos nem az eredeti Sándy-féle épület, még csak nem is azon a telken áll. Kérem, mesélje el, hogyan került az épület a Prodam utcai saroktelekre.

– Sokak által ismert, hogy Mátyásföldön 1956 novemberében a megszálló szovjet csapatok főparancsnokságot alakítottak ki. Ennek esett áldozatul a Sándy tervezte evangélikus templom is. Sokáig méltatlan állapotban, meggyalázva, tönkretéve állt az épület. Hogy csak egy példát említsek, ma is látszik egy-két fakazettán, hogy céltáblának használták... Az akkori lelkész, Blatniczky Pál többéves elszánt tárgyalássorozatának eredményeképpen azonban az evangélikus közösség új telket kapott. A templomot téglánként lebontották, és mindent áthordtak ide, az akkor elhanyagolt, üres telekre. Itt aztán 1964-ben ifj. Kotsis Iván tervei alapján újra felépítették a templomukat – igaz, a „kor követelményeinek megfelelően” sokkal egyszerűbb formában, pici huszártoronyral. Ugyanakkor nemcsak az eredeti téglák, tetőgerendák és cserepek alkották az új lelki hajlékot, hanem a belső berendezés – így a famennyezet és a padok is – újra betölthették eredeti funkciójukat. A mennyezet restaurálását

Szita István festőművész, lelkész – ekkoriban a cinkotai gyülekezet segédlelkésze – végezte, újrafestette a képeket. Az oltár fölött ma látható fakeresztet Blatniczky Pál faragtatta abból a fából, amelyet a cinkotai parókia udvaráról kellett annak idején kivágni. Az énekszámtáblát pedig kérésre Dénes Tibor izsákfai asztalos, a népművészet ifjú mestere készítette. Őt a korábbi szolgálati helyemről ismerem.

– **A cinkotai anyagyülekezet honlapjára látogatók Mátyásföldön is láthatóak leszünk!** címmel olvashatnak arról, hogy külső anyagi támogatásoknak köszönhetően idén jelentősen megváltozik a mátyásföldi evangélikus lelki hajlék. Pontosan miről is van szó?

– Annak érdekében, hogy a templom belső értékei méltó külsővel is párosuljanak, korunk egyik neves Ybl-díjas építészét, Krizsán Andrást bíztuk meg a mai épített környezetbe illő torony megtervezésével és az egész templom modern megjelenítésével. Szeretnénk, ha az erre járók számára is egyértelmű lenne a sarki telken álló épület rendeltetése. Miután az engedélyeket megszereztük, a kivitelezéshez anyagi forrásokat kerestünk. Örömkre nemcsak az országos egyház, hanem a helyi önkormányzat is az ügyünk mellé állt, így az első két ütemet – a toronyépítést és a tetőcserét – nagyjából már el is végeztük. A harmadik ütemhez – az elektromos hálózat cseréjéhez, a mellékhelyiségek kialakításához és a nyílászárócseréhez – még gyűjtjük a pénzt. Reméljük, hogy a céladományok és jótékonyági rendezvényeink bevételei, valamint további sikeres pályázatok idővel lehetővé teszik terveink megvalósítását.

– **Mikorra tervezik az ünnepélyes átadást?**

– Idén ünnepeljük a cinkotai gyülekezet megalakulásának háromezredik évfordulóját. Ez alkalomból szeptember 22-én jubileumi istentiszteletet tartunk templomunkban. A program keretében ellátogatunk a mátyásföldi templomhoz is, ahol egy áldás kíséretében hálát adunk az addig elvégzett munkálatokért. Ha megvalósultak a harmadik ütem tervei is, külön hálaadó ünnepséget szervezünk Mátyásföldön.

■ BODA ZSUZSA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Betartani senki se képes?

Az ellenségszeretet parancsa

Lehet-e, tudhatunk-e olyan embert szeretni, akivel nemcsak nem értünk egyet, hanem tudjuk róla, hogy a békességünkre, javainkra vagy egyenesen az életünkre tör? Jogos-e az a parancs, mely mégis ezt várja el tőlünk? Mennyire kell ezt elfogadnunk? Korunk talán egyik legkevésbé emlegetett teológiai fogalma az ellenségszeretet. Mit kezdünk vele, ha őszintén bevallva sokszor nemhogy az ellenség iránti szeretet, de a vendégszeretet, sőt még a szűk családi szeretet sem sugárzik át az életünkön?

Az ellenségszeretet parancsa – bármennyire szeretnénk is – nem pszichológiai fogalom, sőt nem is valamelyik egyházatya vagy reformátor tanítása, hanem a Szentírás elrendelése. „Szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok azokért, akik üldöznek titeket...” – olvassuk a *Hegyi beszédben* (Mt 5,44) az ott elhangzottak csúcspontjaként Jézus parancsát. A keresztény élet beteljesedésének egyik jeleként képesnek kell lennünk még az ellenség szeretetére is – ezt bízta ránk a Megváltó.

Jogosnak tűnő dilemmánk

Az ellenségszeretettel kapcsolatos emberi ellenérzés nem csak bennünk alakul(hat) ki. Erre számos teológiai és kultúrtörténeti példát láthatunk.

A 2. században élt keresztény filozófus, Justinus mártír a zsidó Trifonnal zajlott dialógusáról feljegyzti, hogy beszélgetőpartnere az evangéliummal – így a *Hegyi beszéd* erkölcsi tanításainak elvárásaival – kapcsolatban kijelentette: „...tanaitok, melyek az úgynevezett evangéliumokban állnak, oly nagyok és magasztosak, hogy azokat betartani senki se képes.”

Órigenész fokozatosságra épülő szeretetről beszélt, olyanról, amelyet követve mindennek megvan az egészséges helye. Értelmezése szerint természetes és követendő, hogy jobban szeretjük azokat, akik közelebb állnak hozzánk, és kevésbé fejezzük ki szeretetünket azok felé, akikkel távolabbi vagy rosszabb a kapcsolatunk. Meglátása szerint az ellenségszeretet azt jelenti, hogy gyakorlója nem gyűlöli az ellenséget.

A középkorból számos olyan teológiai fejtegetés említhető, hogy az ellenségszeretettel kapcsolatos jézusi parancs miként

enyhíthető és értelmezhető inkább jó tanácsként.

Friedrich Nietzsche így írt az *Így szólott Zarathustra* című művében: „Ellenségeitek lévén, ne fizessetek néki jóval a rossz-

Nem egyszerűen arról van szó, hogy szeressük rosszakaróinkat, hanem hogy fogadjuk el: Isten is szeret minket, jóllehet hitetlenségünkben és engedetlenségünkben ellenségei vagyunk.

szért: mivelhogy ez megszegyénítené. [...] S inkább haragudjatok, semhogy megszegyénítsetek.” Max Weber közgazdász, szociológus pedig kijelentette, hogy a *Hegyi beszéd* egésze megvalósíthatatlan, mivel az érzületre épít, és nélkülözi a felelősségetikát.

Istenképűségünkből tekintve a világra

A jézusi felszólítás nem egyedülálló az *Újszövetségben*. Pál apostolnál azt olvassuk: „Áldjátok azokat, akik üldöznek titeket; áldjátok és ne átkozzatok” (Róm 12,14), Péter első levelében pedig szintén megerősítést nyerhetünk, hogy dolgunk van ezzel a fogalommal: „Ne fizessetek a gonoszért gonosszal vagy a gyalázkodásért gyalázkodással, hanem ellenkezőleg: mondjatok áldást, hiszen arra hívtatok el, hogy áldást örököljete.” (1Pt 3,9)

De mi kell ahhoz, hogy ezt megvalósítsuk? Talán annak a felismerése: úgy, ahogy Jézus kitágítja a felebarát értelmezését, és abba minket is beleért, mi is meg tudjuk ezt valósítani. A jézusi szeretetből táplálkozó élet ugyanis még erre is képes. Erre

világít rá Rudolf Bultmann evangélikus teológus, az *Újszövetség* professzora is: „A szeretet követelménye felülmúl minden jogi követelményt; nem ismer határt és korlátozást; az ellenséggel szemben is érvényes” – írja *Az Újszövetség teológiája* című munkájában.

Fabiny Tamás, egyházunk elnök-püspöke – *A köténes Isten* című kötetében megjelent – *A tékozló samaritánus* című prédikációjában többek között így fogalmaz: „Ám nem egyszerűen arról van szó, hogy szeressük rosszakaróinkat, hanem

hogyan fogadjuk el: Isten is szeret minket, jóllehet hitetlenségünkben és engedetlenségünkben ellenségei vagyunk. Ez az idegennek tűnő, ellenségnek számító ember az, aki megszegyéníti a választott nép tagjait. Valójában a samaritánus tanúskodik Isten szeretetéről. Mert ebben az ellenségszeretben istenszeretet van.”

Németh Gábor római katolikus pap, a Györi Hittudományi Főiskola Erkölcsteológiai Tanszékének vezetője e témában írt – *Ellenségszeretet* címet viselő – tanulmányában kifejti, hogy az ellenségszeretet fogalma tekintetében, mint általában a kapcsolatok esetében, két szereplőről gondolkodunk. Jézus tanítása nem az én-ő viszonyra építkezik, hanem a nehéz, küzdelmes helyzetben is istenkapcsolatot feltételez. Az ellenségszeretet új dimenziót nyit emberi kapcsolatainkban. Azt jelenti, hogy nem önmagunkból, hanem az istenképűségünkből tekintünk a világra. Ez pedig lehetőséget ad, hogy életünk ne az önzés és a földi igazságok szintjén mozogjon, hanem képessé váljunk az önzetlen megbocsátásra, a viszonzásvágyról való lemondásra, az ítélkezés helyett az irgalmasságra, a feloldozás ajándékának gyakorlására.

Imádságban odalépünk az ellenséghez

És mi a teendő, ha a másik nem mutat megbánást? Erre a kérdésre is sokan keresték a válaszokat. Augustinus hippói püspök például hangsúlyozta, hogy imádkozunk üldözőinkért, viszont hozzátette, arra azonban nem vagyunk kötelezve, hogy azokért is imádkozunk, akik nem kérnek bocsánatot. Hosszan sorolhatnánk a további példákat, azonban egyik sem mozdíthat el minket a jézusi úttól: az ellenszereget úgy érvényesíthető, ha nem a másik felé támasztott elvárások ígáját vesszük a vállunkra, hanem a szeretet felszabadító parancsát követjük.

Az ellenszereget nem pszichológiai vagy szociológiai fogalom, hanem teológiai, azaz az isteni dimenzió oldaláról kíván az ember személyes életére, világlátására, emberi kapcsolataira hatni. Az ellenszeregettel élés abból a felismerésből táplálkozik, hogy miként Isten a bűnösökkel (velünk, velem) megbocsátó, úgy hozzá hasonlóan mi is kegyelmet gyakorolhatunk még a megbánást nem mutató embertársainkkal szemben is.

Mit mondott Luther az ellenség szeretetéről? Luther az Isten kettős kormányzásáról vallott nézeteit érvényesíti ebben a kérdésben is. Azaz: a világot Isten nem az evangéliummal, hanem a törvénnyel kormányozza, illetve a világi hatalmat azzal bízta meg, hogy a törvénnyel kormányozza a világi államot. Itt tehát nincs helye az ellenség szeretetének. Továbbá Isten a világi hatalmat az országnak és népének megvédésével is megbízta külső ellenség támadása esetén. Ilyenkor sincs helye ellenszeregetről beszélni.

Luther gondolkodásában a világ kormányzásával szemben viszont nem a magánélet áll, hanem a lelki kormányzás. Ez nyilvánvalóan a hívőket érinti. De nem lehet leszűkíteni a hívők magánéletére. Mert a hívők a társadalomban élnek, és sokszor olyan sérelmeket szenvednek el, amelyek kívül esnek a magánélet szféráján. Viszont itt igenis érvényes az ellenszereget parancsa. Luther joggal hangsúlyozta, hogy ez nem „evangéliumi jó tanács”, ahogy a *Hegyi beszédet* a skolasztika értelmezi, hanem parancs. Tehát kötelező.

Vagyis Luther szerint az ellenszereget parancsa alapvetően a magánéletben és a társadalmi érintkezés során velünk szemben ellenséges magatartást tanúsító embertársainkhoz való viszonyunk meghatározója kell hogy legyen. De nem jelenti az ellenünk köztörvényes bűncselekményt elkövetőkkel szembeni hatósági eljárás megakadályozását vagy hátráltatását. Viszont minden esetben jelenti az ellenséges viselkedést tanúsító személy gyűlöletének és a vele szembeni személyes bosszúnak a tilalmát.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

nyugalmazott evangélikus lelkész

Ezt Dietrich Bonhoeffer, a mártír német evangélikus lelkész, teológus a *Hegyi beszédéről* gondolkodva még egyértelműbben fogalmazza meg a *Követés* című könyvé-

ben: „De ki szorul rá jobban a szeretetre, ha nem az, aki maga is minden szeretet nélkül, gyűlöletben él? Ki méltóbb tehát a szeretetre is, ha nem az ellenségem?” Azt is hozzát teszi, hogy az ellenséget „az illeti meg, ami a testvért: Jézus követőjének szeretete”.

„Ha megvalósítjuk az ellenszereget parancsát, akkor megszületik az irgalmaság kultúrája” – fogalmazott Ferenc pápa. Németh Gábor szerint „az ellenszereget megvalósítása legegyszerűbb megfogalmazásban nem más, mint az, hogy a felebaráti szeretet körét kitégítom, és azokra is alkalmazom, akikkel szemben vélt vagy valós sérelmeim állnak fenn”. Ne felejtjük el: az ellenszereget vonatkozásában Jézus ajándékról is beszélt (Lk 6,35). Míg a rosszakaratra – alapvető természetünkől fakadóan – haraggal és dühvel válaszolunk, addig Jézus a *Hegyi beszéd* tanításában megmutatja nekünk, hogy az imádság által felül tudunk emelkedni még a világ számára jogosnak tűnő negatív érzéseinken is.

„Ez a legnagyobb dolog – írja Bonhoeffer. – Az imádságban odalépünk az ellenséghez, vele, nála, érte vagyunk Isten előtt.” Ezáltal leküzdhetjük a bennünk munkálkodó rossz érzéseket, letehetjük ezeket, és felismerhetjük: Jézus-követőkké, gonosz indulatoktól szabadokká, azaz megajándékozottakká váltunk.

■ GALAMBOS ÁDÁM

EGRÝ JÓZSEF: KRISZTUS A PRIBÉKÉK KÖZÖTT (1930 KÖRÜL)

Gyümölcsvárás

„A világosság gyümölcse [...] csupa jószág, igazság és egyenesség” (Ef 5,9)

Gyerekkoromban nyáron ettük a dinnyét, ősszel a szőlőt, télen pedig az almát. Manapság, amikor faluvá zsugorodott a Föld, asztalunkra került gyümölcsök nem jelzik megfelelően az idő múlását. Másképpen haladunk. A természet szívverését se érezzük, helyette az atomórák rezgése szabdalja életünket- nehezebb is lett a várakozás.

Várni márpedig kell. Ahhoz, hogy a fa gyümölcsöt hozzon, egy esztendő; ahhoz, hogy gyümölcsfáink termőre forduljanak, éveket; ahhoz pedig, hogy gyermekeink emberré váljanak, évtizedeket kell várni. A természet Isten alkotta rendje, hogy a növényeknek napfényre van szükségük, a gyümölcsérésre a sötétség és a hideg alkalmatlan. De így van ez az emberek életében is. A családi meleg hiánya miatt didergő lelkecskék egy-két évtized múlva nemegyszer olyan gyümölcsöt hoznak életükben, amely kicsi, kukacos és félig rohadt.

Kell az Isten Világossága, hogy helyesen fejlődjen a gyermek, s érett, szép gyümölcsöt hozzon élete – önmagának, reá bízottaknak, hazának hasznára, szülőiknek örömeire és Istennek dicsőségére. A gyümölcsök mindig egyértelműek, nem összetéveszthetők, mindenki számára jól láthatók: jószág, igazság és egyenesség.

Olykor mégis elbizonytalanodunk. Azt gondoljuk: hiába a buzgó jószág, ha a gonoszság gyorsabban „reprodukálja” magát. Ne felejtjük el, a jószág nemcsak gyümölcs, ami táplál, éltet, de ugyanakkor jel is: istenképűségekre teremtettségünk jele mindenki számára, hogy érdemes küzdeni, érdemes nagyobb, istenes távlatokban is gondolkodni. A látható igazságból az embervilágban kevesebb van, mint igazságtalanságból, de ne feledjük Jézus szavait: egy kevéske só az egész levesnek ízt ad.

Az egyenesség kiszámíthatóságot jelent. Talán ennek hiánya a legdeformálóbb korunk társadalmában. Nincs kiszámíthatóság. A politikában már rég nem az elvek a fontosak (azokat értelmesebben lehetne vitatni), hanem a napi önérdekek mindenáron való „keresztülverése”, jölle-

het a mai fejlődésnek álcázott nyereség a holnap rákfenéjét alapozza meg. De naponta futnak zátonyra párkapcsolatok az elvtelenség, a hűtlenség miatt. Pedig aki Istennel nem számol, az nem számol az Isten törvényével sem. Aki csak magával számol, az önzővé és kibírhatalanná válik – idővel a maga számára is.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Az idő találkozásokot érlel. A nagy „rohanásban” – az élet persze nem ez! – sokszor elfelejtjük: az élet attól szépül, ha találkozások vannak benne. Ez időt, sokszor hosszú várakozást igényel. Van, aki nem tud várni a másakra, s érdekes módon aztán sosem érkezik meg az, akire érdemes lett volna várnia. Párkapcsolati problémák százezreibe az egyik alapvető hiba a várakozás készségének a hiánya. Ha nincs idő az érték kialakulásának kivására – lásd, az almára egy évet várunk, míg leszakíthatjuk a fáról –,

akkor értéktelen dolgok kötik le erőnket, figyelmünket.

Ha nem adunk időt az Istennek, akkor sosem lesz elég időnk saját magunkra sem! Érdekes módon, ha bajba kerülünk, ha betegség, veszteség terhe nyom, akkor rögtön jut idő az Istenre is. Kórházi ágyak mozdulatlan, fehér csöndje sokszor kiált az Isten felé...

Türelmetlenségünk oka nem elsősorban az időhiány, a körülmények szorítása, hanem a szeretetlenségünk, ami meg a hitetlenségünkéből fakad. Nem tudjuk elhinni, hogy a konfliktusok szeretettel is megoldhatók. Inkább hiszünk a határozott odacsapás hatékonyságában, mint a szeretet szelidségének nevelő erejében. Pedig az ígéretek azok számára válnak valóra, akik alávetik magukat a várakozásnak, akik felvállalják az idő súlyos keresztjét, s merik hinni: Istennel együtt semmiről nem maradnak le. Isten nélkül azonban – mindenről.

S mi a „minden”? Az, ami fontos, ami megmarad, ami mienkké válik. Isten nél-

kül – hiába markolunk sokat – ami keveset sikerül megfognunk, az is hamar kifolyik kezünkéből. Az istenes lét csodája, hogy kegyelemből élünk – naponta. Így válik ajándékká az idő, s válik valósággá az ígélet. Ne legyünk hát restek, fordítsuk bátran arcunkat az Isten szeretetnapja felé, hogy sugarai éltesse, s növeljék életünket!

■ FRANKO MÁTYÁS

Forrás: Lutherrózsza

– a Tatai Evangélikus Egyházközség hírlevele, 2019. július–augusztus

Felmenőktől kapott indíttatással

Két evangélikus iskola újraindulásának is részese volt Urbán Ágnes

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház egyes intézményeiben szolgálatot végzőket kérdezzük indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Urbán Ágnessel, a budapesti Deák Téri Evangélikus Gimnázium magyar-angol szakos tanárával felelevenítettük az iskola újraindulásának időszakát, tanári hivatásról, gyülekezetéről, szolgáló életéről beszélgettünk.

– Szinte a gimnázium újraindulásától, 1993 januárjától dolgozik itt. Mit jelentett a rendszerváltás idején evangélikus intézményben tanítani?

– Ezt az eufóriát már a fasori gimnáziumban is átéltem, ugyanis annak újraindulásakor az ottani tanári kar tagja lehettem. A Deák téri iskola újrainvitására még a mostani Aranytíz Kultúrházban tartottuk az órákat. Először iskolatitkárként kezdtem el itt dolgozni, akkor ugyanis nem volt betöltetlen tanári állás. Mivel Schulek Mátyás igazgató mellett iskolatitkárként én tudtam a legtöbbet az intézmény ügyeiről, ezért a következő évtől már igazgatóhelyettesként is szolgáltam. Az iskolai feladatok ellátása mellett az önkormányzathoz jártunk tárgyalni, berendeztük az osztálytermet, bútorokat vásároltunk. Nagyon érdekes időszak volt...

– Az építkezés nemcsak tárgyakra terjedt ki, hanem a lelkeségre is.

– Először valóban a tantestületünket kellett kialakítanunk. Ismerősöket, főleg evangélikus pedagógusokat szólítottunk meg, és invitáltuk őket a tanári karba. Visszatekintve is örömmel tudom mondani, hogy nagyon jó munkatársi közösségünk lett. Az államosítással a hagyományok is évtizedekre megszakadtak, így újra kellett gondolnunk és ki kellett alakítanunk egy rendet, amiben tükröződik a szellemiségünk. Havas Gáborné, Piroska néni az államosítást megelőzően az iskola növendéke volt. Újraindult iskolánkban ő tanárként nemcsak oktatott, hanem a régi iskolai szokásokról is beszámolt. Több régi hagyományt átemeltünk, néhány

nyat újragondoltunk. Kitaláltuk például, hogy miként tartsuk az áhítatainkat, hogyan nézzen ki az évnyitó és az évzáró ünnepségünk. Kezdetben nem volt még iskolalelkészünk, az ilyen jellegű szolgáltatásokat egy ideig hitoktatóink látták el. Külön kiemelem Pintér Károly lelkészt, aki mindenkiel tudott érdemi időt tölteni.

– Közel harminc év távlatából miként értékeli, megvalósult a cél, amiért újraindult az iskola?

– „Keressétek először Isten országát és az ő igazságát, és mindezek ráadásaként megadatnak majd nektek” (Mt 6,33) – ez iskolánk egyik jelmondata. Mi ezt át is éltük! Arra törekedtünk, hogy megszólítsuk az evangélikus tanárokat, tanítsuk és neveljük a diákokat. Az, hogy az ország egyik első iskolája lettünk, már csak ráadás.

– Honnan kapott indíttatást a tanári pályához?

– Felmenőim is tanárok. „Ágostai hitvallású tanító” – már tanárként olvastam dédapám sírfeliratát, és meghatódtam. Apai nagymamám a kőszegi leánynevelő intézetben tanított. Az a szellemiség is meghatározó a számomra. Az előző rendszerben a fóti Evangélikus Kántorképző Intézet volt az evangélikus fiatalok találkozóhelye. Tanár szakos egyetemistaként már akkor megbeszéltük többekkel, hogy egyszer majd egy evangélikus iskolában együtt fogunk tanítani. Áldás, hogy ez megvalósulhatott! A mai világban, azt hiszem, sokkal jobb, töltekezőbb gyermekekkel foglalkozni, mint felnőttekkel...

– A tantestület mellett a Deák téri gyülekezetnek is tagja.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Huszonöt éven keresztül voltam a gyülekezet presbitere. A presbiteri szolgálatban mindig beszámoltam az iskola életéről. Igyekeztem az életem szakaszainak megfelelően aktívan bekapcsolódni a közösség életébe. Mi indítottuk el a baba-mama kört. Ma is a felolvasók között vagyok; ha külföldi vendégek jönnek, akkor örömmel tolmácsolok, és vezetem őket. Osztályfőnökként a kereső diákokat igyekeztem a gyülekezetbe invitálni, a gyülekezeti közösség és a diákok között kapcsolatot kialakítani. Férjemmel együtt a Lutheránia énekkar tagjai vagyunk, valamint a Bach-hét szervezésében is aktív szerepet vállalunk.

– Mit jelent az ön számára evangélikusnak lenni?

– Soha nem titkoltam, sőt mindig megvallottam tanítványaim előtt is a hitemet. Akármilyen témáról esik szó, ha mód van rá, elmondom, mit mond róla a Biblia. Arra törekszem, hogy tanárként és a mindennapokban is hiteles ember legyek. Amit mondok, azt életem – ez összefügg az istenhitemmel.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Álomviadal versben

Száz éve született Jánosz István költő, evangélikus lelkész

„Még 1945 őszén osztálytársam, Sikuta Gusztáv festőművész eljuttatta a verseimet Vas Istvánhoz. Tetszetek Vasnak, és a Budapest ostromából címűt azonnal közölte a Köztársaság című lapban. Vas segítségével ezután már rendszeresen jelentek meg verseim a Magyarokban, Újholdban, Diáriumban és később a Válaszban” – mondta a pécsi Jelenkor folyóiratban 1987-ben megjelent interjújában Jánosz István. A száz éve született költő, író, műfordító felszentelt evangélikus lelkészként kezdte pályáját.

Jánosz István 1919. május 18-án Besztercebányán született, ahol édesapja a helyi gimnázium tanáraként dolgozott. A gyermek első élménye házuk leégése volt, és későbbi élete is bővelkedett megpróbáltatásokban, drámai fordulatokban. A trianoni béke után családjának menekülnie kellett szülőhelyéről. Édesapja a budapesti fasori gimnázium történelem–latin szakos tanára lett, így a fiú is itt érettségizett 1937-ben. Felsőfokú tanulmányait az Erzsébet Tudományegyetem Evangélikus Hittudományi Karán kezdte meg Sopronban, majd egy félév után a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen folytatta görög–latin–pszichológia szakon. 1942 és 1944 januárja között ismét a soproni teológiai kar hallgatója.

1944. június 13-án Budapesten avatták lelkésszé D. dr. Raffay Sándor püspök, Kemény Lajos esperes és Wolf (utóbb Ordass) Lajos kelenföldi lelkész – 1945 szeptemberétől a Bányai Egyházkerület püspöke – szolgálatával. Segédlelkézi működését az angyalföldi evangélikus gyülekezetben kezdte. Principálisa Rimár Jenő lelkész volt, aki mintegy ezer zsidót megkeresztelve részt vett az üldözöttek mentésében. A keresztelési anyakönyv tanúsága szerint ebből Jánosz István is részt vállalt.

1945-ben a fasori gimnáziumba került tanárnak. „Szeptember 1-jén apámnak mennie kellett tanítani. Én is vele mentem. A Fasori Gimnázium igazgatója, Renner János engem is örömmel fogadott, mert számos fiatalabb tanár még hadifogságban volt, beálltam helyettesnek, teljes óraszámban tanítottam magyart, latint, görögöt” – mondta az említett interjúban.

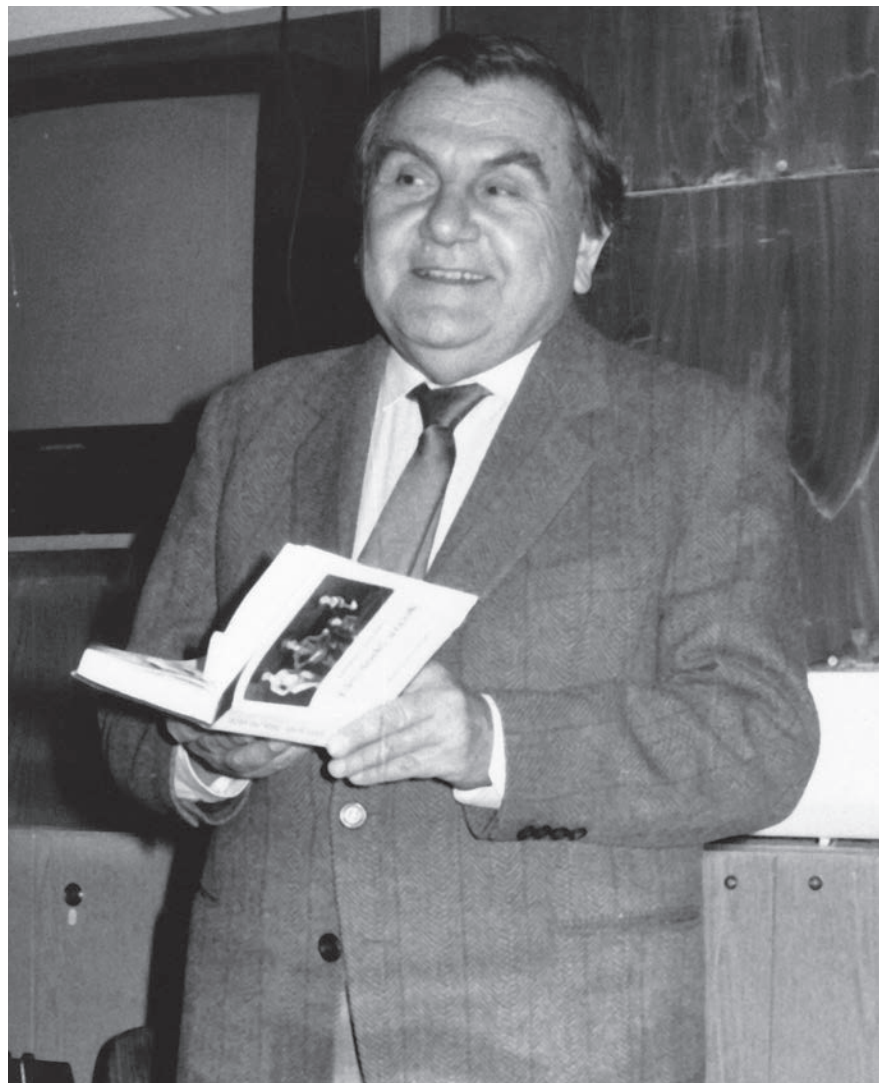
1948-tól általános iskolai tanár volt – orosz nyelvből is tanári képesítést szerzett, tanította is a tárgyat. 1954-ben végleg

búcsút mondott az iskolának, a szabadfoglalkozású írói, költői, műfordítói pályát választotta.

1949-ben elütötte egy autó, és hét hónapig feküdt – épphogy megmenekülve lábának amputálásától – a baleseti kórházban. Idős szüleit csak úgy tudta

megmenteni a fenyegető kitelepítéstől, ha szűk lakásukba költözik, de ide nem vihet-e magával feleségét és kisfiát. Felesége ezt a lépését nem értette meg, így kapcsolatuk elhidegült, majd válással zárult.

Az antik pogányság és a kereszténység, Platón és Jézus közötti választás kényszere meghatározta egész életművét és személyes sorsát is, „és csak évtizedek múltán jött rá, amire Szent Ágoston is, hogy Platón és Jézus öröksége, görög antikvitás és kereszténység végső soron egybecseng” – olvasható *Kamaszkor, álmok, Dosztojevszkij* című, egyes szám harmadik személyű önéletrajzi esszéjében.

Jánosz István előadást tart a fasori gimnáziumban 1991-ben

Jánosy személyiségében a teológiai és a költészeti-művészeti érdeklődés kettősége viaskodott. A teljesség iránti vágyódását a *Mozart vallomása* című versében így érzékelteti:

Minden hiábavaló:
hatalom kincs, tudás.
Minden mulandó,
csak a szépség örök:
virágok szeme,
lepkék vibrálása,
szerelemesek bizsergése,
méhben magzat remegése,
ártatlanság szépsége,
szívárványos öröm.
Szenvedés sikolya,
kínjaim pallosa,
a *Lacrimosa*,
a *Symphonia concertante*.
Csak a szépség örök!
Szeretlek, *Szophia!*

Az evangélikus egyházzal a lelkesítő pályát elhagyása után is ápolta kapcsolatait. Tagja volt az 1979-ben indult *Diakonia*, majd a *Credo* folyóirat szerkesztőbizottságának is; a halála előtti években a gyenesdiási diakóniai otthon mellett épült házában élt, a vasárnapi istentiszteletek rendszeres látogatója volt.

Küzdemei kivételesen gazdag életműben teljesedtek ki. A róla szóló monográfiájában (Jánosy István, Szombathely, 1995) Kabdebó Lóránt irodalomtörténész így méltatja Jánosyt: „...verseinek egy része elemi erejű álomviadal, öszoztönös, szinte primitív elbeszélése annak, amit a század folyamán mindnyájan átértünk.” Igen termékeny volt műfordítóként: görög drámákat – Aiszkhüloszt, Euripidészt, Szophoklész – éppúgy magyarra ültetett, mint Platón *Az államát*, Milton *Az elveszett paradicsomát* vagy 20. századi költők műveit.

Mélységesen magáról szólónak érezte Babitsnak *Az elbocsátott vad* című versét, emlékezésének (*Távolodó arcok*, Magvető Könyvkiadó, 1990) egyik fejezete is ezt a címet viseli. Ő is „ilyen elbocsátott vad: az Úristen jelölte meg magának, aztán elbocsátotta. Eltávolodhat Istentől, de már sosem feledheti el, hogy az övé, és vissza kell térnie hozzá” – írta.

Jánosy István 2006. augusztus 19-én halt meg, földi maradványait szeptember 30-án gyenesdiási házában helyezték el.

■ ZSUGYEL JÁNOS

FOTO: MAGYARI MÁRTON (KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ)

Fenn, a kereszten túl. Szeretek a temetők csendjében sétálni. Nem a halottak napi „zarándoklat” idején, amikor mindig motoszkál ott valaki, inkább egy hétköznapi délelőtt, amikor csak úgy süt a nap, és a sírok kis virágoskerteknek tűnnek az előrementek emlékére.

Kedvencem az elhagyatott, őz járta, falu végi pici temető, amelyet az erdő már majdnem teljesen visszafogadott. Mennyi titkos fájdalmat, elmaradt lehetőséget, megvalósulatlan álmot rejteget! Sokszor megérezem a fájdalom jeleit is a kövek között. A mi temetőnk azonban mégsem olyan mérhetetlenül szomorú hely. Egy dombon van, amelyet a gyerekek télen azért szánkózásra használnak. Elég szép kis kaptató vezet fel a tetejére, ahol egy egészen szokványos, szinte ismerős kőkeresztben szenved Krisztus. Olyan elterjedt ez a fajta kőkereszt, hogy már előfordult velem: az autóból bólintással üdvözöltem. Ahogy az emelkedőn felfelé igyekszünk a kisfiammal, önkéntelenül is eszembe jut erről az ige: „...ahogyan Mózes felemelte a kígyót a pusztában, úgy kell az Emberfiának is felemeltetnie...” (Jn 3,14), hogy aki föltekint rá, az megmaradjon (4Móz 21,9).

A kereszt mögött kapu van. Mindig nyitva álló kapu, amely mögött már csak a faszor zárja le a csend kertjét. Azon túl búzaföldek vagy napraforgótáblák, csupa élet. Fölötte hihetetlenül magas az ég.

A kapu a kedvencem. Egyszer láttam, ahogy zárás előtt a gondnok megpróbálta becsukni. A szárnyak előre- és hátralendültek, mindkét irányban sarkig nyíltak, de igazán becsukni őket csak nagy igyekezettel lehetett. Illetve épp csak addig, míg egy lenge szellő fuvallata ismét ki nem tárta. A gondnok legyintett, és hagyta. A temető

két szélén nincs is kerítés, mindegy – gondolhatta.

Bennem meg nagyot, megkönnyebültet sóhajtott a remény: „...sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket Isten szeretetétől...” (Róm 8,38–39) És lám, még egy gondnok sem.

Szenteld meg az ünnepnapot! Ahogy közeledett a tanév vége, úgy kezdtem látni a gyerekeimen, mennyire kimerültek. Borsika lányom a pedagógusnap helyett pegazusnapot mondott, itthon felejtette az iskolatáskáját, délután meg elaludt a tankönyv fölött. Misu, a kisfiam, aki olyan udvarias, hogy az már majdnem túlzás, egy nap csak nézett rám az asztal mellett bambán a lecke után. Amikor végzett a matekkal és az írással, megkérdeztem, hogy van-e még kedve egy kis betűszám szétválogatáshoz. Ő, aki sosem mond nemet, ha feladat van, most mosolyogva így válaszolt: „Köszönöm kérdésed. Nagyon kedves vagy, de most ennyi esett jól.” Aztán felállt és elment.

Fáradunk, kell a pihenés. Ki tudja, miért tartjuk mégis parancsnak és ezért kényszernek azt, hogy valóban pihenjünk. Isten jóságának, gondoskodó szeretetének a jele ez a parancs. Ideje van a munkának és a töltekezésnek, a nyugalomnak, a csendnek. Isten szerint hetente egy nap szükségünk van erre. Egy-egy nagyobb munka után is jó, ha hagyunk időt a regenerálódásra. Nem is pénz kérdése ez, inkább elhatározásé. Amikor engedünk ebben is a bölcsebbnek, megtapasztaljuk áldásait.

■ FÜLLER TÍMEA

Mit csinál a lelkész nyáron?

A tanév végével legtöbb helyen a gyülekezeti alkalmak is „szabadságra mennek”. Az egyházi élet azonban nyáron sem áll meg. Lelkészeink a legnagyobb forráságban is folyamatosan szolgálnak; kinek több, kinek kevesebb a teendője. De mikor és hogyan tud a nyáj pásztora pihenni? Egyházunk néhány lelkészét kérdeztük arról, mivel tölti a nyarat, mennyire figyel oda tudatosan a kikapcsolódásra, megtervezi-e a szabadságát.

A lelkészek többsége nyáron megy szabadságra, ami a keresztyén ünnepek rendjéből és a hat éve bevezetett iskolai hittanoktatás miatti kötelezettségekből is következik. A gyülekezet világi vezetőjével egyeztetve és a szükséges helyettesítést megszervezve elhetünk a lehetőséggel.

„Aki nem tölt, az nem is tud lőni” – valahogy így szól a régi mondás. Hamar szétesik a szolgálatunk, ha önmagunk életét nem vizsgáljuk meg újra és újra az ige és hitmélyítő könyvek tükrében, illetve szolgálatunk hatását nem értékeljük. Erre tanév közben sokszor rohanósan van csak lehetőség. Ezért inkább úgy működik, hogy tudatosítjuk magunkban újra és újra, hogy nyáron erre van szükség, erre kell lehetőséget teremteni. Hiszen a kiégést nemcsak az okozhatja, hogy valaki nélkülözhetetlennek érzi magát, és minden feladatot elvállal, sőt keresi azokat még nyáron is, hanem az is, hogy

beleragad olyan szolgálati területekbe, amelyek már nem haladnak jó ideje semerre.

Hogy végiggondoljuk a saját életünket, ahhoz külső és belső csend szükséges. A külsőhöz el kell menni a parókia területéről, a belsőhöz pedig nagy önfelelem kell, hiszen még nyaralás közben is könnyebb megszokásból a másokra figyelni. Többszörös édesanyaként különösen nagy kihívás ez. De ez már egy másik beszélgetés témája lenne...

*(Grendorf-Balogh Melinda,
Budapest-Angyalföld)*

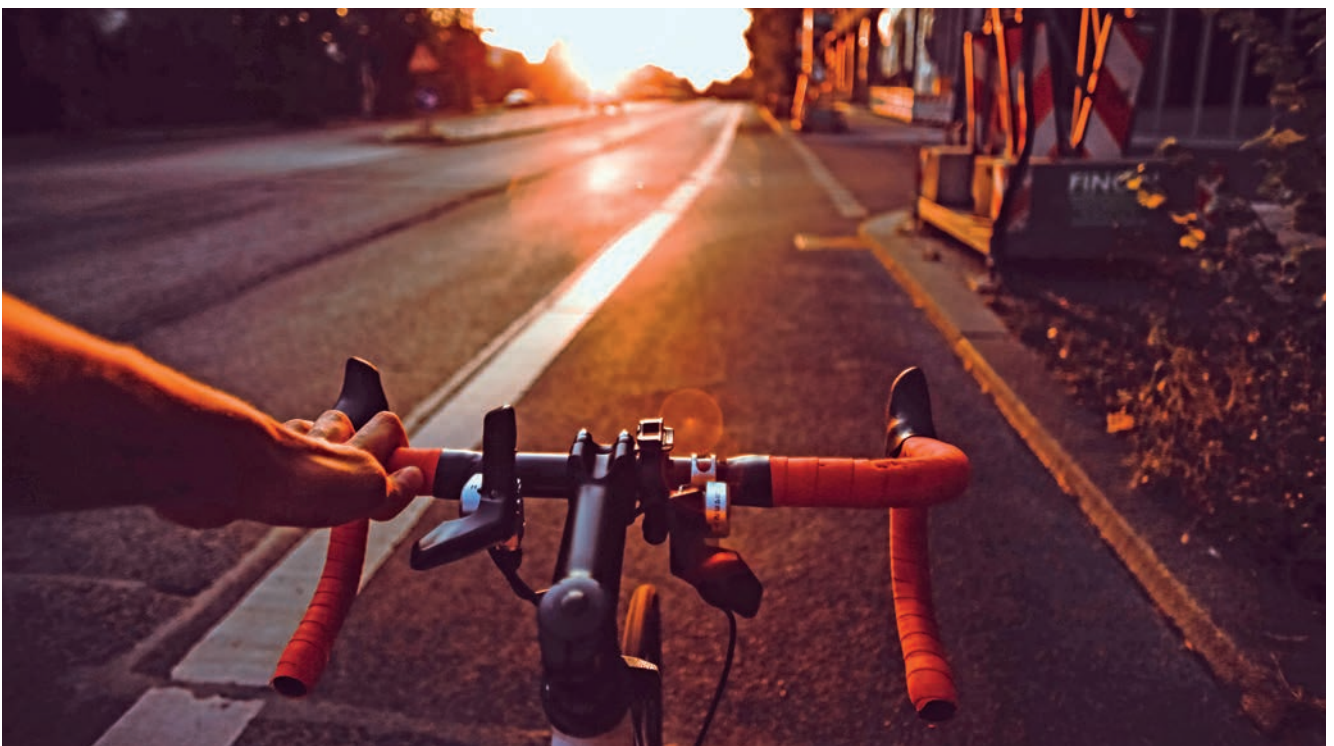
Tudom, országunkban – és egyházunkban is – nehéz a szabadidőről beszélni úgy, hogy mások ne gondolják azt, hogy „akkor ő biztos nem csinál semmit”. Régen voltak olyan lelkészek, akik életük végéig nem mentek szabadságra, ezért ma is él egy külső-belső elvárás a lelkészekben, illetve a lelkészekkel szemben,

hogy állandóan a szolgálat tüzeiben égjenek. Bármikor elérhető a lelkész, soha nem megy el pihenni – de legalábbis bármikor visszajön onnan.

Nagyon igyekszem figyelni arra, hogy tudatosan ennek az ellenkezőjét tegyem. Úgy szervezni az évközi mindennapjaimat, hogy legyen szabadnapom (van is!), legyen szabadságom (van is!), és legyen szabadidőm, amikor a tapasztalat szerint a legkreatívabb vagyok – van is.

A képlet egyszerű: ha nincs szabadidőm, csak folyamatosan teljesítek (bocsánat: szolgálok), akkor nem tudok annyira kreatív lenni, mint amennyire a hivatásom megkívánja. Pont fordítva működik tehát: nyáron, amikor kevesebb feladatom van, akkor vagyok igazán alkotó kedvemben, és ezt kihasználom arra, hogy kitaláljam az évközi alkalmaim tematikáit. Ülök az asztalnál a dolgozószobában, vagy biciklivel hasítok a Mecsekben, és közben jobbnál jobb ötletek jutnak eszembe. Inspirált vagyok. Teológiai és más értelemben is.

Mit csinálók lelkészként nyáron? Tulajdonképpen egy mondatban összefoglalható: kreatív vagyok, mert van rá időm. Van időm magamra és az emberekre is. Összeállítom a jövő évet, teológiát olva-

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

sok, koncepciókon agyalok, és emberekért imádkozom. Látogatok, prédikálok, készülök. Mivel több ötletem van, mint amennyit meg lehetne valósítani, ezért papírra írogatom őket, majd rakosgatom az íróasztalomra. Valamit kidobok, valamit arrébb teszek. Van, aminek a bevezetésével még egy évet várok, van, amit azonnal meg akarok valósítani. Lekecsesedem és megújulok főállásban, és azt érzem, hogy ez a legtöbb, amit ilyenkor magamért és a gyülekezetemért tehetek. Hiszen ez ad erőt tíz hónapon keresztül ahhoz, hogy adni tudjak.

Tudom, nem divat azt mondani, hogy ráérek. De ráérek. Arra, ami igazán fontos: ige, igehirdetés, gyülekezetépítés, lélekben gazdagodás. Ha Isten is szabadságra ment a hatodik nap után, akkor, azt gondolom, mindegyikünk elmehet – és el is kell mennie – szabira. Ez aligha lehetőség. Kötelesség.

(Hajduch-Szmola Patrik, Pécs)

Tavaly nyárig gyülekezetben szolgáltam, így ismerem a helyzetet: vagy megy az ember szabadságra, vagy nem. Van, aki szeretne menni, és meg is oldja. Van, akinek komoly nehézséget okoz, hogy meg tudja oldani. És van, aki büszke arra, hogy évek, évtizedek óta nem élt vele. Én mindig két hetet oldottam meg, és szigorúan csak egyben tettem, mert körülbelül egy hét után „állt csak le az agyam”, így a második hét volt az igazán pihentető.

Évekkel ezelőtt „kipróbáltam” már, hogy milyen, amikor túlhajtom magamat. Azóta nagyon odafigyelek a pihenésre. Iskolalelkészként tanév közben fontosabbnak tartom a kialakult stratégiát, mint a nyári időszakban. Iskolaidőben például, ha a hétvégém tele van, hét közben oldom meg azt, hogy jusson időm pihenésre is. A saját bőrömmön tapasztaltam meg korábban, hogy ha pihenek, sokkal kiegyensúlyozottabban tudok utána teljesíteni. Éppen ezért szinte receptre írnám fel a napi, a heti és az éves pihenést is. Megértem azonban, hogy ezt sokan nem fogadják el. Nekem is hosszú út vezetett ideig.

(Pethő Judit iskolalelkész,
Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda,
Általános Iskola, Gimnázium
és Pedagógiai Szakgimnázium, Miskolc)

Azt gondolom: kell, hogy legyen szabadság! Persze manapság már nem csak a lelkészeknél kérdés ez. Amikor egy laptopban, okostelefonban magammal vihetem az irodámat, egyszóval a munkámat, akkor nagyon tudatosan kell döntést hozni, hogy a szabadságomon tényleg szabadságon legyek. Ez nálam azért is különösen fontos, mert lelkészként év közben többnyire olyan időszakokban is nélkülöznie kell a családomnak, amikor a családok együtt töltik az időt (hétvégék, munkaidő utáni alkalmak esténként). Így az akkor kimaradt alkalmakat próbálok valamennyire pótolni a szabadságok idején.

Természetesen ez az időszak is a lélekmentésről szól, de talán ilyenkor egy kicsit több idő marad a családra is. Bár az is igaz, hogy rengeteg lehetőség van az intenzív missziói munkára a csendeshetek és különböző konferenciák alkalmával. Tehát egy kicsit más módon, de szerintem a nyár is a lélekmentésről kell, hogy szóljon elsősorban. Persze közben nem árt, ha a hittanok miatt felszabadult időt okosan használjuk fel a család és a gyülekezet között.

Nincs stratégiám a kikapcsolódásra, de lehet, hogy nem ártana kidolgozni egyet. A fő csapásirány nálam az, hogy a családommal vagyok. A kiégés ellen viszont a következőt javaslom: imádság, igeolvasás, bűnvallás, megújulás. Röviden ennyi: személyes kapcsolat az én megváltó Urammal. Ennél nem kell több.

(Kiss Máté, Fancsal-Hernádvécse)

A kővágóörs-dörgicse-balatonfüredi gyülekezetekben és a filiákban végzett szolgálatom első tíz évében nem voltam szabadságon. Balatonfüredi templomunk felépülése után küldött el három hét szabadságra feleségemmel együtt egyházunk vezetése. Őszintén szólva azért utólag örültem, hogy elfogadtam D. Szebik Imre akkori püspökünk biztatását, mert szükségem volt a lelki töltekezésre.

A kiégés veszélyének kérdését valóban komolyan kell venni. Ebben az első tíz évben olyan nagy területen szolgáltam, hogy az egymástól legtávolabb lévő két gyülekezet között ötven kilométer volt a távolság. Közben épült Révfülöpön az evangélikus oktatási központ. Az első levélváltástól a központ felszenteléséig úgy igyekeztem, mintha a saját részünkre készülné. Bizony – szabadság nélkül persze – a családom és az egészségem rovására ment!

Itt, a Balaton melletti, Balaton-felvidéki gyülekezetekben nyári időben inkább felpezsdül a gyülekezeti élet. Balatonfüreden a templom felépülése óta nyáron is van ifjúsági és felnőtt-bibliaóra. Templomainkban koncertek, Balatonfüreden hetente német nyelvű istentiszteletek, templomba illő városi rendezvények vannak.

(Riczyinger József nyugalmazott lelkész,
Balatonfüred-Dörgicse)

■ HARMATI DÓRA

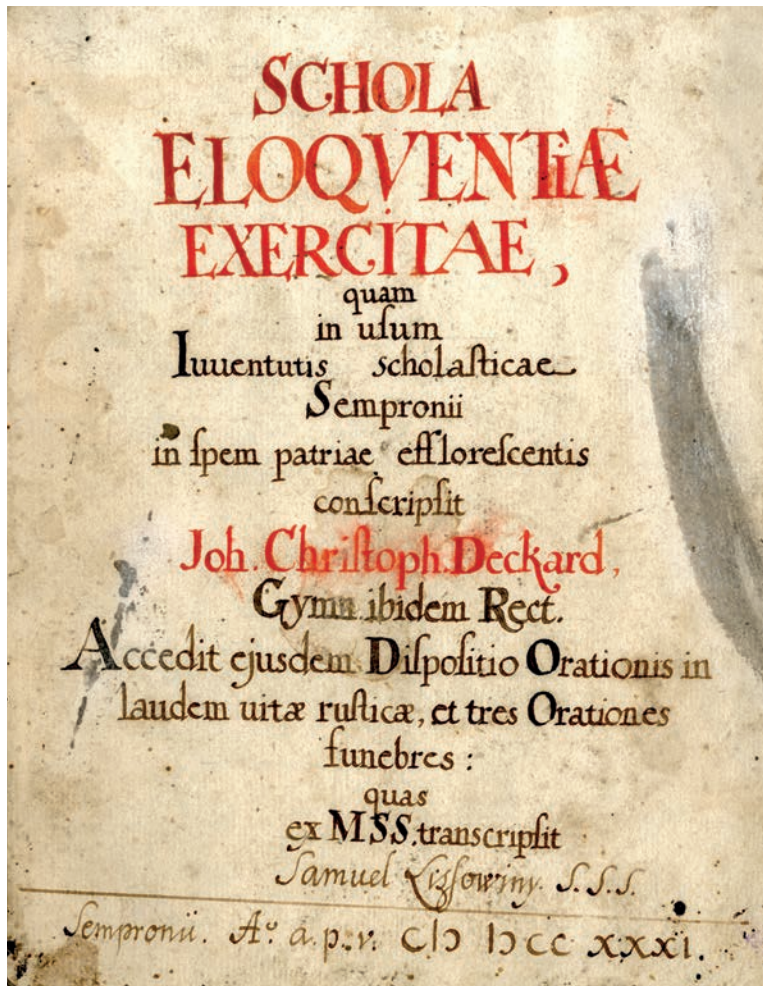
Az írás eredetije július 11-én jelent meg a *Kötőszó evangélikus közéleti blogon*

Gyűjteményfejlesztés – értékmentés

Így segíthetünk az evangélikus kincsek megőrzésében

Az evangélikus egyház pótolhatatlan értékeit őrzik a gyűjteményei. Vajon mit tudunk utódainkra hagyományozni? Meglévő és veszendő értékeinket meg tudjuk-e menteni? E kérdésekre válaszként az Evangélikus Országos Gyűjtemény (Levélár, Könyvtár, Múzeum) 2017–2019 közötti gyarapodásának néhány példájával szeretnénk arra buzdítani egyházunk híveit, hogy egyháztörténeti értékeiket, egyházi fotóikat bízzák egyházi közgyűjteményeinkre.

Az Evangélikus Országos Gyűjtemény elsősorban a többnyelvű magyarországi (Kárpát-medencei) evangélikusság kéziratos és nyomtatott dokumentumait, valamint tárgyi emlékeit gyűjti. Az értékmentés egyik útja az ajándékozás.

Deccard János Kristóf retorikatankönyvének címlapja

Ajándékozás 2017–2019

Az egyházi közgyűjteményben való elhelyezéssel az adományozók nyilvánossá teszik, és az elkallódástól is megmentik az evangélikus egyháztörténet egy-egy emlékét. (A Balassa-kódexnek és társainak átadásáról korábban már beszámoltunk.)

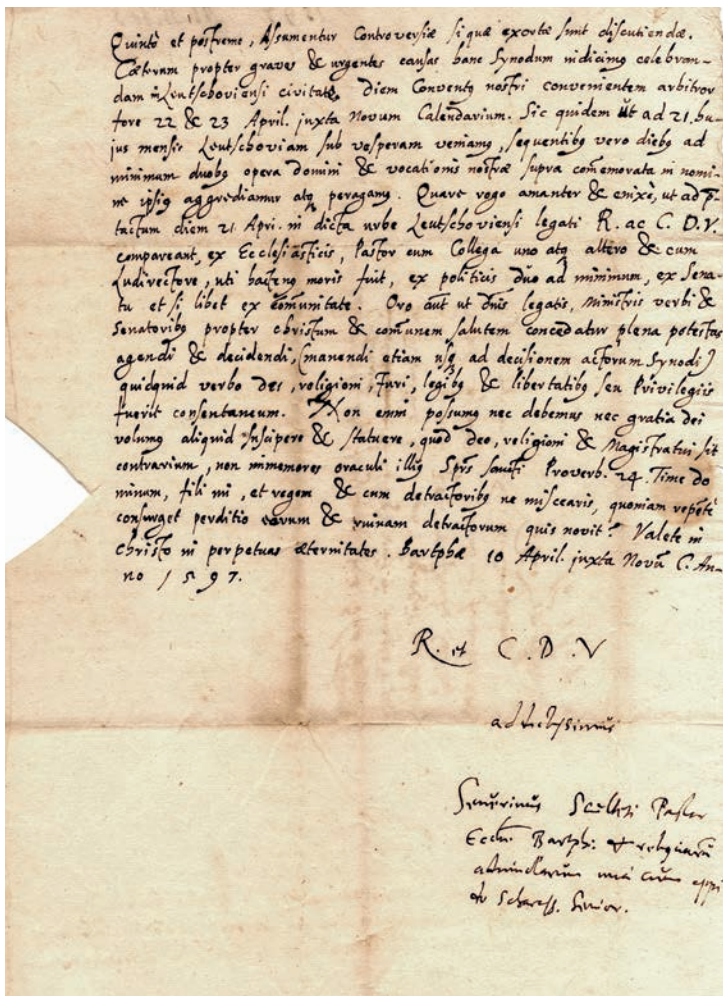
Az utóbbi évek egyik legnagyobb értékű ajándékát egy testvérpártól, Terei Andrásról és Terei Gáborról kaptuk: a Károlyi Gáspár fordításában Vizsolyban 1590-ben nyomtatott első teljes magyar Biblia (végén hiányos) példányát és egy Káldi György által fordított első teljes magyar katolikus Bibliát (Bécs, 1626). A vizsolyi Biblia példányának története a 19. századtól kezdve ismert.

Terei Endre (1914–1998) lelkész 1990-es irata szerint a Biblia eredetileg Czékus Istvánnak (1818–1890), a Tiszai Evangélikus Egyházkerület püspökének a tulajdonában volt (korábbi története ismeretlen). A püspök leánya, Czékus Erzsébet Túróczy Pál arnóti lelkészhez ment feleségül. Amikor gyermekük, Túróczy Zoltán (1893–1971) leérettségizett a rozsnyói evangélikus gimnáziumban, és anyai nagyapja megtudta, hogy a teológiára szeretne menni, megajándékozta őt a vizsolyi Bibliával. A második világháború alatt az orosz katonák szétszórták, pincébe dobálták Túróczy Zoltán püspök könyvtárát, de a Biblia később szerencsésen előkerült.

A püspök leánya, Túróczy Márta Terei Endréhez ment férjhez. Házasságuk huszonötödik évfordulóján, 1966-ban – mint a család egyetlen lelkész tagjára – Terei Endrere hagyományozta Túróczy a Bibliát. Majd a Terei házaspár három fiúgyermeké közül András és Gábor őrizte tovább.

A 2000-es években egy betörés során, más értékekkel együtt, ellopták mindkét Bibliát, azonban a nyomozás eredményeként szerencsésen előkerültek. Ezután 2015-ben Terei András és Terei Gábor a fokozottabb védelem végett letétként az Evangélikus Országos Könyvtárban helyezte el a könyveket. 2019-ben határoztak úgy, hogy mivel nincs lelkész gyermekük, eladni pedig nem akarják az evangélikus múlt egy darabját is őrző köteteket, az evangélikus egyháznak ajándékozzák őket. A nagylelkű adománnyal nemcsak az őrzést, hanem a nyilvánosságot – kiállítás, kutatás – is kívánták biztosítani.

Egyháztörténetileg azonban nemcsak a hagyatékok értékes darabjait kell megbecsülni, hanem a használatról tanúskodó egyszerűbb köteteket-iratokat is. A hajdani csépai egyházközség iratainak és könyveinek mentése során került be gyűjteményünkbe az úgynevezett Vándor-Biblia. Az 1936-ban nyomtatott Károlyi-féle Bibliát a fasori gimnázium ifjúsági gyámintézete ajándékozta Nagyrév és szórványai számára. Benkóczi Dániel esperes 1937-es bejegyzése szerint: „Sohsem lehet a lelkészi hivatalban. Az Isten igéje iránt érdeklődő hívek kézről kézre adják bizonyos időközben, a lelkész tudtával.”

Severinus Sculteti levele (1597)

Ugyancsak ajándékként kaptuk meg a leszármazottaktól Kiszely János ceglédi igazgató-tanító harmóniumát. Az eklektikus stílusú, politúrozott hangszert restauráltattuk, s elhelyeztük a Podmaniczky–Degenfeld-könyvtár előszobájában.

Aukció és egyéb vásárlás

Az állami közgyűteményi támogatásból megoldható a napi vásárlás, de a nagyobb értékű beszerzéseket az evangélikus egyház gyűjteményfejlesztési keretéből tudjuk megvalósítani.

A reformáció jubileumának tiszteletére 2017-ben aukción vásároltuk meg Luther kátéjának (*Der kleine Catechismus*) 1686-os löcsei kiadását. A káté leglényegesebb részeit tartalmazó, hatvanegyedrét formátumú kötetecskét a legkisebb régi magyar nyomtatványként tartja számon a könyvészet (kötéssel együtt 420 × 510 mm). A 17. században is drága portéka volt, a polgárok ünnepeken ajándékozták egymásnak. A közeljövőben az Evangélikus Országos Múzeum szepesi kiállításán lesz látható.

Ugyancsak aukción sikerült a bárfai lelkésznek, Severinus Scultetinek a kassaiakhoz írt két autográf levelét az Evangélikus Országos Levéltár számára megvásárolnunk. Az 1597-es levélben Sculteti ötvárosi esperesként Lőcsére zsinatot hív össze, melynek témája az *Ágostai hitvallás* kiadása, az egyházi rendtartás és az egyházfegyelmi kérdések egyeztetése. Magángyűjtőtől vásároltuk meg a soproni iskola számára készült, *Schola eloquentiae exercitae...* című kéziratot. Szerzője a híres soproni rektor, botanikus, Deccard János Kristóf (1686–1764). Az eredeti kézirat nem maradt fenn. A művet a soproni tanítvány, Lissoviny Sámuel (későbbi beszercebányai lelkész) 1731-es másolata őrizte meg az utókorok.

A Czékus–Türöczy–Terei család vizsolyi Bibliája

Bessenyei György *Egy magyar társaság iránt való jámbor szándék* című művének (Bécs, 1790) 2019-es aukciós vásárlása számunkra elsősorban nem azért fontos, mert megfogalmazza a magyar nyelv, tudomány és irodalom előmozdításának felvilágosodás kori programját. Prónay Sándor (1760–1839) egyetemes felügyelő könyvtárából származik a kötet. Onnan került a kiskartali Podmaniczky–Degenfeld-könyvtárba (benne van az ex libris és a kiskartali pecsét), de az evangélikus egyháznak ajándékozott könyvtár kötetei között már nem találták elődeink. A vásárlással nyolcvan év után sikerült pótolni a hiányt.

Kortárs értékmentés

A gyűjteménygyarapításkor természetesen nem csupán a múlt értékeinek megőrzésére kell gondolni, hanem már – a lehetőségekhez mérten – tervszerűen gyűjteni kell a jelenben keletkező, de történeti értékűvé váló anyagokat is. E szellemben az Evangélikus Országos Múzeum folyamatosan gyarapítja kortárs művészeti gyűjteményét: megvásárolta Karátson Gábornak a *János evangéliumához* készült sorozatát, pályázati támogatásból pedig Szita István négy művét.

Evangélikus őseink példáját követjük, amikor értékeinket megmentjük, szakszerű elhelyezésükért küzdünk, és korszerű gyűjteménnyé formálva a nagyközönség számára elérhetővé tesszük. Nem feledkezve el közben arról: „*Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők.*” (Zsolt 127,1)

■ H. HUBERT GABRIELLA

A szerző az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatója

Falkalét

Újra mozivásznon a kis kedvencek

Egy család életében óriási változást hoz, amikor befogadnak egy kislalot, és gondoskodnak a családtaggá vált kutyáról, macskáról, nyúlról, hörcsögről, madárkáról. Egy másik hatalmas változás akkor következhet be, amikor kisgyermek születik. A „falka” fontossági sorrendje ekkor ugyanis felborul, és mindenkinek meg kell találnia a maga helyét, új feladatát. A kis kedvencek titkos élete című film második részében a szóra-koztatás mellett fontos és megszívlelendő emberi és „állati” gondolatok is szerepet kapnak.

Nagy sikert aratott a mozikban három évvel ezelőtt *A kis kedvencek titkos élete* című film. Az idén júliusban bemutatott második részben Max, a Jack Russel-terrier életében sorsdöntő esemény történik: gazdáinak családja kisgyermekkel bővül. A kutyának barátjával, Duke-kal, az újfundlandi keverékkel együtt

állatorvost, ennek következményeként hatalmas orvosi védőgallért kap a nyakába a már egyébként is zaklatott kutyus.

A gyermek felnövésével járó izgalmakat, félelmeket azonban le kell küzdenie Maxnek, ahogy minden szülőnek is, és meg kell tanulnia azt, hogy el tudja engedni a rábízott gyereket akkor, amikor

A kis kedvencek titkos élete 2.

Színes, szinkronizált amerikai animációs vígjáték, kalandfilm. „Hangkölszönzők”: Benkő Péter, Csőre Gábor, Dörner György, Elek Ferenc, Fesztbaum Béla, Gubás Gabi, Jordán Adél, Káldi Artúr, Murányi Tünde, Peller Anna, Szabó Győző, Széles Tamás. Rendezte: Chris Renaud.

vigyázni addig, amíg az eb távol van az otthonuktól. Természetesen a labda rövid időn belül nem megfelelő helyre kerül, ahonnan csak újabb próbatétel árán lehet visszaszerezni. A macskáktól hemzsegő világban ez nem egyszerű, ezért a túlsúlyos cica, a brit rövid szőrű Chloe tanítja meg kedvesen Gigit arra, hogyan „váljon macskává”.

Egy másik szálon az egykori házi kedvencből utcára tett, majd szuperhőssé váló nagyszájú nyúl, Hógolyó életének alakulásába csöppenünk. Itt az a kérdés vetődik fel, hogy vajon egy hétköznapi teremtmény tud-e segíteni bajba került barátainak, akár élete kockáztatásával is. Képes-e olyan tartalékokat mozgósítani, amelyek valahol mélyen, legbelül benne szunnyadnak? A szuperhősjelmez tényleg pluszenergiát kölcsönöz-e valakinek ahhoz, hogy akár erejét meghaladó feladatra vállalkozzon?

A film kasszasikert hozó első része arról mesélt, hogy távollétünkben mit művelnek valójában házi kedvenceink. A folytatás viszont egy olyan, több szálon futó történet, amelyben a kis kedvencek belső átalakulását, mondhatni, személyiségfejlődését követhetjük nyomon. Sajnos sokszor unalmas kitérőket is végig kell nézzünk ahhoz, hogy végül az összegabalyodott szálak kibogozódjanak.

Mégis elmondható, hogy a film könnyed szórakozást nyújthat a nyári szünetben nemcsak a gyerekek, hanem a szülők számára is, hiszen fontos gondolatokat is közvetít, például a felelősségről, a félelmeinkkel való szembenézésről.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

JELENET A KIS KEDVENCEK TITKOS ÉLETE 2. CÍMŰ FILMBŐL

meg kell tanulnia, hogyan bánjanak a kiscsivel. Max bár nagyon örül a gyermeknek, ahogy cseperedik a kicsi, túlságosan magára veszi a gyermeknevelés terhét, és mivel tökéletes gondozója, vigyázója szeretne lenni a kislánynak, állandóan stresszel.

Sok szülővel is megesik ez, ám most az emberi gondolatok itt a család kedvencében játszódhatnak le – ötletesen tükröt tartva a felnőtteknek. A stressz tüneteiként jelentkezik a kutyánál a folyamatos vakaródzás is, ezért gazdája felkeres egy

annak – felcseperedvén – már önállósnia kell. Max pedig szerencsésen felnő a feladathoz, sokat tanul a Kakas nevű walesi juhászkutyától – nevezzük úgy, a mentorától – az élet nagy dolgairól, szeretetről, a másokra figyelésről, bátorságról, bizalomról.

A történetben a főhős kis terrier továbbra sem vesz tudomást a belé halálosan szerelmes törpescicc kutyalányról, Gigiről, akit próbatétel elé állít az, hogy Max felítve őrzött sípoló labdájára próbál

Az utolsó vacsora Kecskeméten

Rófusz Ferenc megfilmesítette Leonardo alkotását

Animációs rövidfilmet készített Az utolsó vacsora címmel Rófusz Ferenc rajzfilmrendező. Az alkotást a tizennegyedik kecskeméti animációs filmfesztiválon vetítették először nyilvánosan. A légy című alkotásáért 1981-ben Oscar-díjjal jutalmazott alkotó negyven évet várt arra, hogy elkészíthesse a Leonardo da Vinci freskója ihlette animációs festményfilmjét.

1978-ban a Művészeti Tanács elutasította a filmtervét, de a rendező soha nem mondott le arról, hogy egyszer megvalósítja, amit eltervezett. A tíz és fél perces alkotáshoz végül 2015-ben kapott állami támogatást. A film képes forgatókönyvének írója és dramaturgia dr. Békési Sándor református teológus, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának docense, akivel Rófusz Ferenc annak idején a Pannónia Filmstúdióban dolgozott együtt.

A film zártkörű premierje tavaly közjogi méltóságok jelenlétében zajlott, pünkösdvasárnap a Duna Televízió sugározta, de az első nyilvános vetítése a június 19–23. között megrendezett kecskeméti animációs film-fesztiválon volt, méghozzá a rendezvény első napján, közvetlenül a hivatalos megnyitónapség után. A legjobb rövidfilmek versenyprogramjában abban a blokkban mutatták be, amelyekben a végül a fesztivál nagydíját elhozó (Láng Orsolya: *Szezon után*), a legjobb rövidfilmnek választott (Tóth Roland: *Bela*), valamint a legjobb technikai kivitelezésért járó különdíjjal jutalmazott (Bucsi Réka: *Solar Walk*) alkotásokat is vetítették.

A Kossuth-díjas rajzfilmrendezővel, a nemzet művészeivel a fesztivál megnyitója előtt beszélgettünk.

– Korábban úgy nyilatkozott: utólag örül, hogy 1978-ban nem kapott állami támogatást a film elkészítéséhez...

– Van Isten! – szúrja közbe Rófusz Ferenc, és tesz egyúttal pontot a kérdés végére. – Ha akkor megcsinálhattuk volna, elég gyenge film készült volna. Mert ugyan lényegében a képes forgatókönyvön és az elhangzó bibliai dialóguson semmit nem változtattunk, de a technikai fejlődésnek hála ma már egészen fantasztikus dolgokat is meg lehet csinálni. Ebben a produkcióban két- és háromdimenziós animációt is alkalmazunk, illetve élő filmes rész és speciális effektek is vannak benne. Ennek köszönhetően ma már el lehet érni azt a hatást, mintha valóban ott lennénk Milánóban a freskó előtt.

– Mire gondolt, amikor első ízben állt ott a Santa Maria delle Grazie kolostor refektóriumában, és látta a képet a valóságban?

– Elkezdtem aggódni, hogyan lesz hiteles a filmünk. Meg tudjuk-e jeleníteni azt a textúrát, elő tudjuk-e idézni azt az atmoszférát... Persze bizonyos szempont-

ból Leonardo da Vincinek sokkal nehezebb dolga volt, mint nekünk. Egy kimerevített „pillanatfelvételle” kellett belesűrítene az egész történetet, míg nekünk sokkal több lehetőségünk volt érthetővé tenni a közönség számára. És itt nemcsak az animációs technikákra gondolok, hanem arra is, amit például a zene, a hang hozzátehet a befogadói élményhez.

– De miért pont Az utolsó vacsorát akarta megfilmesíteni?

– Amikor annak idején a Pannónia Filmstúdióba kerültem, láttam, milyen rendkívül tehetséges kollégákkal vagyok körülvéve. Egyikükkel sem akartam versenyezni, hogy miben vagyok jobb náluk, hanem inkább valami új dolgot szerettem volna kipróbálni. Így jött a gondolat, hogy egy festményt – mondjuk, egy Bosch-képet – mozdítsak meg. Végül azért *Az utolsó vacsora* mellett döntöttem, mert a bejáratott utak és technikák helyett Leonardo is mindig valami újba fogott, itt például az alappal és a festékekkel kísérletezett. A filmmel elsősorban Leonardónak és az ő remekművének szeretnék emléket állítani, de mivel az egész keresztény kultúra is kicsit a feledés homályában van, ezért arra is szeretnék felhívni a figyelmet. Ez a freskó a mulandóságot jelképezi, leperreg, lemállik a falról, de az ereje még mindig döbbenetes, és azt hirdeti, hogy a megváltás és a szeretet az egész emberiség számára közös és örök. Ahogy egy Leonardónak tulajdonított mondás szól: ami jó az emberben, az elmúlik, de nem így a művészetben.

■ VITÁLIS JUDIT

JELENÉZ AZ UTOLSÓ VACSORA CÍMŰ FILMBŐL

Lelkivezetés mint Lélek-adaptáció

Kétezer éves hagyománnyal megismertető kézikönyv

A lelkivezetés kézikönyve címmel a Luther Kiadó gondozásában frissen megjelent kötet nem előzmény nélküli: egyházunk könyvkiadója 2013-ban Owe Wikström A káprázató sötétség című, a lelkivezetés elméleti és gyakorlati kérdéseit taglaló szakkönyvét adta az érdeklődő olvasók kezébe. A Heikki Kotila szerkesztette tanulmánykötet szintén azt célozza, hogy a lelkivezetés tartalma és különböző formái minél inkább ismertté váljanak azokban az egyházakban és vallásos közösségekben, amelyek korábban kevésbé voltak nyitottak ennek kétezer éves gazdag hagyományára.

Bár a fogalom egyre ismertebb protestáns körökben is, a téma iránti óvatosság még mindig jól kitapintható. Ennek számos oka lehet. Némelyek arra hivatkoztak, hogy a lelkivezetés egészen egyszerűen idegen jelenség, mivel nem saját felekezeti hagyományból eredeztethető. Mások azért tartózkodtak a lelkivezetéstől, mert szerintük ez kevésbé szólalatható meg azon tanításbeli hangsúlyok mellett, amelyeket egykoron például reformátor eleink megfogalmaztak. Néhányan inkább a hívek körében tapasztalt érdektelenségre hivatkoztak, mintha a hívek nem is igazán lennének nyitottak a lelki növekedésre és elmélyülésre, amely végső soron célja a lelkivezetésnek.

De vajon mi alapján állítható mindez? És ha van is némi igazságalapja, vajon mindez kinek a felelőssége? Bár az intézményes egyházakhoz való kötődés sajnálatos módon folyamatosan csökken hazánkban – számos nyugat-európai országhoz hasonlóan –, a vallásosság, még ha más világvallások iránti érdeklődésben testet öltve vagy nagyon is szekuláris formában is, de mégiscsak él és virágzik. Ma is keressük a biztos pontokat az életünkben, a végesség és végtelenség feszültsége ma is kitapintható, ma sem jó az embernek egyedül lennie, végképp nem egyedül maradnia, és ma is szükségünk van a valóságon túli titokra, hogy elviseljük a megmagyarázhatatlannak tűnő dolgokat.

A Heikki Kotila által szerkesztett tanulmánykötet nagyon izgalmas módon kísér-

li meg adaptálni azt a lelkivezetői hagyományt, amely az egyház kétezer éves múltjából táplálkozik. A könyv középpontjában az a kérdés áll, hogy miként lehetne egy konkrét nemzeti egyházba, a Finn Evangélikus Egyházba adaptálni a lelkivezetés hagyományának gazdag kincsestárát. Ez a kísérlet bizonyára izgalmas lehet azon egyházak számára, amelyek még csak ismerkednek a lelkivezetés fogalmával, de a folyamatosan változó társadalmi viszonyok között bizonyára azok számára is gyümölcsöző lehet, amelyek már régóta foglalkoznak a lelkivezetés új formáinak keresésével.

A könyvből sok gyakorlati ötletet meríthetünk, egyes gondolataival izgalmas belső párbeszédet folytathatunk, és egészen biztosan találkozni fogunk olyan kérdésekkel és megközelítésekkel is, amelyek nemcsak idegennek tűnnek majd, hanem azok is maradnak a számunkra.

A keresztény egyházak mindig is úgy tekintettek a természetre, a történelemre, az ember lelkivilágának belső rezdüléseire, mint amelyeken keresztül valami megsejthető a teremtő és szabadító Isten jelenlétéből. Ennek a közös hagyománynak a legfontosabb kincse az igei kinyilatkoztatás, amely Jézus Krisztus evangéliumában vált teljessé.

A lelkivezetés felől nézve a kinyilatkoztatással kapcsolatban a következő kérdések vetődnek fel: Mit kezdjek a megsejtéseimmel? Hogyan tudom adaptálni saját hitéletembe mindazt az üzenetet, amelyet

A lelkivezetés kézikönyve. Szerkesztette Heikki Kotila, fordította Ben-ce Áron. Luther Kiadó, Budapest, 2019. Ára 1800 forint.

az igehirdetésben vagy a tanítás különböző formáiban kaptam? Milyen formákat tudok találni a hit mélyebb gyakorlásához, és éppen az adott élethelyzethez milyen tartalmi hangsúlyokat kell előtérbe helyeznem? De ne felejtjük el, hogy a kérdés végső soron mégiscsak az: mennyire akarjuk, hogy a Lélek teret nyerjen bennünk, hogy a Lélek vezessen bennünket? A lelkivezetői folyamatban ugyanis – legyen akár egyéni, akár közösségi formában megvalósuló – mindig a Lélek vezetését keressük.

Miért is fontos ez a kérdés? 2010-ben átfogó szociológiai felmérés készült a Magyarországi Evangélikus Egyházban. Eredményei szerint egyházunk tagsága úgy érzi, hogy spirituális hiányban él. Inkább ápoljuk a tradíciót, és igyekszünk továbbadni az egyház tanítását, de kevésbé éljük meg közösségeinket olyan helyként, ahol lelkiileg is növekedhetnénk, és nehezen találunk olyan emberi kapcsolatokat, amelyek segítségünkre lehetnének abban, hogy a lelki elmélyülés útján támaszt, kísértést és végső soron vezetést kapjunk, hogy minél inkább a Lélek által legyünk vezetettek. E tanulmánykötet ebben a közös keresésben szeretne segítséget nyújtani.

■ JOÓB MÁTÉ

Hogy lehetett túlélni...

A megrendülés könyve

„Álmodtam, de valóság volt” – fogalmaz egy New Yorkba elszármazott magyar túlélő a holokauszt borzalmairól. A nemrég elhunyt Hermann Ildi fotóművész emigráns holokauszt túlélők visszaemlékezéseit gyűjtötte kötetbe, fotóival illusztrálva. A Hiányzó történetek – New York-i magyar zsidók történetei szívbe markoló, felkavaró olvasmány.

Az utóbbi években több olyan kötet is napvilágot látott, amely a holokauszt túlélők múltidézését és életútját tárja elénk. Tavaly jelent meg a *Sztehlo-gyerekek voltunk* című portrékötet (Luther Kiadó; szerkesztette Andrási Andor és Laborci Dóra), illetve az Ariadne csoport tagjait bemutató, *Egy-máshoz szólunk – hosszú hallgatás után* című könyv (Oriold és Társai Kiadó; szerkesztette Előd Nóra). Az előbbi kötet Stehlo Gábor lelkésznek és segítőinek embermentő munkájáról, életútjáról ad áttekintést, az utóbbi műben túlélők és embermentők vallomásait olvashatjuk. A Scolar Kiadó pedig idén adta ki a januárban fiatalon elhunyt Hermann Ildi *Hiányzó történetek – New York-i magyar zsidók történetei* című portrékötetét, amely tizennégy, Amerikába emigrált túlélő visszaemlékezéseit tartalmazza.

Tudnak-e ezek a művek újabb adalékkal szolgálni a hetvenöt éve történt eseményekhez? Válaszunk többrétű: igen, hiszen újabb életrajzok által világítanak rá a holokauszt borzalmaira; igen, ugyanis az élet-történetek és a túlélés által önmagukban is ellentmondanak a megbélyegző ideológiának; ugyanakkor nem, hiszen e portrék sem képesek feloldani vagy megértetni azt a traumát, amelyet a soa okozott.

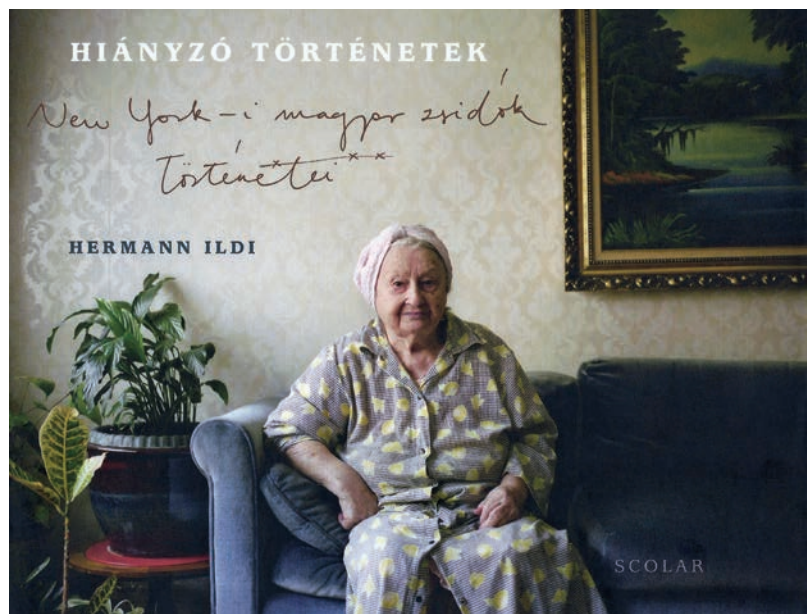
A holokauszttal foglalkozó alkotások sorában a *Hiányzó történetek* azért lehet kuriózum, mert a hazájukból New Yorkba emigrált túlélők visszaemlékezéseiben nemcsak időben, de földrajzilag is megtörténik az eltávolodás, ami több szempontból is új perspektívát ad. Más kötetekhez hasonlóan e mű alapján is képet alkothattunk arról, hogy milyen volt a holokausztot megelőzően békében élni. Több elbeszélésből is feltárul a fővárosi Deák téri, illetve fasori evangélikus iskola befogadó légköre, megismerhetünk embereket, akik helyálltak az embertelenség idején, ugyanakkor a megrázó beszámolók által átérezhetjük, hogy mit jelentett a sárga csillag ruhára

helyezése, majd a bujkálás, a deportálás, nem egy esetben a koncentrációs tábor szörnyűsége.

„Meg kell köszönni a Jóistennek, hogy megmaradtunk – mondja az egyik érintett a kötetben. – Nem is értem, hogy lehetett

gyarország sajátos értelmezéséről. A személyes történetek azért is izgalmasak, mert a különböző elbeszélések többször ellentmondanak egymásnak, így bizonyos tartalmak értelmezése és átgondolása az olvasó feladata marad.

Az elbeszélések erejét, hatását fokozza a kötet felépítését meghatározó képanyag. A többek között Capa-nagydíjjal, Lucien Hervé és Rodolf Hervé fotográfiai különdíjjal, valamint a *Hiányzó történetek* című cikksorozatáért a New York-i Asylum

Hermann Ildi: *Hiányzó történetek – New York-i magyar zsidók történetei*. Szerkesztette Illés Andrea. Scolar Kiadó, 2019. Ára 4999 Ft.

túlélni ruha és étel nélkül. Azt könnyebben értem, hogy lehetett meghalni. A szüleinek több mint száz leszármazottjuk van. Arra gondolok, hogy ha két emberből ilyen sok született, akkor nem is hatmillió ember ölt meg, hanem sokkal többet. Azt a sok gyereket is, akik nem születtek meg.”

Ez a könyv ugyanakkor azt is bemutatja, hogy miként lehetett más országban, bár traumával, de újrakezdeni az életet. A mű egyszerre szól a holokauszt időszakáról, a haza fogalmáról, hit és asszimiláció viszonyáról, az új társadalomba való beilleszkedés kérdéséről és az elhagyott ország, Ma-

Arts ösztöndíjjal is elismert Hermann Ildi ugyanis nem csak a személyes történeteket dokumentálta: az egyes megszólalókról az otthonukban készült portréfotók, valamint a személyes tárgyaikról mesterien rögzített fényképek újabb értelmezéssel szolgálnak. A fotóművész mindezekkel a jelent, az emlékeket és a megmaradt tárgyak üzenetét is elénk tárta.

Nehéz egy-egy történetet kiemelni a kötetből; ez a könyv egészében kiáltvány egy jobb, elfogadóbb, másokért kiállni kész világról.

■ G. Á.

Nem semmi!

Nyáron nálunk mindig akad valami javítanivaló a házon. Idén az átlátszó féltetőt szedtük le, hogy alatta kisebb karbantartási munkákat végezzünk el. Ha nagy meleg van, éppen abba a szobába szoktam behúzódní, amely előtt ez a tetőrész van. Próbálok írni, de ma nem tudtam. A féltetőre állandóan megpróbált leszállni egy-egy galamb, aztán szédelegve hulldogált lefelé, míg csak vissza nem nyerte elvesztett egyen-

súlyát. Bár kellemetlen lehetett nekik ez a manőver, én nagyokat nevettem rajtuk. Úgy megszokták, hogy ott van valami, amire leereszkedhetnek, hogy majdnem pórul jártak.

Az elmúlt héten meg hatalmas ablakainkat törölgettük át a lányaimmal a ház másik oldalán. Jólesett a melegben a vizes ronggyal bibelődni. Elégedetten néztünk végig a kész művön: minden csillogott-villogott. Ám alighogy a konyhába értünk, valami nagyot csattant

az üvegen, és egy kitért szárnyú madár sziluettje maradt ott porból. Szegény nekirepült a tiszta, fényes ablaküvegnek. Talán úgy tükröződött valami, hogy becsapta. Azt hitte, hogy van arra tovább út, pedig nem volt.

Azért írtam le ezeknek a pórul járt madaraknak az esetét, mert szeretném, ha nektek nem kellene hasonlóan csalódnotok. Jó, ha tudjuk, hogy valaki vagy valami van-e ott, ahol sejtjük, vagy nincs.

Vizsgák, jelentős meccsek előtt még mindig látni kis kalafigurát szorongató diákokat, versenyzőket, sportolókat, esetleg egy-egy ruhadarabnak mágikus erőt tulajdonító bajnokot. Sokat gondolkodtam már ezen: milyen hűségesen viszik magukkal a gyűrött, kopott akármiket! Úgy, mintha valóban megbízható segítők lennének. És kicsit sajnálom őket. Olyanban bíznak, ami nem megbízható. Van, akinek ez egy ásvány, egy patkó,

négylevelű lóhere, karkötő, szobrocscsa, egy állatalak, elefánt, delfin, ilyesmi.

De ha az ember ezektől várja a boldogságát, sikerességét, szerencsáját, akkor bizony a semmit markolja. Ezek a tárgyak tehetetlenek, ahogy a Biblia mondja: bálványok. Nem képesek megadni azt, amit vár tőlük az ember, mert nincs hatalmuk.

Nem azonos ez azzal, amikor kiskorunkban – vagy sokszor később is – szívesen alszunk együtt egy játékkal vagy a megszokott kispárnánkkal. Ez az otthonosság érzetét kelti bennünk, és ez rendben van. Nem félünk attól, hogy ha ezeket a tárgyakat elhagynánk, akkor bosszút állnának rajtunk. Amiben azonban rettegve bízunk, az bizony már átvette az életünkben Isten szerepét. Ha így járunk, sok családás fog érni.

Emlékszem a gyerekeim arcára, amikor babakorukban a szivárványos, csillogó szappanbuborékok után kapkodtak, aztán meghökkentek, amikor a gömbök szétpattantak, a kezükben meg semmi sem maradt. Eszembe jut az a kiállítás is, amelyen vastag üvegből készült padlón lehetett megközelíteni a látnivalókat. És bizony nagyon ijesztő volt, pedig teljesen biztonságosnak bizonyult. Nem is olyan könnyű rájönni tehát, hogy mi bizonytalan, és mi biztos.

Kislánykoromban persze nekem is voltak az iskolába menet „varázköveim”. Ha jobb lábbal következett rájuk a lépés, az jót jelentett, ha ballal, akkor rossz napra számítottam. De elég hamar kitaláltam egy ravasz megoldást a „balsors” ellen: egyszerűen ráugrottam a megfelelő lábbal akkor is, ha nem az következett. Így utólag elég mulatságos belegendolni: a sorsfordító hatalmat, amilyen ez a „varázkő” volt, még egy olyan kicsi lány is ki tudta játszani, mint amilyen én voltam.

Szappanbuborékot fújni, amelynek a belsejében levegő van, jó szórakozás. Magad is elkészítheted a hozzá való folyadékot mosogatószerből és kevés vízből. Buborékos tippeket találhatsz több videóban is a YouTube-on, arra is vannak ötletek, hogyan lehet óriási a buborék.

*

Figyelmedbe ajánlom Szép Ernő Luftballon című versét megzenésítve – a YouTube-on megtalálod –, Halász Judit előadásában. Hogy mi valami, és mi semmi, az ebből a dalból is kiderül.

Tehát nem is volt olyan igazán nagy a hatalma.

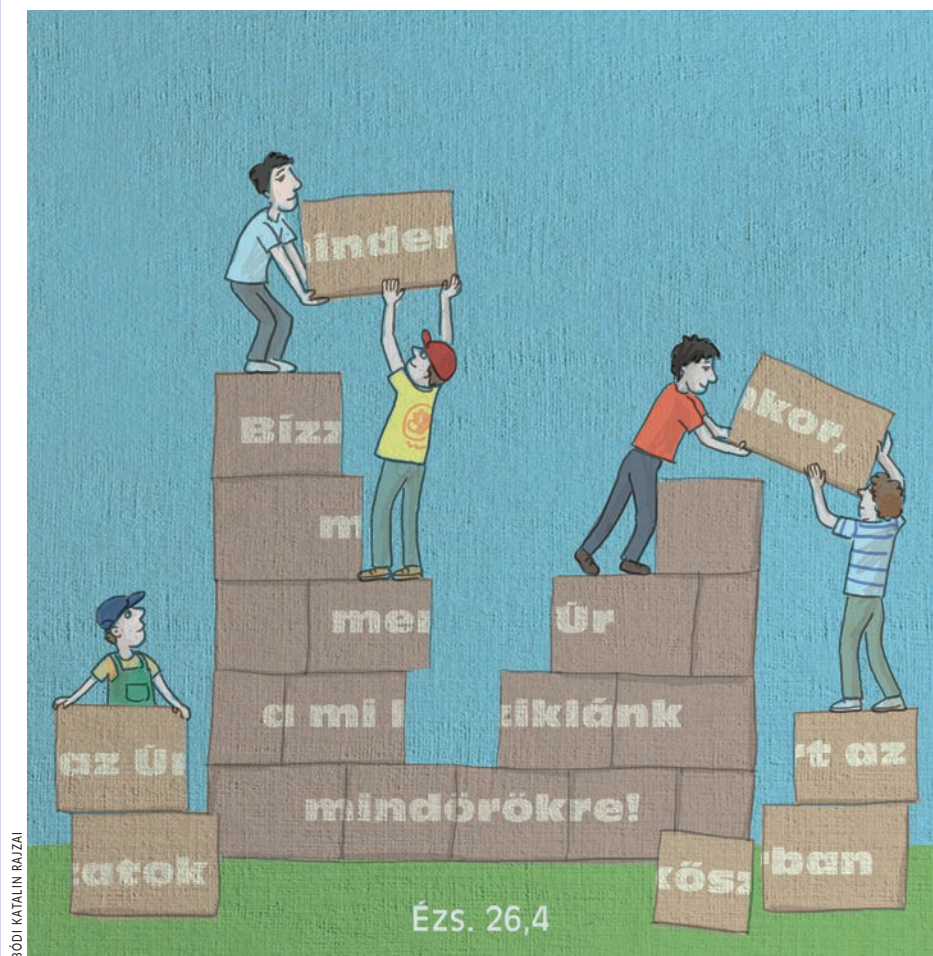
Az is tény, hogy ha valaki nagyon rosszat vár, akkor gyakran tényleg szerencsétlenebb napja lesz. Mindennap történnek jobb és kevésbé jó dolgok is, és sokszor rajtunk áll, melyiket vesszük észre. Kisgyerekes anyukákból álló csoportom tagjaival hálánaplót vezetünk, hogy minden napban sikerüljön megtalálnunk azt, ami ajándék volt. Ezzel persze nem mi csinál-

juk magunknak a jó dolgokat, csak a figyelmünket irányítjuk rájuk. Ahogy tud az ember egy lepkét nézni (meg lefényképezni), és tudja nézni a mögötte levő virágot is – és akkor az előtérben a lepke homályos lesz.

A legfurcsább az, hogy mindenki keres kapaszkodót, biztonságot, és nagyon szeretnénk egyenes utat, olyat, amelyen erőfeszítés nélkül járhatunk, és semmi sem nehezé. De ilyen egyáltalán nincs.

Ha jobban megnézzük egy irigyelt sztár életét, rögtön sajnálni kezdjük, és rájövünk, hogy nem szívesen cserélnénk vele.

És Isten sem ígért ilyen utat egyikünk számára sem! Azt kínálja fel, hogy biztosan velünk lesz az utunkon, és mindent a javunkra fordít. Ezt viszont egészen biztosan meg is teszi. Ha hozzá fordulunk, soha nem fogunk az üres levegőbe kapaszkodni. Ő valóban hatalmas Isten. ■

BÓDI KATALIN RAIZAI

Ha segítesz a rakodómunkásoknak a helyükre illeszteni a ládákat, megkapod Ézsaiás próféta mondatát arról, miért Istenben kell bízunk

● Társadalom és egyház
● Kereszténység és közélet
● Krisztus és a 21. század
● A világ (nem csak) lutheránus szemmel

Kötőszó – Rákérdez, következtet, összekapcsol.

Olvassa, kövesse és ossza meg!

kotoszo.blog.hu

Könyvesbolti zárvatartás. Értesítjük tisztelt vásárlóinkat, hogy a Luther Kiadó könyvesboltja (Budapest VIII. ker., Üllői út 24.) július 29. és augusztus 9. között zárva tart. Nyitás: augusztus 12-én, hétfőn 9 órakor.

Nyári szünet az országos irodában. Tájékoztatjuk egyházközseégeink, intézményeink vezetőségét és tisztelt partnereinket, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája a nyári időszakban július 29. (hétfő) és augusztus 9. (péntek) között zárva tart, az ügyintézés ez idő alatt szünetel. Az első munkanap augusztus 12., hétfő, a szokásos munkarend szerint. *Krámer György országos irodaigazgató*

Felhívás parókusi alkalmassági vizsgálatra. A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatala értesíti a hatéves képzésben részesült, 2017 nyarán ordinált beosztott lelkészeket, hogy az október 7-ére tervezett parókusi alkalmassági vizsgálatra július 31-ig kell írásban jelentkezni a püspöki hivatalban (e-mail: nyugati.kerulet@lutheran.hu). A püspöki hivatal a jelentkezések beérkezése után küldi ki az írásbeli feladatok és a szóbeli tételek anyagát.

APRÓHIRDETÉS

Találja meg társát harminc éve sikeresen működő társkereső irodában; rendezvények. Telefon: (+36) 1/269-4589; Kiss Etelka.

Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félórája

 KOSSUTH RÁDIO

Kéthetenként hétfőn, 13.30-kor a Kossuth rádió műsorán
 Interneten: [Mediaklikk.hu](http://mediaklikk.hu)

Kövessen bennünket az interneten is:
evangelikus.hu

Naponta aktuális tartalommal, lelki táplálékkal, friss hírekkel, érdekes interjúkkal, véleményekkel, videókkal és képekkel várja Önt a Magyarországi Evangélikus Egyház hivatalos honlapja.

Egy kattintásra vagyunk Öntől!

Indián úrvacsorája

Szeretjük a konferenciákat. Már az előkészületek is örömet adnak: megtalálni, elkérni az Úrtól a fő témát, az ahhoz illeszkedő igéket; felkérni az előadókat, biznyságtévőket. Fontos az éneklés, a zene. Jó elővenni a régi és az új énekeket. „Aki énekel, kétszeresen imádkozik” (Augustinus). Már a Lélek általi éneklés alatt megszólíthat minket Isten. Egyházunk nagy kincsei a konferenciáknak helyet adó intézmények szerzte az országban: hegyvidéken (Piliscsaba, Mátra), tóparton (Balaton). Több egyházmegyének és gyülekezetnek van a találkozáshoz saját helyszíne az ország különböző pontjain.

Évtizedek óta szervezek, vezetek programokat, konferenciákat, és nem tudom megenni. Jó megélni a különböző korosztályok családi közösségét. Építő tapasztalat a sokféleség. Sokféleség a hit megélésében és a gyülekezeti, nemzetiségi, családi, társadalmi háttérrel illetően. Így voltunk együtt az ideai missziói konferencián június 30-tól július 3-ig a piliscsabai Béthel Evangélikus Missziói Otthonban. Az ilyen találkozó hasonlít a vitorlázáshoz. A sikeres hajózás feltétele, hogy a jármű tiszta legyen, a műszerek hibátlanok, és minden a helyén legyen. De mozdító szél nélkül az egész nem működik. Ezért a „szélért”, az isteni jelenlétért imádkozunk minden esetben.

Ez év igéje volt a mottó: „Törekedj békességre, és kövesd azt!” (Zsolt 34,15) Több aspektusból közelítették a témához az igehirdetők, előadók: Szemerei János, Kondor Péter püspökök, Lupták György, Luptákné Hanvay Mária, Prókai Árpád lelkészek.

Egy piliscsabai házaspár, Olaj-Rabóczy Anett és Olaj Dávid a magzatvédelemről szoltak. Anett korábban átélte a magzat elvesztésének traumáját. Több év küzdelem, gyötrelme, ima után Isten megáldotta megtisztulással, új élettel, jó házassággal és négy gyermekkel. Férjével sok lánynak, asszonynak segítenek ebben a rendkívül fajsúlyos, egész társadalmunkat érintő kérdésben.

A bűn, bűnhődés, megtérés, újrakezdés mindenkit érinthet, de most profi bűnözőkről, maffiózókról hallottunk Jánosa Attila börtönlelkésztől és Száva Lajos Vazultól, az egykori alvilági vezetőtől, aki a börtönben élte át az újjászületést. A Száva családról sokan hallottak a rendszerváltás utáni években. Élet-halál urai voltak. Isten megkönyörült a „keresztapán”. A börtönmisszió segítségével nagy belső tusák, harcok után megbékélt Istennel. A börtön mosdójában adta át életét, vallotta meg bűneit Megváltójának.

IstenSzeretők címmel adtak elő ihletett összeállítást Szemeredi Bernadett és Széplaky Géza színművészek: verseket, dalokat, megérintő hitelességgel. Színfoltja volt konferenciánknak Jeanne-Marie Wenckheim Dickens dobozi grófnő, aki nyolcévesen volt kénytelen elhagyni hazáját, és kalandos, számtalan fordulatban gazdag életet élt több országban. Hatvanévesen tért haza falujába. Beköltözött az elhagyott, omladozó plébániára, éveken át szervezte a hitoktatást, támogatta a szegényeket.

Életében először vett részt ilyen programon Indián barátunk, hűséges kutyájával, Tarzannal. Indián a maga készítette kis kunyhóban lakik Pest egy rejtett zugában. Állami gondozotként nőtt fel, sok bántás, fájdalom érte. Elveszettként sodorta az élet. Évekkel ezelőtt megtért, megszabadult a szenvedélybe-

A SZERZŐ FELVÉTELE

tegségből. Amikor jeleztem neki, hogy a záró istentiszteleten, ha szeretne, ő is vehet úrvacsorát, azt felelte, hogy régen vágyódik erre, de méltatlannak érzi magát. Boldogan biztattam, így életében először vette magához a fáradtakat magához hívó Pásztor testét és vérét. Isten asztalánál Indiánnak is van helye. Az asztal mellett pedig Tarzan kutyának is.

Egy ilyen konferenciához hozzátartoznak a reggeli imaközösségek, az éjszakai séták, beszélgetések, a kötelező cukrászadalátogatás, jóízű étkezések, anekdotázások. Ezekon keresztül is megtapasztalhattuk Urunk felénk áradó szeretetét és a testvéri közösséget.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS
országos missziói lelkész

Virágzó színek Jézus keresztjében

Együtt énekeltek a testvérkórusok

Húsz évvel ezelőtt a bajorországi Pyrbaum evangélikus gyülekezete értesült arról, hogy a csákvári evangélikusoknál kórus alakult, és a német kórus – Konrad Heck akkori presbiter, valamint Ernst Damm karnagy vezetésével – ellátogatott a településre. A vizitet viszontlátogatások sora követte, s a két gyülekezet 2005 óta immár testvérkapcsolatban áll egymással, nyaranta az ifjak együtt táboroznak. Idén június 20–23. között a bajor kórus vendégeskedett Csákváron.

Érkezésük estjén a vendégek közös presbiteri megbeszélésen számoltak be gyülekezetük és egyházaik helyzetéről. Péntek a kirándulás napja volt: eyebek mellett a

siófoki Makovecz-templomot, a balatonfüredi evangélikus templomot és a tihanyi apátságot tekintette meg a lutheránus csoport. A napot – a Vértesi Natúrpark szer-

vezésében – játékos „pusztapróba” zárta, amelyen vegyes csapatokban tehették próbára ügyességüket az arra vállalkozók.

Szombat délelőtt a házigazdák lovas kocsikon vezették végig a vendégeket Csákvár nevezetességein, útba ejtve a Vértesi Natúrpark központját, a Gessnerházat, a Dorny Mihály által készített makettek, az év fagyaltja címet többször elnyert Csuta cukrászdát, a csákvári fazekasházat és az Esterházy-kastély parkját; ám a délután már a fő eseményre, a két kórus közös zenés áhítatára való készülés jegyében telt.

A pyrbaumi Szent György evangélikus kórust a karnagyuk, Stephanie Schneider, a csákvári Harmonia Floriana kórust Szebik Ildikó készítette fel az esti koncertre, amelyen a német és magyar nyelvű műveket felváltva vezényelték.

A vasárnapi istentiszteleten Klaus Eyselein lelkész prédikált. Igehirdetésében a színek versengésének példája nyomán beszélt arról, hogy mindnyájan ugyanabból a Fényből származunk, és minden különbözőségünk ellenére együtt alkotunk teljességet. Utalt az idei év igéjére is – „Törekedj békességre, és kövesd azt!” (Zsolt 34,15) –, és hozott ajándékba egy színes képet is, melyet egy olyan iraki menekült készített, aki a neumarkti evangélikus gyülekezetben talált békeséget. A képen a színeket Jézus Krisztus keresztje teszi elválaszthatatlanná. Szép szimbóluma ez a két gyülekezet és a testvérkórusok virágzó kapcsolatának is.

■ SZEBIK KÁROLY

Sárbogárdi „közmunka”

A Fejér Megyei Népművészeti Egyesület közreműködésével – Nemes Ferenc népi iparművész, Viasz Zoltán hangszerkészítő és Váraljai Péter szakmai vezetésével – június 24–29. között tartotta meg fafaragótáborát a Sárbogárd–Sárszentmihályi Evangélikus Egyházközség. A huszonöt résztvevő délelőttként egy-egy bibliai szereplő életével ismerkedhetett meg, a szakmai kirándulás idején pedig Szenna volt, ahol a Szabadtéri Néprajzi Múzeumot keresték fel. Saját alkotásaik kiállítása mellett a táborlakók segédkeztek a június 10-i missziói nap bevételéből vásárolt bölcsődei udvari játékok felállításában is, amelyeket nagy lelkesen vettek birtokukba az apróságok.

■ VÁRALJAINÉ MELIS ORSOLYA *felvétele*

Bilum az oltáron

A külmissziói egyesület nyári konferenciája

Pápua Új-Guinea országára, az ott élők örömeire és nehézségeire terelődött idén a figyelem az Evangélikus Külmissziói Egyesület által szervezett nyári konferencián. E régió kiválasztásában szerepet játszott, hogy az egyesület ismét pályázatot hirdetett evangélikus iskolások körében, amelynek jutalma lett a július 4-7. között megtartott piliscsabai alkalmon való részvétel.

A diákok versenyének témáját Bálintné Kis Beátának, az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME) Afrika-referensének pápua új-guineai élményei adták, amelyeket *A garamut hangja* című könyvében örökített meg. Így adódott, hogy az együttlétnek szinte ugyanannyi fiatal résztvevője lett, mint ahány felnőtt, rendszeres konferenciázó, akik természetesen arra is választ kaphattak, mi is az a *bilum*.

Penga Nimbo pápua lelkipásztor már ismerősként érkezett Magyarországra, a Béthel Evangélikus Missziói Otthonba, hiszen a tavalyi konferenciának is előadója volt. Ő mondta el, hogy a *bilum* az asszonyok által horgolással, csomózással készített szatyor, és szinte jelképe országának. A nők – homlokukon támasztva meg a *bilumot* – fejükön cipelnek mindenféle terhet: a gyümölcsöktől, zöldségektől kezdve a tűzifán át egészen a pici csecsemőkig. A pápua lelkipásztor diákepeket is mutatott arról, hogy az asszonyok miként erősítik fel egy-egy faágra a szütyőkben szunynyadó kisebb gyermekeiket, amíg napi munkáikat végzik.

Megtalálható azonban a *bilum* a templomokban is, ráterítve az oltárra, ráakva a keresztre. Gyönyörű jelkép ez! Jézus úgy hordozza a világ bűnét, vétkeink súlyát, ahogyan pápuaaföldön cipelik napi terheiket az emberek ezekben a hálókban. Ez a keresztre helyezett *bilum* ihlette a konferencia szervezőit arra, hogy az előadások tartalmául Pál apostolnak a *Galatalevélben* megfogalmazott kérését jelöljék meg: „Egymás terhét hordozzátok, és így töltsétek be Krisztus törvényét.” (Gal 6,2)

A teológiai alapvetést Bácskai Károly docens, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Újszövetségi Tanszékének vezetője tartotta. Érdekes dologra hívta fel a hallgatóság figyelmét: arra, hogy az eredeti görög szöveg több értelmezésre ad lehetőséget. Lehet úgy fordítanunk

ezt a páli mondatot, hogy egymás gyöngeségeit kell elviselnünk. De úgy is értelmezhetjük, hogy Pál azt kéri levelének címzettjeitől, egymást hordozzák mint terhet. Akkor viszont a keresztes ember erkölcsi felelősségére utal az apostol.

Bácskai Károly tanítása jó bevezetőként szolgált, mert mély, tartalmas beszélgetést indított el, és talajt készített a diákok által készített „pápua jelenetnek”, illetve más két előadásnak, amelyek már a gyakorlatban mutatták be egymás hordozásának mikéntjét.

Gáncs Péter nyugalmazott püspök egyházunk missziói bizottságának elnökeként küldetésünkről szólt. Felidézve Jónás próféta példáját, azt hangsúlyozta, hogy a hívő embernek Isten szemével kell látnia a világot. A gyülekezeti tagoknak Isten missziójába kell beállniuk! Először legyünk tanítványok, akik a Mestertől tanulunk és kapunk látást – mondta a püspök –, és csak azután apostolok, vagyis küldöttek. Ugyanakkor azt is hozzátette, hogy az Istentől való tanítatás nem állhat meg – Isten Szentlelke által szüntelenül formálódni kell.

Dobos Ágoston békésszentandrás református lelkipásztor – gyülekezeti szolgálata mellett – felvállalta, hogy gondozza a határ mentén létrehozott gyűjtőtáborokban élő migránsokat. Megrendítő módon mutatta be az ott lakók sívár mindennapjait és azt, hogy miként próbál munkatársaival együtt – akik között van evangélikus lelkipásztor és presbiter is – örömet, felszabadultságot vinni közójük. És természetesen megszólal Isten ígéje, vigasztalása is. Lenyűgözte a hallgatóságot a bemutató, ahogyan – mobiltelefonjának segítségével – másodpercek alatt kurd vagy urdu nyelven hangzott fel a Biblia fontosabb tanítása.

A bibliai Ruth történetén keresztül egyedi látásmóddal érzékeltette az esti áhítatok igehirdetője, Nagyné Szeker

A SZERZŐ FELVÉTELE

Éva rákoskeresztúri evangélikus lelkész egymás terhének hordozását.

Erre határozta el magukat a konferencia résztvevői is az alkalom zárásaként. A piliscsabai együttlét kezdetén ugyanis név nélkül mindenki ráírhatta egy kártyára azokat a dolgokat, amelyek akadályozzák abban, hogy Krisztust teljes szívvel követni tudja. Ezek a lapocskák egy *bilumban* lettek összegyűjtve a konferencia elején, a végén pedig onnan húzták ki a résztvevők egymás kártyáit. Azt senki sem tudta, hogy kiért fog ezentúl imádkozni, de azt igen, hogy miért is fog könyörögni a jövő évi találkozásig... így hordozva névtelenül egymást mint „terhet”.

■ B. PINTÉR MÁRTA,
az EKME lelkes elnöke

Emelkedő támogatás szociális intézményeknek

A minimálbér és a garantált bérminimum emelkedésével járó többletkiadásokat továbbra is átvállalja a kormány az önkormányzati, egyházi és civil fenntartású szociális intézményektől, s a hozzájárulás a jövő évtől beépül a normatív támogatásba – jelentette be az Emberi Erőforrások Minisztériumának szociális ügyekért felelős államtitkára, Fülöp Attila június 24-én Budapesten.

Fülöp Attila a Schweitzer Albert Református Szeretotthonban azt mondta, az elmúlt években nagymértékben nőtt a minimálbér és a garantált bérminimum, ami érintette a szociális és gyermekvédelmi területet is, az állam pedig gondoskodik arról, hogy a munkáltatók ki tudják fizetni a megemelt összeget.

Eddig egyedi döntések formájában történt az átvállalás, a jövő évtől azonban

a hozzájárulás beépül a normatív támogatásba, ezáltal csökken az intézmények adminisztrációs terhe, működésük pedig kiszámíthatóbb és stabilabb lesz – közölte az államtitkár. Hozzátette: a jövő évi költségvetésben már szerepel az erre a célra szánt mintegy negyvenmilliárd forint, a költségvetés elfogadása után pedig megnyílhat az út ahhoz is, hogy „törvényi garanciát biztosítsanak” a megemelt normatívának.

Fülöp Attila példaként elmondta: az olyan, időseket ellátó otthonoknak, mint a Schweitzer Albert Református Szeretotthon, eddig az egy ellátottra jutó finanszírozási normatívája 652 ezer forint volt évente; a plusztámogatás 313 ezer forint, így jövőre már 965 ezer forint lesz az intézmény normatívája. A sajtóanyag szerint a fogyatékos emberek nappali intézményeinek normatívája eddig ellátottanként 500 ezer forint volt, ez jövőre 189 ezer forinttal emelkedik, egy demensellátást nyújtó idősonthon 769 ezer forintos fejenkénti támogatása 372 ezer forinttal nő, a gyermekotthonok 866 ezer forintos normatívája pedig 516 ezer forinttal lesz több ellátottanként.

■ Forrás: MTI

Fejlesztések a Magyar falu program keretében

Több száz fejlesztés indul el tizenhárommilliárd forintból országszerte az ötezer főnél kisebb lélekszámú településeken a Magyar falu program keretében – közölte Gyopáros Alpár, a modern települések fejlesztéséért felelős kormánybiztos a Magyar Távirati Irodával.

Közleményében Gyopáros Alpár azt írta, hogy a falusi önkormányzatoknak kiírt pályázati felhívás hatmilliárdos keretére 461, *A helyi egyházi közösségi terek fejlesztése* című pályázati felhívás hétmilliárdos keretére pedig 487 nyertes pályázat érkezett. Mindkét kiírás teljes összegét felhasználják.

A kormány februárban hirdette meg a pályázatokat, amelyek közösségi terek fej-

lesztésére és a helyi identitástudat erősítésére adnak lehetőséget a kistelepülések önkormányzatainak és egyházi közösségeinek. A kiírás célja a vidéki településeken nagy számban kiürült parókiák, plébániák, volt egyházi iskolaépületek és működő, de korszerűtlen önkormányzati ingatlanok hasznosítása, étellel megtöltése – ismertette a kormánybiztos. Hozzátette, a pályá-

zatokat május közepéig lehetett benyújtani, a Miniszterelnökség hatvan napon belül döntött a nyertesekről, amelyeknek a listája a *Kormany.hu* honlapon érhető el.

Gyopáros Alpár hangsúlyozta, a kormány célja a *Magyar falu programmal* az, hogy javuljon a falvakban élő emberek életminősége. Az első két kiírásra érkezett jelentős túljelentkezés miatt a program 2020-as pályázati céljainak meghatározásakor kiemelt figyelmet fordítanak majd a helyi közösségek fejlesztésére – tájékoztatót a kormánybiztos.

■ MTI

Az *Evangelikus.hu* információi szerint a következő evangélikus egyházközségek vettek sikeresen részt a pályázaton, és kaptak támogatást helyi egyházközségi terek fejlesztésére: Ágfalvi és Sopronbánfalvi Társult Evangélikus Egyházközség; Ambrózfalva–Csanádalbertyi–Pitvarosi Evangélikus Egyházközség; Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon; Bakonycsérnyei Evangélikus Egyházközség; Beledi Evangélikus Egyházközség; Bérei Evangélikus Egyházközség bokori leányegyháza; Csabacsúdi Evangélikus Egyházközség; Csomádi Evangélikus Egyházközség; Felsőpetényi Evangélikus Egyházközség; Gerendás–Csorvási Társult Evangélikus Egyházközség; Györköny–Bikácsi Társult Evangélikus Egyházközség; győrújfalui evangélikus leányegyház; Kemenesmagasi Evangélikus Egyházközség; Kemenesmihályfai Evangélikus Egyházközség; Kissomlyói Evangélikus Egyházközség; Kőlcsei Evangélikus Egyházközség; Kőszegi Evangélikus Egyházközség; legéndi evangélikus leányegyház; Lucfalvai

Evangélikus Egyházközség; Mórchida–Árpási Evangélikus Egyházközség; Nagyalásony–Dabrony–Nemesszalóki Társult Evangélikus Egyházközség; Nagygeresdi Evangélikus Egyházközség; Nemescsó–Meszlen–Acsád–Kőszegdoroszlói Társult Evangélikus Egyházközség; nemeskocsi evangélikus leányegyház; Nagyalásony–Dabrony–Nemesszalóki Társult Evangélikus Egyházközség; Ózd–Putnoki Társult Evangélikus Egyházközség; Porrogszentkirályi Evangélikus Egyházközség; Pusztaszentlászlói Evangélikus Egyházközség; Rábászentandrási Evangélikus Egyházközség; Sikátori Evangélikus Egyházközség; Szügyi Evangélikus Egyházközség; Tab és Környéke Evangélikus Egyházközség; Tési Evangélikus Egyházközség; Tét–Kisbábóti Társult Evangélikus Egyházközség; Tordas–Gyúrói Társult Evangélikus Egyházközség; Vadosfai Evangélikus Egyházközség; Vönöcki Evangélikus Egyházközség; Zalaegerszegi Evangélikus Egyházközség; Zalaistvándi Evangélikus Egyházközség.

Egyházi személyeket tüntettek ki

Az általa ünnepnek javasolt napon vette át díját Roszík Gábor

Huszonkilencedik alkalommal rendezték meg a gödöllői Alsóparkban, a Világfánál a magyar szabadság napját arra emlékezve, hogy 1991. június 19-én 15 óra egy perckor hagyta el Záhonytól az utolsó szovjet katona hazánk területét, Magyarország ezzel újra szabad, független állammá vált. 2001-től az Országgyűlés döntése alapján június 19. nemzeti emléknap, június utolsó szombatja pedig a magyar szabadság napja. Ez alkalomból idén Roszík Gábor evangélikus lelkész, rendszerváltó politikus és dr. Beer Miklós, a Váci Egyházmegye nyugdíjba vonuló püspöke vehette át a Magyar Szabadságért díjat.

Gödöllőn, a Velekei József Lajos alkotta Világfa előtt 1991 óta a magyar történelem egy-egy részletének felelevenítésével, a magyar kultúra értékeinek bemutatásával ünneplik a szabadságot.

A Magyar Szabadság Napja Alapítvány kuratóriuma Roszík Gábor evangélikus lelkész részére életútjának, az ország függetlenségéért, demokratikus átalakításáért végzett tevékenységének elismeréséül ítélte oda a Magyar Szabadságért díjat.

Roszík Gábor a legújabb magyar demokrácia első szabadon megválasztott országgyűlési képviselője. Lelkészcsaládból származik, diplomáját az Evangélikus Teológiai Akadémián szerezte. 1984-ben került lelkészként Gödöllőre, ahol a lelkészi állást tíz éven át töltötte be. Ez idő alatt a veresegyházi és az isaszegi lelkészi feladatokat is ellátta. 1988 novemberében részt vett a Magyar Demokrata Fórum (MDF) gödöllői szervezetének megalapításában. Még ebben az évben nyílt levelet fogalmazott meg Gödöllő és Isaszeg akkori országgyűlési képviselőjének; a párt kezdeményezésére a képviselő asszonyt (Cservenka

Ferencné, MSZMP – a szerk.) visszahívták a parlamentből, és 1989 áprilisában elérték, hogy lemondjon mandátumáról. A kommunista rendszerben ez volt az egyetlen sikeres kísérlet képviselő elmozdítására a parlamentből.

Az 1989. július 22-én tartott időszaki választáson Roszík Gábort országgyűlési képviselővé választották. 1947 óta ő volt az első szabadon választott országgyűlési

képviselő, az akkori magyar Országgyűlés egyetlen demokratikusan választott tagja, aki a rendszerváltozás többpártrendszerprogramjával került a parlamentbe. 1990-ben az MDF színeiben ismét országgyűlési képviselő lett. Roszík Gábor egyik kezdeményezője volt a magyar szabadság napjának, az 1991. június 30-án tartott első megemlékezésnek. Az Országgyűlés 2001-ben határozatban rögzítette a nap elnevezését és az ünnepet is.

A Magyar Szabadság Napja Alapítvány kuratóriuma Beer Miklós megyés püspök részére a keresztény értékrend képviseléséért és terjesztéséért, a szegények és az oltalomra szoruló emberek védelméért végzett tevékenységének, személyes példamutató életútjának elismeréséül adományozta a Magyar Szabadságért díjat.

Beer Miklós a papi pályáját Esztergomban kezdte, ahol 1966-ban szentelték fel. A budapesti Római Katolikus Hittudományi Akadémián (ma Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Kar) avatták teológiai doktorra. Lelkipásztori munkáját Kőbányán, Szobon, Márianosztrán, Pilismaróton, Dömösön és Esztergomban végezte. Közben teológiai tanárként filozófiát oktatott az Esztergomi Hittudományi Főiskolán, majd később az intézmény rektora lett. 2000-től az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye segédpüspöke, majd 2003-ban II. János Pál pápa a Váci Egyházmegye megyés püspökévé nevezte ki. Jelmondata: „Rendületlenül a hitben.”

■ Forrás: Godollo.hu

Nő az esély Nádasdon is

A megszokotthoz képest jóval korábban benépesült július 5-én, pénteken a Nádasdi Evangélikus Diakóniai Központ udvara, majd épülete. Kicsi és még kisebb nádasdi babák kísérték el édesanyjukat egy ez idáig szokatlan programra. Ennek célja az volt, hogy csoportos formában biztosítsa a *Nő az esély* projektben részt vevők számára egyes, a munka világába való visszatéréshez szükséges készségek fejlesztését.

A délelőtt témája a munkaerőpiac, a különböző ellátások melletti munkavégzés, a megfelelő kommunikáció és végezetül az egészséges életmód volt. A program „babás” és „babamentes” szakmai része és játékos feladatai után az édesanyúk jól megérdemelt ajándék arcmasszázskezelésben részesültek.

■ Forrás: Nádasdi Evangélikus Egyházközség

Országos bánki formálódás

Idén már hetedik alkalommal rendezték meg Bánkon az országos evangélikus ifjúsági tábort. Összesen nyolcvanhat fiatal érkezett az ország huszonegy településéről – sőt a Felvidékről is – a Nógrád megyei településre. Ennek alapján bátran kijelenthető, hogy e július első hetében zajlott együttlét nem csak névleg volt országos.

A hétfő esti igei alapvetés után reggelente Csadó Balázs lelkész tartott áhítatokat, amelyeken bevezette az egyes napok témáit. Ezekben a témákban – az áhítatok után – csoportos foglalkozásokon nyílt lehetőség még jobban elmélyedni, megosztva egymással a gondolatokat, érzéseket.

A délelőtti lelki töltekezést ebéd, majd – naponként eltérő – színes programok követték. Sor került a hagyományos vizes vetélkedőkre, nem maradt kihasználatlanul a saját építésű, hatalmas vízi csúszda,

a Slip 'n' Slide sem. A legbátrabbakra az erdő közepén valódi spártai akadálypálya várt, amelyen meglepően rövid idő alatt minden eltökélt résztvevő tetőtől talpig besározódhatott. Szerencsére ezeket az alkalmakat mindig strandolás követte, így mindenki lemoshatta szennyét a Bánki-tó tisztító vizében.

A lelkes énekléssel kezdett esti áhítatokon – a napok sorrendje szerint – Slezák Bence, Nagy Ádám, Hegedűs Gábor, Rosta Izabella és Sánta József lelkészek, illetve teológushallgatók foglalták össze az addig-

ra kimerült csapatnak a nap során elhangzott ígéseket és gondolatokat, hogy azután a mindnyájan újult erővel veselkedhessenek neki az éppen aktuális esti programnak. Példának okáért elemlámpás számháború és éjszakai frizbi során mérhették össze ügyességüket a fiatalok, egy nyugodtabb estén viszont Róka Szabolcsnak a Krisztus Urunkról és Szent Péterről szóló meséjét hallgathatták.

A táborozók – a lelki szolgálattevők mellett – vezetőként számíthattak Bödecs Mónikára, Pásztai Noémire, Tabányi Pálra, Benyusovics Dalmára, Keresztes Zsanettre és Rendi Andrásra is.

Az étkezések alkalmával végig „kitörő lelkesedéssel” voltak jelen számosan a bánki és a felsőpetényi evangélikus gyülekezet tagjai közül. A záró istentiszteleten Pongrácz Máté lelkész szolgált a fiatalokból verbuválódott zenekar közreműködésével.

A régebb óta táborozók közül többnek a visszajelzése szerint is az utóbbi évek legjobban sikerült táborát tudhatják maguk mögött a szervezők, illetőleg a résztvevők, akik mindannyian ráeszmélhettek Isten jelenlétére is. Sőt talán arra is, hogy Isten e közösségnek nem csupán „tagja” volt, hanem formálója is.

■ SLEZÁK BENCE

Augusztus hónap igéje

Talán megbocsátható, ha az augusztus havi igéhez szabad asszociációként Petőfi Sándor *Nemzeti dal* című versének ismert szavai jutottak eszembe: „Itt az idő, most vagy soha!” Petőfi is azzal a lelkesedéssel írta versét, hogy úgy érezte: elközéltett a várva várt szabadság valóra válásának ideje. Valami hasonlóról beszél Jézus, amikor azt mondja, hogy elközéltett a mennyek országa.

Ehhez tudnunk kell, hogy Jézus korának zsidó emberét nagymértékben meghatározta a Messiás eljövételére való várakozás, aki mint Szabadító, a szabadság elhozója jelenik meg, és mind politikai, nemzeti, mind személyes, az egyéni életeteket érintő téren beteljesíti, megvalósítja a várakozásokat. Hosszú várakozás volt ez. Úgy tűnt, hogy az eljövétel egyre várat magára, késik, az egyre távolabbi jövőbe tolódik. Nemzedékek haltak meg anélkül, hogy megvalósult volna a vágyuk, a remény mégsem halt meg. Minden új generáció abban nőtt fel, hogy hátha az ő életükben jön el a Messiás.

És egyszer csak megjelent valaki, Jézus, és azt kezdte hirdetni, hogy elközéltett a mennyek országa. Hogy amit úgy szeretnének látni, az Isten országa, nincs már messze. Eljött, itt van az, akire olyan régóta vártak. Akik hallották, azok értették, hogy Jézus ezzel azt mondja: itt van a Messiás. Eljött a Szabadító. Az Isten országa többé már nemcsak teológiai tanítás, már nemcsak szép ígéret, hanem valóság.

Jézusnak nemcsak a szavai, a tanítása hordozta ezt az üzenetet, hanem csodáiban is láthatóvá lett Isten hatalma és ereje. Maga Jézus is utal erre, amikor Keresztelő Jánosnak, aki a börtönből kérdezi: „Te vagy-e az, aki eljövendő, vagy mást várunk?”, azt üzeni: „A vakok látnak, és a sánták járnak; a poklosok megtisztulnak, és a siketek hallanak; a halottak föltámadnak, és a szegényeknek evangélium hirdettetik.” (Mt 11,3.5; Károli-ford.)

Ezek azok a jelek, amelyekben Isten országának ebbe a világba való eljövetele láthatóvá lesz. Jézusnak ezekben a tetteiben már megsejthetünk valamit ebből az új világból, a dolgoknak ebből az új rendjéből. Jézus azért jött a

földre, hogy elhozza Isten országát, és amikor megszületett, vele Isten országa született meg. Ezzel az üzenettel küldte tanítványait az emberek közé, hogy hirdessék: elközéltett a mennyek országa.

Tényleg így van? – kérdezik sokan. Vannak, akik azt gondolják, hogy Isten országa csak elvont egyházi fogalom, amely a hétköznapi ember életét, a mi életünket nem nagyon érinti. Hiszen nem látjuk, hogy itt lenne már a Kánaán. Sokan azt vetik ellen: mit változtatott a világon Jézus? Elkeseredetten panaszkodunk, hogy milyenek az életkörülmények; milyen ez a mai világ; milyenek a politikusok; milyenek a fiatalok. Ugyanolyan keserves az életünk, ugyanolyan fárasztó a munka, ugyanolyan szegények, betegek, a sorsnak kiszolgáltatottak vagyunk. Nem mennyország ez a világ.

Érdemes azért megértenünk, hogy mit is takar ez a megjelölés, hogy Isten országa. A görög nyelvben az ország szó úgy

hangzik, hogy *baszileia*, amely királyságot, országlást, egy király uralmát jelenti. Nem egy földrajzi helyet tehát, hanem birodalmat, felségterületet. Isten országa ott van, ahol Isten uralma érvényesül, ahol elismerik, elfogadják őt. Nem automatikusan, nem az embertől, tőlünk függetlenül valósul meg tehát Isten országa. Jézusban eljött, itt van, de valósággá csak ott lesz, ahol valaki csatlakozik hozzá.

Menjetek el, és hirdessétek: elközéltett a mennyek országa!

(Mt 10,7)

Ne felejtjük hát el, hogy a mennyek országa ott van, ahol Jézus van, és ez Isten jelenlétét, Isten uralmát jelenti. Nem hivalkodóan, lenyűgöző csodákban, ám a hit szemével mégis felismerhetően és jól láthatóan, egészen közel, az ő egyházának életében itt van ma is közöttük Isten országa. Hiszen ma is épül Isten királyi uralma, hangzik az evangélium, és szívek nyílnak meg előtte; emberek szabadulnak meg a bűn és megkötöttségek rabságából; meghallgatott imádságok tanúskodnak arról, hogy elérhető közelségben van hozzánk; betegek gyógyulnak meg, elrontott életek nyerik vissza épségüket.

Észrevesszük-e, hogy ha nincs is még itt a Kánaán, ha nem is a mennyország ez a földi élet, de mégis épül Isten királysága, az ő uralma közöttünk? Krisztus eljövetele, Jézus földön való megjelenése olyan fordulópont, ahol új kezdet indult el, és igen, a mennyország a földön. Jézus elhozta Isten új világrendjét, amely növekszik, mint a kis mustármagból kikelő növény, mint a vetés, átjárja a világot erjesztő hatásával, mint a kovász a tésztát.

Éppen ezért fontos a kérdés, amelyet Jézus ránk hagyott, az imádság:

„...jöjjön el a te országod...” Mert bár itt van, már elközéltett, már elkezdődött Isten országa, mégsem úgy, ahogy kellene, és ahogy szeretnénk, hogy itt legyen. Miközben hitünk érzékszervével már látjuk és tapasztaljuk, nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy Isten országa nemcsak elközéltett, hanem még előttünk is áll. Ígérete szerint Jézus újra eljön, visszajön ebbe a világba. Akkor történik meg a világ újjáteremtése, és abban az új világban látásá is válik az, amit ma a hitünk ragad meg: eljön, kibontakozik, beteljesedik Isten országa.

Addig pedig úgy élünk hitben, mint akik ennek az országnak már most is részesei vagyunk, miközben reménységgel és hittel várjuk, és Jézus tanítása szerint imádkozunk érte: „...jöjjön el a te országod...”

■ BALICZA IVÁN

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Babilon már hivatalosan is a világörökség része

Huszonhat új világörökségi helyszínt vett fel listájára az UNESCO – az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete – Világörökségi Bizottsága a soros tanácskozásán, amely július 10-én ért véget Azerbajdzsán fővárosában, Bakuban. Köztük van két természeti érték: az Indiai-óceán déli részén fekvő, francia fennhatóság alá tartozó Crozet-szigetek, Kerguelen-szigetek, Amszterdam-sziget és Szent Pál-sziget, valamint hatvan kis antarktisi sziget; illetve az izlandi Vatnajökull Nemzeti Park; egy ve-

gyesen természeti és kulturális terület, a brazil Ohrid régió; valamint két kulturális világörökségi helyszín: az ősi vaskohászat emlékei a Burkina Fasó-i Douroulában és az iraki Babilon.

Az iraki Babilon városának romjai Bagdadtól nyolcvanöt kilométerre fekszenek. Babilon Kr. e. 625–539 között volt az Újbabiloni Birodalom fővárosa. Az ősi város környékén falvak és mezőgazdasági területek is vannak. Babilon maradványai, a külső és a belső falak, a kapuk, a paloták és a templomok emlékeztetnek az ókori világ egyik legnagyobb hatalmú birodalmára. Babilon egymást követő birodalmak székhelye volt, Hammurápi és Nebukadnezár (a protestáns új fordítású Bibliában Nebukadnecar – a szerk.) is ott uralkodott. Az ókori világ hét csodájának egyike, az asszír-babiloni királynő, Szemiramisz függőkertje világszerte nagy hatással volt a művészetre és a kultúrára – emlékeztet az UNESCO közleménye.

■ Forrás: MTI / Magyar Kurír

ORATIO OECUMENICA

Jézusunk! Köszönjük neked, hogy a mai vasárnapon is sok mindent számba vehetünk, amikor istentiszteletünkön fohászkodunk hozzád. Bocsáss meg nekünk, hogy evangélikusként, az örömhír népéhez tartozóként túlságosan ritkán szólítunk meg téged.

A felolvasott igében a kereszt-ségben megalapozott, de a hit által kiteljesedett új életről, az igehirdetésben Lázár halálból való feltámasztásáról hallottunk. Bevalljuk, Urunk, szaporodnak a sírok, amelyeket látogatunk, közeledik földi életünk utolsó napja, és sokszor kétségek között vagyunk, folytatódik-e életünk. Nehéz elhinni, hogy Lázár a sírból új életre kelt, hisz mi az életünkben nem tapasztaltunk hasonlót. Nehéz elhinni, hogy amikor megkereszteltünk egy kisgyermeket vagy éppen egy felnőttet, akkor lelkiileg új teremtés, újonnan születés, halálból való életre kelés tanúi lehettünk templomunkban is sokszor. Bocsáss meg, hogy nem tudatosult bennünk, mit is jelent: „Élj immár, de ne te, hanem a Krisztus éljen tebenned!”

Jézusunk! Köszönjük, hogy te igazi, élő Megváltónk vagy. Vezess minket, mi követni szeretnénk téged. Bocsáss meg, hogy megszoktuk a békét, a csapi vizet, az oxigéndús levegőt, a sokféle kenyeret, a vasárnapi húslevest, a nyaralást, a jó fizetést, a sok mindenre elegendő nyugdíjat, az autót, szép lakásunkat, gyülekezetünket, templomunkat, Bibliánkat, szép vagy éppen kopott padjainkat.

Drága megváltó Jézusunk! Segíts, hogy úgy fogadjuk a te szavadat, ahogyan Lázár fogadta! Add, hogy komolyan vegyük, hogy csak te tudsz nekünk új és most már el nem múló örök életet adni.

Jézusunk! Köszönjük, hogy csak te tudsz bennünket lelkileg-szellemileg megújítani; kérünk, teremts bennünk új, tiszta szívet, hogy ragaszkodjunk hozzád. Ámen.

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek

(f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem

(tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate

(ezsu@lutheran.hu),

KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus

(eleonora.kovacs@lutheran.hu),

STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Életem igéje,

Tallózó (evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu),

1085 Budapest, Üllői út 24.

Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója

(balint.antal@lutheran.hu)

- Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.*

(2600 Vác, Nádas utca 2.) • www.mondat.hu

- Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ

- Árusítja a kiadó.

- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési

ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt.

Hírlapüzletg telefonszámán:

06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.

- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön

(illetve Románia és Szlovákia területén)

negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy

évre 15 600 Ft, más európai országba egy

évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi

országba egy évre 61 400 Ft (195 euró).

Csak a minden hónap 15-ig beérkező

lemondásokat tudjuk az azt követő hónap

elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még

egy hónapig jár az újság.

- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg

és nem küldünk vissza.

- Címlapfotó: TÖRÖK FRANCISKA

Szentháromság ünnepe után 7. vasárnap

Jn 11,1-16

Meglátni a célt

„Ez a betegség nem halálos.” Mekkora megkönnyebbülést érzünk, és micsoda elemi öröm tör fel a szívünkbe, ha ezt a mondatot az orvosunk nekünk mondja! A vizsgálat sokkoló híre, a sok sírva átvirrasztott éjszaka után talán ez az első dolog, amelynek igazán örülni tudunk. Számunkra ez a jó hír ajándék életidőt jelent.

Történetünkben Jézus nem orvosi diagnózist ad, hanem valami egészen mást, de ez az egészen más is joggal szabadíthatja fel szívünket az örömről.

Az elalvás kétféle értelme. Két nap múlva Jézus maga jelenti be, hogy indulnak vissza Júdeába. A tanítványok ugyan féltő aggodalommal emlékeztetik mesterüket arra, hogy legutóbb ott meg akarták őket kövezni, de Jézus ekkor már határozott válaszában ezt mondja: „Lázár, a mi barátunk elaludt, de elmegyek, hogy felébresszem.”

A többiek viszont nem értik, hogy miért is kellene visszamenniük arra a veszélyes vidékre, ha Lázár elaludt. Ők ugyanis éppen Jézus szavaitól nyugodtak meg. Arra a következtetésre jutottak, hogy az alvás Lázár állapotának jobbra fordulását jelenti. Meg sem fordul a fejükben, hogy Jézus az elalvással Lázár haláláról beszélt. Ha értették volna, akkor talán el is fogadták volna, hogy a végtisztesség megadása erkölcsi kötelesség, mindenképpen menniük kell, de Jézus beszéde számukra ekkor még teljesen követhetetlen. Miért is kellene megzavarni a gyógyulófélben lévő beteget, aki végre elaludt? – gondolhatták.

A rossz dolgoknak nemcsak okuk van, de céljuk is lehet. Útközben Jézus nyíltan kezd beszélni Lázár haláláról, de máshogy, mint ahogyan az az emberek között megszokott: „...örülök, hogy nem voltam ott: tiértetek, hogy higgyetek.” Már az első szónál leblokkol az ember.

A rossz dolgoknak nemcsak okuk van, de céljuk is lehet. Útközben Jézus nyíltan kezd beszélni Lázár haláláról, de máshogy, mint ahogyan az az emberek között megszokott: „...örülök, hogy nem voltam ott: tiértetek, hogy higgyetek.” Már az első szónál leblokkol az ember.

JOSÉ DE RIBERA: LAZÁR FELTÁMASZTÁSA (1616)

A családtagok aggodalma és Jézus nyugalma. A sürgető betániái hívásra Jézus furcsán reagál. Bár egy hozzá nagyon közel álló baráti családról van szó, amelynek az otthonában korábban többször is megfordult, mégsem indul azonnal. Mintha nem értené vagy nem érezné át a helyzet komolyságát. A fentebb idézett határozott mondat, hogy „ez a betegség nem halálos...”, olyan hatást kelt, mintha egy jelentéktelen semmiséggel zavarták volna éppen, fontos munkája közben. Később azonban kiderül, hogy Jézus mindvégig tisztában volt Lázár állapotával.

Miért nem indul el akkor mégis azonnal? Mert mást, mert sokkal többet akar feltárni küldetéséből övéi előtt, mint amíg láttak, tapasztaltak és feltételezni mertek. Jézus nyugalma leginkább annak a hírnöknek lehetett idegesítő, aki Mária és Márta üzenetét hozta. Ő nemcsak látta a súlyos betegségében szenvedő Lázárt, de bizonyára a lelkére is köthették, hogy Jézust vegye rá az azonnali indulásra, mert különben Lázárnak nem lesz esélye az életre. Neki lehetett a legborzalmasabb megélni a késekedést. Jézus azonban szó szerint „halálos nyugalommal” végzi tovább addigi munkáját még napokig.

Hogyan lehet egyáltalán a halállal kapcsolatban az öröm szavát akár csak említeni is? Jézus azért képes erre, mert velünk, emberekkel szemben ő képes túllátni a halálon. Ő tudja, hogy a tanítványoknak szükségük van arra az élményre és tapasztalatra, amelyet Betániában, Lázár sírjánál át fognak élni. Ez nemcsak örömet okoz majd, de reményt is ad a földi élet legfájdalmasabb helyén, a temetőben.

Ez a történet rávilágít arra, hogy Urunk néha még az övéit is beleengedi a mélységekbe, de nem feledkezik meg róluk. E nélkül a tapasztalat nélkül talán nem is tudnánk megérteni a magasságot és a bennünket felemelni képes Úr hatalmát sem. Talán néha mi is kétségbeesve kérdezzük: Uram, mi lehet az ok? Kérdezzük inkább bizalommal ezt: Uram, mi a célod ezzel?

■ SZEMEREI JÁNOS

Imádkozzunk! Urunk! Köszönjük, hogy szeretetedtől sem élet, sem halál, sem magasság, sem mélység, sem jelenvalók, sem eljövendők nem választhatnak el. Kísérd életünket ezzel a felszabadító, erőt és reményt adó szeretettel! Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (augusztus 4.) *Nem vagytok többé idegenek és jövények, hanem polgártársai a szenteknek és háza népe Istennek.* Ef 2,19 (Ézs 6,3; Jel 19,6–7; Jn 6,1–15; ApCsel 2,41–47; Zsolt 119,105–112) „Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne” – hangzik Tamási Áron sokunk által ismert mondanása *Ábel Amerikában* című regényében. Ábel életútja a Hargitán, a rengetegben kezdődik. Tizenöt évesen a szűkös megélhetésük miatt dolgozni kényszerül. Sok mindent átél, sokfelé veti őt az élet, végül Amerikában, a nagyvilági élet forgatagában ébred rá arra, hol is van az ő igazi helye. Itt hangzik el ez a mondat, amely azóta szállóigévé vált. A mai ige is szállóige, igazi bátorítás a keresztyén embernek: bárhova sodorjon bennünket az élet, Isten számontart. Jézus Krisztus érdemeiért elfogad, befogad bennünket, és igazi otthonra találhatunk nála.

Hétfő (augusztus 5.) *Uram, atyánk vagy te mégis! Mi vagyunk az agyag, te a mi formálónk, kezed alkotásai vagyunk mindannyian.* Ézs 64,7 (Ef 2,10; Jn 6,47–56; Mt 8,5–13) Emlékszem, amikor először találkoztam az agyag feldolgozásának folyamatával. Kislányaink napközis tanára szervezett egy délutánt, amikor kipróbálhattuk, mit tudunk kezdeni egy darab agyaggal. Nyomkodtuk, gyömöszöltük, vizeztük, ám az ellenállt mindenféle kísérletezésnek. Végül nagy nehézség árán sikerült valami kis emléktárgyat készíteni. Ézsaiás próféta agyaghoz hasonlítja az embert, aki ellenáll Isten akaratának, alkotóerejének. Pedig ő az, aki igazán ismer bennünket, ő tudja egyedül, hogy mit tud kihozni belőlünk, mivé tudja formálni életünket. Engedjük, ha fájdalmak árán is, hogy felszínre hozza a bennünk rejlő értékeket!

Kedd (augusztus 6.) *Jézus így szól: Zákeus, jöjj le hamar, mert ma a te házában kell megszállnom.* Lk 19,5 (Ézs 50,8; Mt 22,1–14; Mt 8,14–17) Elképzelem Zákeus meglepődését, amikor meghallja Jézus sürgető szavát. Azzal a szándékkal kuporgott a fügefa levelei között, hogy ha csak messziről is, de végre láthassa a Csodatevőt. Hiába volt pénze, vagyona, igazi barátai nem voltak. És lám, Jézus őt, a megvetettet szólítja meg, nevezi nevén, és az ő társaságát keresi. A Jézussal való találkozás megváltoztatta Zákeus egész életét. Ha valaki óhajtja a Jézussal való találkozást, számolnia kell azzal, hogy élete gyökeresen megváltozik, átforgul, megújul.

Szerda (augusztus 7.) *És azokat választotta ki Isten, akik a világ szemében nem előkelők, sőt lenézettek, és a semmiket, hogy semmikké tegye a valakiket.* 1Kor 1,28 (Mik 5,1; ApCsel 10,[21–23]24–36; Mt 8,18–22) Pál apostol abban a hitben nőtt fel,

hogy ő valaki: jól szituált, értelmiségi családban nőtt fel, mindene megvolt. Aztán meg kellett tapasztalnia, hogy a jól felépített jövőképe egyetlen szempillantás alatt szertefoszlik. Isten a lenézettek, üldözöttek, a senkik szolgálatába állította őt. Szolgálat közben értette meg, hogy Isten Jézus Krisztusért nem a magukat „valakinek” tartókért hozott áldozatot, hanem a lenézettekért, a kicsikért, bűnösökért. Lehet, hogy te is „semminek” és „nem előkelőnek” érzed magad, de a csoda a te életedben is megtörténhet. Jézus érdemeiért Isten téged is gyermekének fogad el, és ez a lehető legbecselebb ajándék.

Csütörtök (augusztus 8.) *Aki pedig mindent megtehet sokkal bőségesebben, mint ahogy azt mi kérjük vagy gondoljuk, a bennünk munkálkodó erő szerint: azé a dicsőség az egyházban Krisztus Jézus által nemzedékről nemzedékre, örökkön örökké.* Ef 3,20–21 (2Krn 20,6c; 1Kor 10,16–17; Mt 8,23–27) Isten ismeri gondolatainkat, álmainkat. Megadja szívünk vágyait, ha hittel kérjük őt. Lehet, hogy nem azonnal, és nem úgy, ahogyan mi elképzeljük, de az biztos, hogy számunkra az a jó és üdvösségre vezető, amit ő nyújt nekünk. Ne feledjük, ő mindent, még a számunkra lehetetlennek tűnőt is megteheti.

Péntek (augusztus 9.) *Nem hatalommal és nem erőszakkal, hanem az én lelkeimmel! – mondja a Seregek Ura.* Zak 4,6 (Gal 5,5; Lk 22,14–20; Mt 8,28–34) Nap mint nap találkozunk az erőszak valamilyen formájával. Talán még elszenvetői is vagyunk olykor. Ott van a tehetetlen düh bennünk, ha valamit nem sikerül véghez vinnünk, és észre sem vesszük, de célunk elérése érdekében mi magunk is erőszakossá válhatunk. A mai ige azzal szembe-sít, hogy van Valaki, aki az erőszakra nem erőszakkal válaszol; van Valaki, aki türelmesen várja, hogy meghalljuk, megértsük őt; Valaki, aki lelkével akarja vezetni, felruházni azt, aki benne reménykedik.

Szombat (augusztus 10.) *Mert szavaid alapján ítéltetsz majd igaznak, és szavaid alapján ítéltetsz majd bűnösnek.* Mt 12,37 (2Móz 23,1b; Jel 19,4–9; Mt 9,1–8) Egy bölcs mondás szerint van négy dolog az életben, ami soha nem tér vissza: a kő, miután elhajítottad; a szó, miután kimondtad; az alkalom, miután elszalasztottad; az idő, miután elmúlt. Jézus sokszor szólott arról, hogy amivel az embernek csordultig van a szíve, azt előbb-utóbb mondani is fogja. Ám szavainkat, tetteinket egyszer számonkéri a mennyei Atya. A mai ige arra figyelmeztet, hogy az ítéletkor nem lesz arany középút: vagy igaznak, vagy bűnösnek fogunk találatni.

■ BLÁZY ÁRPÁDNÉ

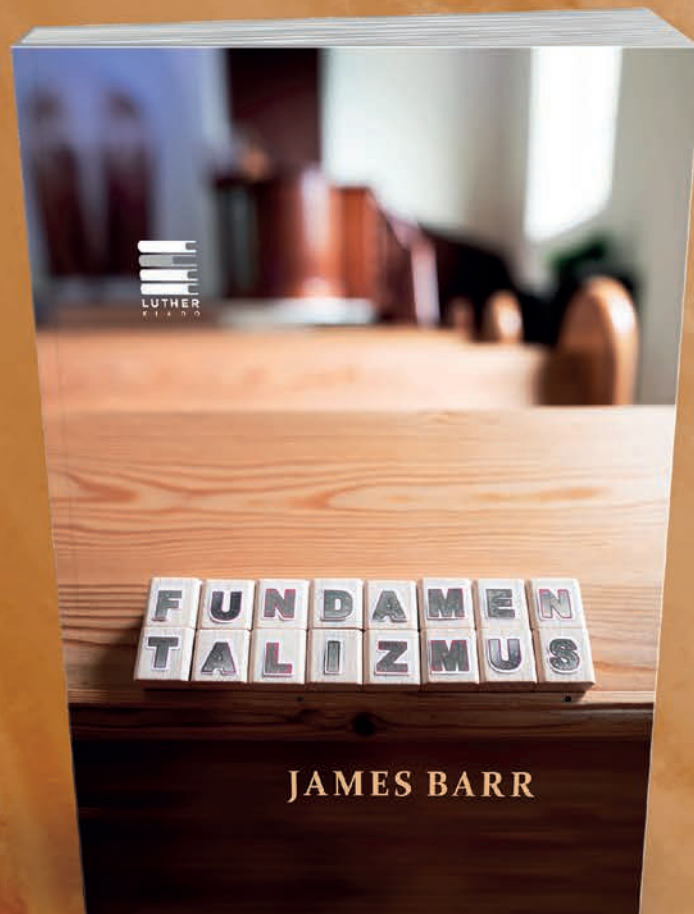

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

MEGJELENT!

A biblikus tudományok
modern, kritikai
módszereibe való
hasznos bevezetés.

JAMES BARR

FUNDAMENTALIZMUS

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

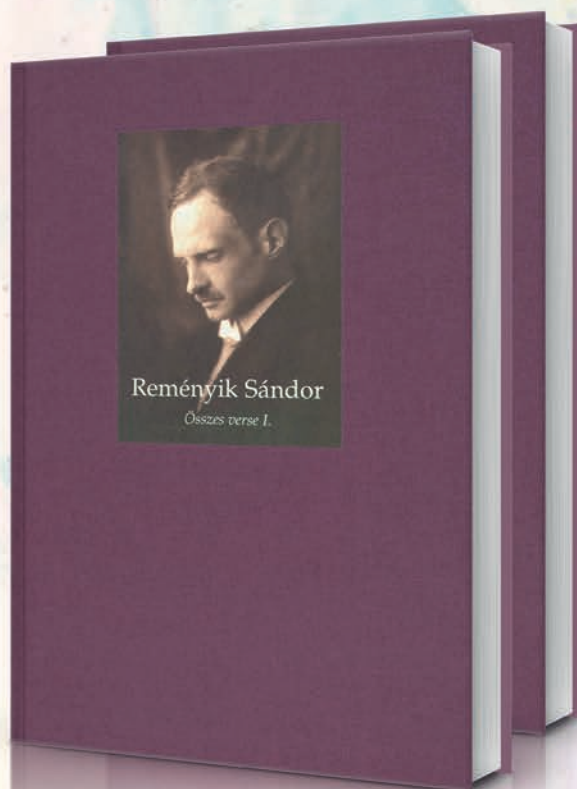

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

A LUTHER KIADÓ AJÁNLATA

ÚJRA MEGJELENT!

REMÉNYIK SÁNDOR ÖSSZES VERSE I-II.

CSILLAGOK

Az égi lámpák égjenek feletted, –
S mikor az ég beborul, nem ragyog,
Virrasszanak akkor is körülötted
Szerető szemek: földi csillagok.

És ha lefutott minden földi csillag
S itt lenn már egyetlen lámpa sem ég,
Derüljön ki a téli éjszaka,
S ragyogjon rád a véghetetlen ég.

KÖNYVEINK
MEGREDELHETŐK
A BOLT.LUTHERKIADO.HU
OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.

bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.